

Avalent>Kohtuasja algatamine>Õigusabi

Õigusabi

Õigus saada õigusabi võimaldab neil, kel puuduvad piisavad rahalised vahendid, tasuda kohtuasja või õigusliku esindamise kulud. Õigusabisüsteemid on olemas kõikides Euroopa Liidu (ELi) liikmesriikides nii tsiviil- kui ka kriminaalmenetluses.

Kujutage ette olukorda, kus Teil on vaidlus kellegagi oma riigis või välisriigis ja Te soovite pöörduda kohtusse, või olukorda, kus Teil tuleb end kaitsta, kui teine pool otsustab Teie vastu asja algatada. Kujutage ette olukorda, kus Teid süüdistatakse kuriteos oma riigis või välisriigis ja Te ei suuda õigusnõustamise ja/või kriminaalkohtus esindamise eest maksta. Kõikidel nendel juhtudel võite taotleda õigusabi.

Õigus saada õigusabi on sätestatud:

Euroopa Inimõiguste Konventsiooniga – Euroopa Inimõiguste Konventsiooni artikli 6 lõike 3 punkt c tagab õiguse õigusnõustamisele, kui süüdistataval ei ole piisavalt vahendeid õigusnõustamise eest tasumiseks ja õiguse saada tasuta õigusabi, kui õigusemõistmise huvid seda nõuavad.

Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga – harta artikliga 47 on sätestatud, et isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda.

Õigusabi tsiviilmenetluses

Siseriiklikud vaidlused

Kõikides ELi liikmesriikides on olemas õigusabisüsteem. Kui Teil on vaidlus ettevõtte, kutseala esindaja, töandja või muu isikuga oma **elukohajärgses riigis** ja Teil puuduvad piisavad vahendid kohtuasja kulude katmiseks, võite taotleda siseriiklike eeskirjade alusel õigusabi.

Liikmesriikide õigusabisüsteemide võrdlus näitab siiski, et liikmesriikide õigusabisüsteemi põhimõtetes, korralduses ja juhtimises on suured erinevused.

Süsteemi põhimõtteid vaadates on mõningates liikmesriikides üldeesmärk muuta õigusteenused ja kohtusse pöördumise võimalus laialt kättesaadavaks, samas kui teistes antakse õigusabi vaid kõige vaesematele.

Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.

Tsiviil- ja kaubandusajaja käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku arhiveeritud veebisait

Piiriülelised vaidlused

Kui Teil on vaidlus ettevõtte, kutseala esindaja, töandja või muu isikuga **välisriigis** ja Teil puuduvad piisavad vahendid kohtusse pöördumiseks, võite taotleda piiriüleseks vaidluseks õigusabi.

Selleks et soodustada õigusabi kasutamise võimalust tsiviil- ja kaubandusajades, võeti vastu **direktiiv** piiriüleste vaidluste korral antava tasuta õigusabi kohta.

See direktiiv hõlmab järgmist: kohtumenetluse eelne nõustamine, mille eesmärk on saavutada kohtuväline kokkulepe menetlust algatamata; õigusabi andmine menetluse algatamise ja kohtus esindamise korral ning abi menetluskulude katmiseks või nendest vabastamine.

Piiriüleles asjas tasuta õigusabi saamiseks peate täitma asjakohase õigusabitaotluse vormi. Direktiiviga nähakse ette kaks vormi: üks tasuta õigusabi taotlusteks ja teine tasuta õigusabi taotluste edastamiseks. Need vormid on **siin** olemas kõikides ELi ametlikes keeltes.

Õigusabi kriminaalmenetluses

Liikmesriikidel on õigusaktid õigusabi andmise viiside kindlaksmääramise kohta kriminaalmenetluses nende jurisdiktsioonis. Tulevikus leiab Euroopa e-õiguskeskkonna portaalist seda valdkonda käsitleva üksikasjaliku teabe.

Piiriülestes asjades vastavaid ELi õigusakte praegu ei ole.

Viimati uuendatud: 30/05/2023

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehete autoriõiguste eeskirjade kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje **CS** originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: **en** on juba tõlgitud.

Õigusabi - Tšehhi

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kohtumenetlusega seoses tekivad peamiselt tõendite esitamise kulud ning need kannavad üldjuhul riik, menetlusosalised ja menetlusse kaasatud isikud. Kuludel on kaks funktsiooni: ennetav ja karistav.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik sisaldab näitlikku loetelu kuludest, mis võivad tsiviilkohtumenetluses tekkida. Need on menetlusosaliste ja nende esindajate rahalised kulutused (nt sõidu-, toitlustus- ja majutuskulud), kohtulõiv, menetlusosaliste ja nende esindajate kaotatud sissetulek, tõendite esitamise kulud (nt tunnistaja- ja eksperdikulud); kohtuametnikuna tegutseva notari tasu ja rahalised kulutused, pärandi hooldaja tasu ja rahalised kulutused, tõlkekulud või esindamistasu, kui esindaja on advokaat, notar või patendivolinik. Kulud võivad hõlmata ka käibemaksu või lepitajatasu hüvitamist. See loetelu ei ole siiski ammendav. Seega võib menetluskuludena käsitada ka muid menetlusosalise tasutud kulusid, mis on kohtumenetlusega otseselt seotud.

Põhimõtteliselt tasuvad menetlusosalised iseenda ja oma esindajate kantud kulud. Kui menetlusosalise esindajaks või eestkostjaks on määratud advokaat, tasub riik advokaadi kulud ja esindamistasu ning hüvitab vajaduse korral käibemaksu.

Kohtulõivu tasumist reguleerib üksikasjalikult kohtulõivude seadus. Tavalises võistlevas menetluses tasub kohtulõivu harilikult menetluse algataja. Seaduses on sätestatud ka see, millised kohtumenetlused on kohtulõivust vabastatud (nt hooldusõigust käsitlevad menetlused, alaealistele kohtu poolt eestkostja määramise menetlused, lapsendamismenetlused, vanemate ja laste vastastikuste ülalpidamiskohustustega seotud menetlused, esimese astme kohtu pärimismenetlused, õigus- ja teovõimet käsitlevad menetlused).

Oluline on eristada menetluskulude tasumise kohustust ja nende kulude hüvitamise kohustust. Menetlusosaline tasub menetluskulud, eelkõige menetluse ajal, kui need tekivad. Seejuures lähtutakse huvide põhimõttest (kulud tasub menetlustoimingu tegija või isik, kelle huvides toiming tehakse). Menetluskulude hüvitamine algab alles pärast kulude tasumist. Kulude hüvitamine määratakse kohtu otsusega kohtuvaidluse võitmise või süü põhimõtte alusel.

Kui on eriti mõjuvaid põhjuseid, võib kohus kasutada menetluskulude kohta otsuse tegemisel kaalutusõigust ja jätta kulude hüvitamise menetlusosalisele osaliselt või täielikult välja mõistmata. See on kaitsemeede kohtuvaidluse võitmise põhimõtte kohaldamise ebaproportsionaalselt karmi mõju vastu.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Üks tsiviilkohtumenetluse peamisi põhimõtteid on võrdsuse põhimõte, mille tagatiste hulka kuulub õigus saada tasuta õigusabi. Õigus saada tasuta õigusabi antakse algusest peale ja kõikides menetlustes.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt saab tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabina käsitada järgmist:

esindaja määramine menetlusosalise taotlusel (tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 30 lõige 1);

advokaadi määramine, kui see on menetlusosalise huvide kaitseks vajalik või kui advokaadi kasutamine on asjaomast liiki menetluse puhul kohustuslik (tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 30 lõige 2);

menetlusosalise osaline või täielik vabastamine kohtulõivude tasumisest (tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 138).

Kohtu teavitamiskohustust võib kaudselt samuti käsitada menetlusosalistele antava tasuta õigusabina.

Tšehhi Advokatuuri antav tasuta õigusabi on eraldi kategooria. See abi on määratletud õiguselukutsete seaduses, millega antakse igaühele, kes ei vasta kohtupoolse advokaadi määramise tingimustele ega suuda õigusteenuste osutamist tagada muul viisil, õigus lasta Tšehhi Advokatuurile määrata advokaat, kes annab talle õigusnõu või osutab õigusteenuseid.

Taotlejal on seega õigus saada tasuta õigusnõu, tingimusel et tema või temaga koos hinnatavate isikute taotluse esitamisele eelnenud kuue kalendrikuu keskmine kuusissetulek vastavalt toimetulekupiiri ja äraelamist võimaldavat töötasu käsitlevale seadusele ei ületa kolmekordset toimetulekupiiri ning tingimusel et teda ei esinda menetluses, mille jaoks ta abi taotleb, mõni teine advokaat või isik, kes on volitatud õigusteenuseid osutama (õiguselukutsete seaduse § 2 lõike 2 punkti a kohaselt).

Kui taotleja vastab eeltoodud tingimustele, antakse talle tasuta õigusnõu vähemalt 30 minutit ja kuni 120 minutit igas kalendriaastas.

Samal ajal võimaldab õiguselukutsete seadus anda ühekordset õigusnõu kindlaksmääramata arvule isikutele, kes on paigutatud kolmandate riikide kodanike kinnipidamiskeskusesse vastavalt seadusele välismaalaste Tšehhi Vabariigi viibimise kohta või vastuvõtukeskusesse vastavalt varjupaigaseadusele (nende keskuste käitaja algatusel).

Õiguselukutsete seaduse kohaselt on õigusteenuste osutamist võimalik taotleda ka juhul, kui taotleja sissetulek ja varaline seisund seda õigustavad.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Taotluse korral võib kohus vabastada menetlusosalise (või menetlusse astuja) kohtulõivu tasumisest, kui menetlusosalise olukord seda õigustab ning hagi/kaebus/avaldus ei ole meelevaldne, ilmselgelt läbikukkumisele määratud ega takista seaduse toimimist.

Vabastada võidakse nii füüsilised kui ka juriidilised isikud.

Ainuüksi ebasoodne majanduslik olukord ei tohi takistada menetlusosalisel oma õigusi kohtus teostamast või kaitsmast. Kohus arvestab eelkõige taotleja üldist majanduslikku olukorda, kohtulõivu suurust, tõendite esitamisega tõenäoliselt kaasnevaid kulusid ja nõude laadi. Füüsiliste isikute puhul arvestab ta nende sotsiaalseid tingimusi, tervislikku seisundit jne. Juriidiliste isikute ja füüsilisest isikust ettevõtjate puhul arvestab ta ka nende äri- või muu tegevuse laadi, vara seisundit ja struktuuri ning maksevõimet.

Hagi/kaebus/avaldus, mis on ilmselgelt määratud läbikukkumisele või takistab seaduse toimimist, tähendab eelkõige olukorda, kus taotleja faktiiliste väidete põhjal on juba selge, et tema hagi/kaebust/avaldust ei saa rahuldada. Seaduse meelevaldne kasutamine või toimimise takistamine tähendab eelkõige õiguse kuritarvitamist või selget katset viivitada selgelt siduva kohustuse täitmisega.

Kui menetlusosaline vastab kohtulõivust vabastamise tingimustele ja kui see on tema huvide kaitseks vajalik, määrab kohus talle tema taotlusel esindaja.

Esindaja saamise õigus ei teki siiski automaatselt, kui menetlus või menetlusosaline on kohtulõivust vabastatud seaduse alusel (st kohtulõivude seaduse alusel). Isegi sel juhul peavad olema täidetud eeltoodud tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohased kohtulõivudest vabastamise tingimused. Advokaat määratakse esindajaks juhul, kui see on menetlusosalise huvide kaitseks vajalik või kui advokaadi (või notari) kasutamine on asjaomasel menetluses kohustuslik.

Selliselt menetlusosaliselt ei saa nõuda ettemaksu nende tõendite eest, mille kogumist ta on taotlenud või mille kogumise määras kohus seoses menetlusosalise väidetud asjaoludega (või tema huvides – tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 141 lõige 1), ning sellelt menetlusosaliselt ei saa nõuda ka riigi kantud kulude hüvitamist (tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 148 lõige 1). Asjaomased kulud ja esindamistasu tasub määratud advokaadile riik.

Menetlusosalise kohtulõivust vabastamise taotluse võib esitada koos hagi/kaebuse/avaldusega (menetluse algatamise avaldusega) või mis tahes ajal kohtumenetluse kestel kuni kohtuotsuse tegemiseni. Kohus võib määrata esindaja enne asja menetlemist, kui tulevane menetlusosaline kavatses kasutada menetluse algatamisel esindaja abil.

Kohus teeb kohtulõivust vabastamise taotluse kohta otsuse kohtumäärusega, mille saab edasi kaevata.

Kui kohus lükkab esindaja määramise taotluse tagasi, võib taotleja paluda, et advokaadi määraks Tšehhi Advokatuur. Sel juhul on taotlejal õigus saada tasuta õigusnõu, tingimusel et tema või temaga koos hinnatavate isikute taotluse esitamisele eelnenud kuue kalendrikuu keskmine kuusissetulek vastavalt toimetulekupiiri ja äraelamist võimaldavat töötasu käsitlevale seadusele ei ületa kolmekordset toimetulekupiiri ning tingimusel et teda ei esinda menetluses, mille jaoks ta abi taotleb, mõni teine advokaat või isik, kes on volitatud õigusteenuseid osutama (õiguselukutsete seaduse § 2 lõike 2 punkti a kohaselt).

Teine võimalus on kasutada tasuta õigusabi taotleja õigust saada õigusteenuseid, kui tema sissetulek ja varaline seisund seda õigustavad. Ka sel juhul pöörduv taotleja Tšehhi Advokatuuri poole.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohast tasuta õigusabi kohaldatakse kõikides tsiviilkohtumenetluse seadustikuga reguleeritud menetlustes.

Tšehhi Advokatuur annab tasuta õigusabi ka muudes olukordades kui kohtumenetluste, haldusmenetluste ja konstitutsioonikohtu menetlustena toimuvates avalik-õiguslike asutuste menetlustes.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Selliste olukordade jaoks erikorda kehtestatud ei ole.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Vorme reguleerib justiitsministeeriumi 23. oktoobri 2017. aasta suunis nr 4/2017, viitenr 12/2017-OJD-ORG/36. Nii füüsiliste kui ka juriidiliste isikute taotluste näidismvormid (isikliku, varalise ja sissetulekuolukorra deklaratsioon kohtulõivust vabastamiseks ja esindaja määramiseks ning juriidilise isiku deklaratsioon varalise olukorra ja muude otsustavate asjaolude kohta kohtulõivust vabastamiseks ja esindaja määramiseks) on kättesaadavad Tšehhi Vabariigi justiitsministeeriumi veebisaidil.

Tšehhi Advokatuuri antava tasuta õigusabi taotlemisega seotud vormid on lisatud Tšehhi Vabariigi justiitsministri määrusele nr 120/2018, millega kehtestatakse advokaadi määramise taotluse vormid ja ühekordse õigusnõu taotluse vorm. Need on kättesaadavad Tšehhi Advokatuuri veebisaidil.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Kõik dokumendid, mis tuleb lisada, on loetletud otse kõnealusel vormil. Nende hulka võivad kuuluda järgmised dokumendid: tööandja kinnitus palgatulu või töösuhteväliste töökokkulepete alusel saadud tulu kohta; maksuhalduri lõplik ja õigusjõudu omav maksuotsus (ettevõtlustulu ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise tulu); lõplik ja õigusjõudu omav hüvitise määramise otsus või selle hüvitise maksja kinnitus (materიაalse kindlustatuse tagamisest või sotsiaalkindlustusest saadav tulu) või muu lõplik ja õigusjõudu omav maksuhalduri maksuotsus (muu tulu).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Kohtulõivust vabastamise taotluse saab esitada kohtule, kes menetleb asja, millega seoses vabastust taotletakse. Taotluse kohta teeb otsuse esimese astme kohus, isegi kui vabastust taotletakse apellatsioonimenetluse jaoks.

Advokaadi määramise taotluse saab esitada Tšehhi Advokatuurile:

kirjalikult Tšehhi Advokatuuri Brno haru aadressil nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno;

tunnustatud e-alkirja kasutades elektrooniliselt meiliaadressil epodateina@cak.cz või

advokatuuri postkasti riiklikus elektroonilises andmevahetussüsteemis (postkasti tunnuscode on n69admd).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Seadusega (tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 5) pannakse kohtutele üldine teavitamiskohustus ja seega kohustus anda menetlusosalistele teavet nende menetlusõiguste ja -kohustuste kohta. Kohus peab menetlusosalist teavitama õigusest esitada kohtulõivust vabastamise või esindaja määramise taotlus.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Vt vastus küsimusele „Kas mul on õigus tasuta õigusabile?“.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kohus otsustab esindaja määramise menetlusosalise taotluse alusel. Kui see on menetlusosalise huvide kaitseks vajalik või kui advokaadi või notari kasutamine on asjaomases menetluses kohustuslik, määrab kohus esindajaks advokaadi. Kohus määrab konkreetse advokaadi, kes on kohustatud õigusteenuseid osutama, kui tal ei ole sellest keeldumiseks seaduslikku põhjust (nt huvide konflikt).

Tšehhi Advokatuuri antava tasuta õigusabi taotluste kohta teeb otsuse advokatuuri esimees. Advokatuuri esimees on usaldanud enda esindamise selle õiguse teostamisel advokatuuri Brno haru direktorile.

Advokaadi määramiseks peab Tšehhi Advokatuur nimekirja advokaatidest, kes on nõustunud andma eespool kirjeldatud tasuta õigusabi. Advokaati selliseid õigusteenuseid osutama määramiseks peab Tšehhi Advokatuur tagama, et advokaat määratakse õiglaselt ning kohtuasja laadi ja keerukust arvestades.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Vt vastus küsimusele „Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?“.

Taotleja peab maksma Tšehhi Advokatuurile 100 Tšehhi krooni suuruse tasu advokatuuri antava tasuta õigusabi taotluse läbivaatamise eest. Isikud, kellel on ZTP (raske puude) või ZTP/P (erihooldust vajava raske puude) kaart, ja isikud, kes saavad toimetulekutoetusi, on sellest tasuta vabastatud.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kohus võib kohtulõivudest vabastada ka ainult osaliselt või üksnes menetluse teatava osa (nt ainult esimese astme menetlus) või ainult teatavate kohtulõivude puhul. Menetlusosaline on kohustatud tasuma ülejäänud osa kohtulõivudest.

Kui menetlusosalise esindajaks või eestkostjaks on määratud advokaat, tasub riik advokaadi kulud ja esindamistasu ning hüvitab vajaduse korral käibemaksu.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui kohus ei otsusta teisiti, kehtib kohtulõivudest vabastamine kogu menetluse suhtes, st lõpliku ja õigusjõudu omava otsuse tegemiseni. Kohtulõivudest vabastamine kehtib nii esimese astme kui ka apellatsioonimenetluse (tavalise õiguskaitsevahendi) puhul. Erakorraliste õiguskaitsevahendite menetlused (kassatsioonimenetlus, teistmismenetlus, tühistamishagi) ei ole siiski automaatselt vabastatud ja menetlusosaline võib esitada uue kohtulõivust vabastamise taotluse.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui menetlusosalise olukord muutub nii, et kohtulõivudest vabastus ei ole enam õigustatud, või kui kohus leiab hiljem, et menetlusosalise tegelik olukord ei õigustanud vabastust juba selle andmise ajal, siis kohus tühistab vabastuse. Sellisel meel on tagasiulatav jõud üksnes juhul, kui kohus sõnaselgelt nii otsustab. Kohus võib vabastuse tühistada üksnes enne menetluses lõpliku otsuse tegemist.

Ent ainuüksi taotleja olukorra hindamise eeskirjade või kohtu arvamuse muutumine hagi/kaebuse/avalduse meelevaldsuse, ilmselge läbikukkumisele määratuse või seaduse toimimise takistamise kohta ei anna alust kohtulõivudest vabastamise tühistamiseks.

Tšehhi Advokatuuri antava tasuta õigusabi korral tühistab Tšehhi Advokatuur advokaadi määramise, kui ajal, mil see advokaat asjaomases küsimuses õigusteenuseid osutab, selgub, et kliendi sissetulek ja varaline olukord ei õigustanud õigusteenuste osutamist.

Advokatuur tühistab advokaadi määramise ka juhul, kui selle advokaadi õigusteenuste osutamise ajal ilmneb asjaomases kohtuasjas, et kliendi sissetulek ja majanduslik seisund on muutunud niivõrd, et õigusteenuste osutamine ei ole enam õigustatud. Advokatuur tühistab advokaadi määramise selle olukorra muutumise ajal. Isegi sel juhul on advokaat kohustatud tegema kõik kiireloomulised toimingud 15 päeva jooksul alates päevast, mil tema määramine õigusteenuseid osutama tühistati, et kliendi õigusi või õigustatud huve ei kahjustataks. See kohustus ei kehti, kui klient teavitab advokaati kirjalikult, et ta ei nõua selle kohustuse täitmist.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kohtulõivudest vabastamise taotluse rahuldamise või vabastuse tühistamise otsuse teeb kohus. See otsus tehakse kohtumäärusena. Selle kohtumääruse saab edasi kaevata, välja arvatud juhul, kui selle tegi esimeses astmes apellatsioonikohus, sest sel juhul on see lõplik.

Tšehhi Advokatuuri esimees (või advokatuuri Brno haru direktor, kes on volitatud tema nimel tegutsema) otsustab Tšehhi Advokatuuri poolse advokaadi määramise haldusmenetluses. Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule.

Viimati uuendatud: 23/06/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [de](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Õigusabi - Saksamaa

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kui teid nõustab ja esindab advokaat, on tal õigus saada tehtud töö eest tasu, mille suurus sõltub suuresti kohtuvaidluse eseme väärtusest. Kui asjaga pööratakse kohtusse, kaasnevad ka kohtukulud. Need ei hõlma üksnes kohtulõivusid, vaid ka kulusid, mille õigusabi vajav pool peab tasuma kohtu nõutud toimingute tegemiseks või mis on vajalikud asjakohase hagi/kaebuse/avalduse või kostja / vastustaja / asjast puudutatud isiku vastuse esitamiseks. Pool, kes ei vaja tasuta õigusabi, peaks tavaliselt need kulud kandma. Kui kohus teeb otsuse kõnealuse poole kasuks, hüvitab tema kulud vastaspool.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi (*Beratungshilfe*) ja tasuta õigusabi (*Prozesskostenhilfe*).

Õigusnõustamise ja esindamisega seotud abi **väljaspool** kohtumenetlust (nõustamisabi) antakse abivajajatele väikese sissetulekuga isikute õigusnõustamise ja esindamise seaduse (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen (Beratungshilfegesetz)*) alusel.

Kohtumenetluses **osalemiseks** saavad abivajajad tasuta õigusabi vastavalt tasuta õigusabi käsitlevatele õigusnormidele.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Nõustamisabi või tasuta õigusabi antakse juhul, kui õigusteenuiseid sooviv isik ei suuda saada kokku vajalikke rahalisi vahendeid oma isiklike ja majanduslike asjaolude tõttu (abivajadus) ning kui tal ei ole abi saamiseks muid mõistlikke võimalusi (nt õigusabikulude kindlustus, üürnike ühenduse või ametiühingu nõu).

Lisaks ei tohi tema õiguste kaitseks kavandatud meetmed olla alusetud. Kui tasuta õigusabi antakse, peab kavandatud kohtusse pöördumine või õiguste kaitsmine kohtus olema ka piisava eduväljavaatega. Tasuta õigusabi taotluse kohta otsust tegev kohus peab taotleja esitatud faktiliste asjaolude ja kättesaadavate dokumentide põhjal leidma, et taotleja õiguslik seisukoht on õige või vähemalt põhjendatud, ning peab olema veendunud, et taotleja suudab esitada faktiliste asjaolude kohta tõendid. Kui õiguslikud nõuded on täidetud, on asjaomasel isikul õigus saada nõustamisabi või tasuta õigusabi.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Nõustamisabi (mis hõlmab nõustamist ja vajaduse korral esindamist) antakse tsiviilasjades, sealhulgas tööõiguse, haldusõiguse, konstitutsiooniõiguse ja sotsiaalõiguse asjades. Ainult nõu antakse kriminaalasjades ja haldusrikkumiste puhul. Asjades, milles tuleb kohaldada teiste riikide õigust, antakse nõustamisabi juhul, kui juhtumi asjaolud on seotud Saksamaaga. Maksuõiguse asjades nõustamisabi ei anta.

Tasuta õigusabi antakse kõikides tsiviilvaidlustega seotud menetlustes, hagita menetlustes ning töö-, haldus-, sotsiaal- ja maksukohtu (*Arbeitsgericht, Verwaltungsgericht, Sozialgericht ja Finanzgericht*) menetlustes. Süüdistatavad kriminaalmenetluses ja võlgnikud pankrotimenetluses tasuta õigusabi ei saa. Ammendavad erisätted süüdistatavate kohta kriminaalmenetluses sisalduvad kohtu määratud kaitsjaid käsitlevates õigusnormides. Pankrotimenetluses võidakse võlgnikule võimaldada menetluskulude tasumise edasilükkamist, kui võlgnik on lisaks pankrotiavalduse esitamisele taotlenud täitmata jäänud võlgadest vabastamist. Kui võlgnik seda eraldi taotleb, määrab pankrotikohus sel juhul talle tema valitud advokaadi, kes on nõus võlgnikku esindama, kui advokaadipoolne esindamine osutub vajalikuks.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Sellist erikorda kehtestatud ei ole. Olemasolevad nõustamisabi ja tasuta õigusabi saamise võimalused hõlmavad ka kiireloomulisi juhtumeid.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Nõustamisabi ja tasuta õigusabi taotluse vorme saab esimese astme kohtutest (*Amtsgerichten*) ja advokaatidelt.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Vajalikke sissetulekuandmeid tuleb usutavalt tõendada asjakohaste dokumentidega (nt palgaleht või füüsilisest isikust ettevõtja korral viimane maksuotsus).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Nõustamisabi taotlus esitatakse esimese astme kohtule, mille tööpiirkonnas on õigusteenuiseid sooviva isiku alaline elukoht (üldine kohtualluvus). Kui selle isiku elukoht ei ole Saksamaal, on pädev esimese astme kohus, mille tööpiirkonnas nõustamisabi vajadus tekib. Seda liiki abi saamiseks võib pöörduda ka otse advokaadi poole. Sel juhul tuleb vajalik taotlus esitada esimese astme kohtule hiljem – nelja nädala jooksul.

Tasuta õigusabi taotlus tuleb esitada kohtule, kes menetleb asja, mille jaoks abi taotletakse, või kuhu sellega pöörduetakse. See kohus (ja mitte näiteks sotsiaalhoolekandeamet) vaatab taotluse läbi ja otsustab, kas tasuta õigusabi andmise tingimused on täidetud.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teavet nõustamisabi ja tasuta õigusabi kohta saab esimese astme kohtutest ja advokaatidelt.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui teil on õigus saada nõustamisabi või tasuta õigusabi, peaksite täitma asjakohase vormi, lisama sellele vajalikud dokumendid ja esitama selle 8. küsimuse vastuses osutatud asutusele.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Õigusteenuiseid sooviv isik võib saada nõustamisabi enda valitud advokaadilt. Bremeni ja Hamburgi liidumaal saadakse nõustamisabi avalik-õiguslike õigusnõustamiskeskuste kaudu. Advokaadid on kohustatud nõustamisabi andma. Seda liiki õigusabi taotluse võib tagasi lükata ainult erijuhtudel, kui selleks on mõjuvad põhjused.

Advokaadi võib vabalt valida ka tasuta õigusabi korral. Menetlusosaline peab valima advokaadi, kellel on õigus teda kohtus esindada. Kohtu esimees valib ja määrab advokaadi üksnes juhul, kui asjaomane isik ei suuda leida advokaati, kes sooviks teda esindada.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Advokaadil on õigus nõuda isikult, kellele ta on osutanud nõustamisabi teenuseid, 15 eurot, millest võidakse olenevalt asjaomase isiku olukorrast loobuda. Teistsugused tasukokkulepped on kehtetud. Advokaat saab ülejäänud osa oma tasust riigikassast.

Tasuta õigusabi katab kõik menetluskulud, välja arvatud menetlusosalise sellised kulud, mis ei olnud tema õiguste kaitseks vajalikud. Muid kulusid tasuta õigusabi vajavale isikule ei kaasne.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui tasuta õigusabi saamise tingimused on täidetud, ei pea menetlusosaline muid kulusid kandma. Tasuta õigusabi andmine tähendab, et see katab kõik vajalikud menetluskulud. Kui aga menetlusosaline on rahaliselt suuteline kasutama osa oma sissetulekust menetluskulude katmiseks, peab ta vastava summa maksma kas täielikult või osaliselt osamaksetena tagasi riigikassasse, millest kulud kanti. Isiklikud ja majanduslikud asjaolud võidakse läbi vaadata kuni nelja aasta möödudes menetluse lõpetamisest ning nõuda osamaksete tasumist või muuta kehtivate osamaksete summat. Tasutavate osamaksete maksimaalne arv on 48.

Tasuta õigusabi ei pruugi katta kõiki menetluse osi (nn osaline tasuta õigusabi). Sellisel juhul piirdub tasuta õigusabi üksnes menetluse selle osaga, mille jaoks seda anti.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Tasuta õigusabi andmine ei hõlma automaatselt apellatsioonkaebusi. See lõpeb siis, kui asja menetlev kohus teeb otsuse. Apellatsioonimenetluseks on siiski võimalik uuesti tasuta õigusabi taotleda. Apellatsioonikohtus hindab, kas pool vajab endiselt abi ning kas apellatsioonkaebus on põhjendatud ja omab eduväljavaadet. Seda, kas apellatsioonkaebus omab eduväljavaadet või kas see on põhjendatud, ei hinnata juhul, kui apellatsioonkaebuse esitas vastaspool. Kui need tingimused on täidetud, on menetlusosalisel õigus saada tasuta õigusabi.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Nõustamisabi saab tühistada, kui see põhineb õigusteenuiseid sooviva isiku esitatud valeteabel.

Tasuta õigusabi saab tühistada ainult järgmistel asjaoludel:

kui abi saadi pettusega, esitades vaidluse kohta ebaõiget teavet;

kui abi andmise sisuliste tingimuste rahuldamiseks esitati ebaõiget teavet ja vajalikud deklaratsioonid jäeti esitamata;

kui väidetud isiklikud ja majanduslikud asjaolud abi saamiseks ei vasta tõele;

kui isikul on osamaksete võlgnevusi või

ta jätab teatamata sellest, et tema sissetulek on märkimisväärselt suurenenud või et muutunud on muud majanduslikud asjaolud või aadress.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Kui esimese astme kohus on tagasi lükanud nõustamisabi taotluse, saab selle otsuse peale esitada viivitamatu edasikaebuse (*sofortige Beschwerde*).

Kui tagasi lükatakse tasuta õigusabi taotlus, saab taotleja esitada kohtu selle otsuse peale viivitamatu edasikaebuse ühe kuu jooksul, kui põhikohtuasja vaidluse eseme väärtus ületab 600 eurot. Kui põhikohtuasja vaidluse eseme väärtus ei ületa 600 eurot, on edasikaebamine lubatud üksnes juhul, kui kohus lükkas tasuta õigusabi taotluse tagasi ainult isiklike ja majanduslike asjaoludega seotud tingimuse põhjal.

Lisateave

https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

Viiimati uuendatud: 13/03/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Iirimaa

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kohtumenetlusega seotud kulud erinevad olenevalt kohtust, menetluse laadist ja kohtuasja keerukusest.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi tähendab, et tsiviilkohtumenetluse poolt esindab piirkondlikus kohtus, regionaalses kohtus, kõrges kohtus, apellatsioonikohtus või Iirimaa kõrgeimas kohtus ning teataval juhul Euroopa Liidu Kohtus õigusnõustaja (*solicitor*) või vandeadvokaat (*barrister*). Seda on võimalik saada ka otsuste edasikaebamiseks rahvusvahelise kaitse taotlustega seoses esitatud edasikaebusi lahendavasse kohtusse. Tasuta õigusabi on võimalik saada ka teatavat liiki juurdluste puhul, kui koroner on õigusabiametile esitanud vastava taotluse.

Üldjuhul osutavad tasuta õigusabi õigusabiameti juures õiguskeskustes töötavad õigusnõustajad. Tasuta õigusabi on aga võimalik saada ka erapraksises töötavatel õigusnõustajatel, kes on kandanud õigusabiameti koostatud nimekirja. See kehtib eeskätt perekonnaõigusega seotud küsimuste ja rahvusvahelist kaitset käsitlevate kohtuasjade puhul.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Majandusliku seisundiga seotud tingimused tasuta õigusabi saamiseks ja omaosalus

Selleks et saada tsiviiliasjades tasuta õigusabi, hindab õigusabiamet ([Legal Aid Board, legalaidboard.ie](https://www.legalaidboard.ie)) teie majanduslikku seisundit, et teha kindlaks, kas vastate teenuste saamise tingimustele. Tasuta õigusabi ja -nõu saate tsiviiliasjades juhul, kui teie aastane netosissetulek on alla 18 000 euro ja kasutada oleva vara väärtus jääb alla 100 000 euro. Mõlemal juhul teeb õigusabiamet nende summade arvutamisel teatavad mahaarvamised. Näiteks ei võeta varade väärtuse arvutamisel arvesse eluaseme väärtust.

Enamikul juhtudel peate tasuma omaosaluse. Omaosaluse summa sõltub sellest, kui suur on teie netosissetulek ja varade väärtus.

Esimest korda õigusnõustajaga kohtudes peate tasuma **nõustamise omaosaluse**. Nõustamise omaosaluse miinimumsumma on 30 eurot ning see võib olenevalt sissetulekust ulatuda 150 euron.

Kui õigusabiamet on nõus teid kohtus esindama, peate tasuma **õigusabi omaosaluse**. Õigusabi omaosaluse miinimumsumma on 130 eurot ning olenevalt sissetulekust ja vara väärtusest võib see summa olla suurem. Õigusabi omaosaluse summa sisaldab nõustamise omaosalust. Seega, kui teie omaosaluseks on arvatud 130 eurot, peate lisaks maksma veel 100 eurot.

Omaosalust ei nõuta juhul, kui:

Iirimaa perekonnaõiguse ja lastekaitseamet (Tusla) taotleb teie laste paigutamist riigi hoole alla või ametipoolset järelevalvet teie kodus;

algatate piirkondlikus kohtus menetluse, mis on seotud eri tüüpi (ajutiste) lähenemiskeeldudega (*barring order, safety order, protection order*), või osalete selles kostjana.

On ka teatavaid muid asjaolusid, mille korral õigusabiamet omaosalust ei nõua. See kehtib muu hulgas juhul, kui õigusnõu antakse väidetavalt vägistamise või seksuaalse rünnaku ohvriks langenud isikule või teda esindatakse vägistamises või seksuaalse rünnaku toimepanemises süüdistatava kohtuistungil.

Rahvusvaheline kaitse (varjupaik)

Kui soovite tasuta õigusabi selleks, et taotleda Iirimaa rahvusvahelist kaitset, peate maksma üksnes omaosaluse summas 10 eurot.

Kuidas hinnatakse minu sissetulekut?

Kõigepealt peate täitma majandusliku seisundi teatise õigusteenu taotluse vormil. Vormil tuleb esitada alljärgnev teave.

Sissetulek – teie kogusissetulek, nt töötasu, sotsiaaltoetused (teatavaid sotsiaaltoetusi aga ei arvestata, nt lapse- ja hooldajatoetusi; samuti ei loeta sissetuleku hulka ükskõik millise avalik-õigusliku asutuse makstavat eluasemetoetust), pension ja mõningad isikliku olukorraga seotud toetused; arvesse võetakse ka teatavaid kulutusi, et selgitada välja sissetulekust tehtavad mahaarvamised netosissetuleku arvutamiseks.

Need mahaarvamised on järgmised.

Mahaarvamine	Maksimumsummad
Abikaasa/partner	3 500 eurot
Ülalpeetavad (täiskasvanud ja lapsed)	1 600 eurot ülalpeetava kohta
Eluasemekulud	8 000 eurot
Lastehoid	6 000 eurot lapse kohta
Tulumaks	Kogusumma
Palgaga seotud sotsiaalkindlustusmaksed (PRSI)	Kogusumma
Üldine sotsiaalmaks (USC)	Kogusumma
Tähtsündmuste puhul makstud toetused	20 eurot iga makse kohta nädalas

Õigusabiamet arvutab teie netosissetuleku ning annab teile teada makstava omaosaluse summa. Majandusliku seisundi teatise vormi saate täita ise või vajaduse korral võivad teid sellega aidada õiguskeskuse töötajad. Veebisaidil <https://www.legalaidboard.ie/en/> on olemas hindamisvahend, mille abil saate

välja selgitada, kas teie majanduslik seisund vastab tasuta õigusabi saamise tingimustele. Hindamisvahendi kasutamisel ei ole õigusteenuste saamine garanteeritud ning see on ette nähtud üksnes abivahendina.

Kuidas kinnitada peamine sissetulekuallikas ja mahaarvamised?

Peamise sissetulekuallika kinnitamiseks võidakse teilt küsida muu hulgas järgmisi dokumente:

viimatise palgalehe koopia;

sotsiaaltoetuste saamist kinnitav dokument;

üüri maksmist tõendav dokument / hüpoteeklaenu väljavõte.

Õigusabiamet võib õigusabiteenuseid taotleval või saavate isikute majandusliku seisundi uurimiseks pöörduda tööhõive- ja sotsiaalkaitseametile. Mõnel juhul võib õigusabiamet küsida teilt seoses soovitatavate mahaarvamistega lisadokumente.

Kuidas arvutatakse minu varade väärtus?

Teie varade väärtuse hindamisel ei võeta arvesse eluaseme väärtust. Kui teie varade väärtus ületab 4 000 eurot, peate taotlusvormil täitma varasid käsitleva avalduse, kus tuleb esitada järgmine teave:

varad – igasugused varad kokku, sh teie omandis olevad asjad, auto, sularaha, pangakontol olev raha, investeeringud ja muud ressursid;

võlad – mahaarvamine võidakse teha teatavate võlgade korral, mis tasaarvestatakse varaga, et saada vara netoväärtus, näiteks krediidiühistu laenu.

Mis saab siis, kui minu kasuks mõistetakse välja kohtukulud?

Kui teie kasuks mõistetakse välja kohtukulud, tuleb need maksta õigusabifondi ning sellest summast kaetakse kulud, mida õigusabiamet teile õigusteenuste osutamiseks kandis. Perekonnaõigusega seotud kohtuasjade puhul see enamasti ei kehti. Kui tegemist on muu kui perekonnaõigusega seotud kohtuasjaga ja te jääte võitjaks, siis teie kohtukulud üldjuhul hüvitatakse. Kui te jääte aga kohtuasjas kaotajaks, võidakse teilt välja mõista teise poole kohtukulud. Sel juhul ei ole õigusabiamet kohustatud maksma teise poole kulusid ja selle eest vastutate teie isiklikult.

Mis saab siis, kui saan või mulle jääb kohtuasja tulemusena raha või muu vara?

Kui saate või teile jääb kohtuasja tulemusena raha või kinnisvara, on õigusabiametil (teatavate eranditega) õigus kasutada seda raha või kinnisvara selleks, et maksta teile tasuta antud õigusabi eest. Kui erandit ei kohaldata, peate kohtuasja tulemusena saadud või teile jäänud raha maksma õigusabifondi. Sellest summast arvatakse maha kuludele vastav summa ja ülejäänud saate teie. Kui saate või teile jääb kinnisvara (näiteks maja või maa), on õigusabiametil õigus seada sellele koormatis, et seda ei oleks võimalik kuni tagasimaksmiseni müüa.

Mida peaksin tegema, kui minu majanduslik seisund muutub?

Kui teile osutatakse õigusteenuseid, peate õigusabiametile (oma õigusnõustaja kaudu) teatama kõigist muutustest oma sissetulekus või varas, näiteks asjaolust, et teie palka on tõstetud, teie sotsiaaltoetused on muutunud või olete ostnud uue auto või maja. See on nõutav seetõttu, et peate õigusteenuste saamise tingimustele vastama nii kaua, kuni teile õigusteenuseid osutatakse ja teie kohtuasi lõpetatakse. Ainuüksi asjaolu, et teie majanduslik seisund on paranenud, ei pruugi tingimata tähendada, et te tasuta õigusabi enam ei saa. Küll aga võidakse suurendada teie omaosalust.

Mis juhtub siis, kui ma ei teata õiguskeskusele oma asjaolude muutumisest?

Kui te ei teata õigusabiametile, et teie sissetulek või varad on muutunud ja õigusabiamet saab sellest teada, võib amet otsustada tasuta õigusabi andmise lõpetada.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Kui kohtuasja menetletakse liri õiguse kohaselt, võivad lirimaal tasuta õigusabi saada ka välisriigi kodanikud, kes vastavad seaduses ning määrustes sätestatud tingimustele majandusliku seisundi ja abi põhjendatuse kohta.

Ehkki enamik tasuta õigusabi taotlejaid elab lirimaal, saavad lirimaal tasuta õigusabi ja/või õigusnõu taotleda ka mujal elavad isikud – nii lirimaa kui ka välisriikide kodanikud – eeldusel, et nad taotlevad tasuta õigusabi või õigusnõu liri õigusega reguleeritavas juriidilises küsimuses. Kinnisvara või isiklike asjadega seotud vaidlustes antakse väljaspool lirimaa elavatele isikutele tasuta õigusabi tavaliselt tingimustel, et vaidlusalune vara asub lirimaal.

Samamoodi nagu lirimaal elavate taotlejate puhul, hinnatakse ka väljaspool lirimaa elavate isikute majanduslikku seisundit, et selgitada välja, kas neil on õigus saada tasuta õigusabi.

Õigusabi antakse majandusliku seisundiga seotud abikõlblikuskriteeriume kohaldamata selliste kohtumenetluste puhul, mis on algatatud lapserõve ja eestkostemääruste täitmisele pööramist käsitleva 1991. aasta seaduse ning ülalpidamist käsitleva 1994. aasta seaduse (milles käsitletakse elatise sissenõudmist vastastikuse pädevuse korral) alusel.

Üldjuhul ei anta õigusnõu juhul, kui taotleja saaks hõlpsalt õigusnõu ka kõnealust seadust kohaldamata. Enamasti kehtib see juhul, kui teenuseid on võimalik saada muust allikast, nt nõustamisagentuurid või muu riigiasutus.

Seaduse kohaldamisalasse ei kuulu nõustamine kriminaalõiguse küsimustes, välja arvatud vägistamisjuhtumitega seotud kaebuste puhul.

Enne tasuta õigusabi heakskiitmist peab õigusabiamet veenduma, et menetluse algatamine või kostja kaitsmine on mõttekas, võttes näiteks arvesse kohtuasja põhjendatust ja tõenäolist tulemust. Muu hulgas kaalutakse eduväljavaateid, mõistlikku alust menetluse algatamiseks või kostja kaitsmiseks, võimalust lahendada probleem kohtuväliselt (nt vahendamine või läbirääkimised kompromissi saavutamiseks) ning tasuta õigusabi taotleva isiku võimalust saada õigusesindaja kõnealust seadust kohaldamata (nt võimalus, et kulud kannab kindlustusfirma jne).

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Kaalutakse seda, kas taotlejatele tuleks teha erand üldreeglist, mille kohaselt taotlejatele õigusnõustajatega kohtumisi pakutakse, st reeglist, et taotlejad lisatakse õigusteenuste ootejärjekorda vastavalt taotlemise kuupäevale. Eesõigus on uutel taotlejatel, kes soovivad õigusteenuseid järgmistes valdkondades: lapserõviga seotud menetlused;

juhtumid, kus on reaalne oht, et lapsed viiakse asjaomase jurisdiktsiooni all olevalt territooriumilt ilma taotleja nõusolekuta välja;

lapsehooldusega seotud menetlused;

perevägivald;

kui aegumistähtaja tõttu on oht, et menetluse algatamise tähtajad võivad lõppeda, kui meetmeid ei võeta kohe;

kui on oht, et lõppevad muud seadusjärgsed tähtajad;

kui on oht vara kaotamiseks, mistõttu ei saaks seda kasutada taotleja nõuete täitmiseks.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Tasuta õigusabi saamiseks võib taotleja pöörduda lähimasse õiguskeskusesse või võtta õiguskeskusega ühendust telefoni või kirja teel.

Õiguskeskuste nimekiri on kättesaadav [õigusabiameti veebisaidil](#).

Kui taotleja võtab õiguskeskusega ühendust telefoni teel, peab ta minema õiguskeskusesse kohale, et täita kirjalik taotlusvorm ja et amet saaks hinnata tema majanduslikku seisundit ning seega välja selgitada, kas taotleja majanduslik seisund vastab tasuta õigusabi saamise tingimustele. Kui taotlejal ei ole võimalik õiguskeskusesse isiklikult kohale ilmuda, võib taotluse saata ka posti teel.

Õigusabi antakse majandusliku seisundiga seotud abikõlblikuskriteeriume kohaldamata selliste kohtumenetluste puhul, mis on algatatud lapserööve ja eestkostemääruste täitmisele pööramist käsitleva 1991. aasta seaduse ning ülalpidamist käsitleva 1994. aasta seaduse (milles käsitletakse elatise sissenõudmist vastastikuse pädevuse korral) alusel.

Lisaks saab õigusabiametile taotlusi esitada internetis ameti veebisaidil.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Palgaleht/P60-tõend, sotsiaalteenuste saamist kinnitav kviitung või maksuotsus tuludeklaratsioonist / auditeeritud raamatupidamisaruandest;

andmed muu saadava sissetuleku kohta (nt elatis);

andmed tulumaksu, PRSI ja USC maksete kohta (need on esitatud palgalehel või maksuotsuses);

andmed hüpoteeklaenu kuumakse / kuuüüri kohta;

kogu teie vara ligikaudne väärtus, v.a eluase;

säästude väärtus;

laenu-/võlajääk.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Kõigi (nii täis- kui ka osalise tööajaga) õiguskeskuste aadressid ja telefoninumbrid on kättesaadavad õigusabiameti [veebisaidil](#).

Elektroniline vorm esitatakse samuti õigusabiameti veebisaidil.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui taotleja majanduslik seisund vastab tingimustele, pakutakse talle õigusnõustajaga kohtumist ootejärjekorra alusel või teatavate prioriteetsete küsimuste korral eelisjärjekorras. Enamasti pakutakse taotlejale kohtumist õigusnõustajaga, kes töötab õigusabiameti mõnes büroos.

Enne esimest kohtumist tasub taotleja õigusnõustamise omaosaluse ja saab selle kohta maksekvitungi.

Esimesel kohtumisel selgitab õigusnõustaja, et kui taotleja soovib, et õigusnõustaja esindaks teda menetluse algatamisel või teda menetluses kaitseks, tuleb maksta tasuta õigusabi omaosalus tasuta õigusabi tõendi alusel.

Tasuta õigusabi tõendi taotlemiseks võib vaja olla lisateavet. Olenevalt asja olemusest võib see lisateave sisaldada alljärgnevat:

meditsiiniandmed/aruanded;

liri politsei saadud või koostatud tõendite ja/või aruannete koopiad;

lepingute koopiad.

Kui pärast kogu vajaliku teabe saamist leitakse, et tasuta õigusabi taotlus ei vasta tsiviilasjades antavat tasuta õigusabi käsitleva 1995. aasta seaduse ning 1996. aasta määruste sätetele, saadab õigusnõustaja kirja selle kohta, et taotlust ei rahuldatud.

Kirjas märgitakse keeldumise põhjus ning viidatakse tsiviilasjades antavat tasuta õigusabi käsitleva seaduse ja/või määruste asjakohas(t)ele artikli(te)le.

Samuti teavitatakse taotlejat sellest, et tal on õigus lasta otsus läbi vaadata ja/või kaevata see edasi õigusabiameti kaebuste komiteele.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui tasuta õigusabi taotleja vastab seaduse ja määruste nõuetele, väljastatakse talle tasuta õigusabi tõend, et teda saaks esindada õigusnõustaja või teatavates piirkondliku kohtu, regionaalse kohtu, kõrge kohtu ja lirimaa kõrgeima kohtu tsiviilkohtumenetlustes vajaduse korral vandeadvokaat.

Tasuta õigusabi tõendi alusel saab kasutada õigusteenuseid ainult tõendil osutatud menetluse või esemega seoses. Asjaolu, et taotlejale on väljastatud tasuta õigusabi tõend, ei tähenda, et ta saab tasuta õigusabi ka muudes asjades. Kui taotleja soovib tasuta õigusabi enam kui ühe eseme suhtes, peab ta esitama eraldi taotluse.

Taotluse tasuta õigusabi tõendi saamiseks esitab õiguskeskuse õigusnõustaja pärast taotlejaga nõu pidamist.

Kõnealuse seaduse artikli 29 lõike 1 kohaselt ei saa isik tasuta õigusabi ega õigusnõu enne omaosaluse maksmist. Omaosaluse suurus määratakse kindlaks taotleja majandusliku seisundi hindamise alusel, võttes arvesse teavet, mille taotleja esitas majanduslikku seisundit ja vara käsitlevas teatises. Kui varad puuduvad, on tasuta õigusabi eest makstav miinimumsumma 35 eurot ja maksimumsumma 1 210 eurot.

Omaosaluse kogu summa tuleks maksta tasuta õigusabi tõendi tagastamisel ja enne õigusteenuste osutamist. Erandjuhtudel võib õigusabiamet lubada taotlejal maksta summa osamaksetena. Kogu summa peab aga olema makstud 12 kuu jooksul ja enne menetluse lõppu.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui taotleja väljendab taotluses soovi, et teda esindaks konkreetne õiguskeskuses töötav õigusnõustaja, võtab juhtiv õigusnõustaja seda talle õigusnõustaja määramisel arvesse. Õigusnõustaja määramisel võtab juhtiv õigusnõustaja arvesse ka muid asjaolusid, nt seda, kas taotleja soovitud õigusnõustaja on konkreetsel kuupäeval vaba, et klienti kohtuistungil esindada. Kui soovitud õigusnõustajal on taotleja kohtuasja arutamise kuupäeval juba kokkulepe teise kliendiga teises asukohas, peab juhtiv õigusnõustaja määrama taotlejale mõne muu õigusnõustaja.

Kui taotlejat on varem esindanud üks õiguskeskuse õigusnõustajatest, määrab juhtiv õigusnõustaja taotlejale uue esemega seotud õigusteenuste osutamiseks tavaliselt sama õigusnõustaja. Taotlejal ei ole absoluutset õigust saada nõu või esindust tema valitud õigusnõustajalt, kuid enamasti võtab juhtiv õigusnõustaja taotleja soove arvesse, kui ta otsustab õigusnõustaja määramise üle. Kui taotleja eelistab, et teda esindaks temaga samast soost õigusnõustaja, püüab juhtiv õigusnõustaja seda eelistust võimaluste piires arvesse võtta.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Kõik menetlusega seotud kulud kaetakse tasuta õigusabi tõendi alusel makstavast omaosalusest. Kui kohtumenetluse või kohtuvälise kokkuleppe tulemusena mõistetakse teie kasuks välja kohtukulud või kahjuhüvitis, makstakse need summad aga õigusabiametile. Õigusabiametil on õigus arvata teie saadavatest summadest maha oma kulud, välja arvatud teatavate erandite korral. See kehtib ka juhul, kui tasuta õigusabi saanud isikule määratakse abieluõigusliku menetluse, lahuselü kokkuleppe või kohtuliku lahuselumenetluse tulemusena teatav kompromiss-summa. Kui õigusabiameti kogukulud, mida ta on kandnud õigusteenuseid osutades, on väiksemad kui see summa, mille maksite omaosalusena või mis kaeti teie kasuks väljamõistetud kohtukuludest või kahjuhüvitisest või kinnisvara koormatise arvessevõtmisega, makstakse vahe teile kinni.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Ei ole kohaldatav.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Tasuta õigusabi tõendi alusel saab kasutada tõendil märgitud menetluse või esemega seotud õigusteenuseid. Kui nimetatud menetlus on lõpetatud või vastav ese ei ole enam asjakohane, kaotab tõend kehtivuse. Kui taotleja soovib lisateenuseid, mis võivad olla seotud algse esemega, võib ta taotleda tasuta õigusabi tõendi muutmist või uut tõendit. See, kas vaja läheb muutmist või uut tõendit, oleneb konkreetse asja asjaoludest ning õigusnõustaja annab selle suhtes nõu.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui esitate valeteavet või ei avalda olulisi fakte (nt asjaolu, et teie majanduslik seisund on muutunud) või kui teie käitumine ei ole mõistlik, võidakse õigusnõustamine või tasuta õigusabi (või mõlemad) tühistada ja nõuda teilt hüvitist kõigi teie nimel kantud kulude eest.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui taotleja leiab, et õigusabiameti otsus on tekitanud talle kahju, võib ta taotleda otsuse läbivaatamist. Kui taotleja soovib, et otsus vaadatakse läbi, tuleb esitada kirjalik lisateave koos taotleja õigusnõustaja arvamusega selle kohta, kas otsus peaks jõusse jääma. Otsuse läbivaatamist saab taotleda õiguskeskuse kaudu.

Kui taotleja leiab, et amet on oma otsusega või mis tahes otsuse läbivaatamisega tekitanud talle kahju, võib ta kaevata selle edasi õigusabiameti vastavale komiteele. Kui taotleja soovib otsuse edasi kaevata, tuleb esitada kaebus ameti kaebuste komiteele. Taotlejad võivad seda teha kas õiguskeskuse kaudu või pöörduda otse õigusabiameti poole.

Läbivaatamiseks vajalik lisateave tuleb edastada või kaebus esitada ühe kuu jooksul alates kuupäevast, mil taotlejat teavitati asjaolust, et tal ei ole õigust saada taotletud teenust.

Kaebuste komitee koosneb eesistujast ja neljast liikmest, kellest kaks peavad olema enne õigusabiametisse määramist praktiseerinud vandeadvokaadi või õigusnõustajana. Komiteesse kuuluvad isikud, kes algse otsuse tegemisel ei osalenud.

Lisateave

Lisateave, sealhulgas kõigi õiguskeskuste aadresside ja telefoninumbrite loend, on kättesaadav õigusabiameti [veebisaidil](#).

Viimati uuendatud: 26/04/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Kreeka

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Igaüks, kes soovib algatada või on juba algatanud kohtumenetluse, peab kandma järgmised kulud:

tasud, mis on seotud advokaadi määramisega tasuta õigusabi või muude õiguskaitsevahendite taotluse ettevalmistamiseks ja esitamiseks, vahendusüritustel osalemiseks, kohtumenetluses hageja advokaadina/nõustajana osalemiseks, dokumentide esitamiseks, kohtutäituri poolt dokumentide kättetoimetamiseks (*dikastikós epimelittís*) ning kohtutäiturile kohtuotsuse täitmiseks täitekorralduse andmiseks;

hagide või muude õiguskaitsevahendite esitamise kulud;

kirjaliku ja/või suulise tõlke kulud piiriülestel juhtudel;

ekspertidega seotud kulud, kui eksperdid on määratud kohtu määrusega või asjaomase menetluspoole taotlusel;

riigilõivud dokumentide esitamise ja täitemeetmete võtmise eest;

teisele poolele välja mõistetud kulud.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Kodanikel on õigus taotleda rahalist abi, et algatada kohtumenetlus või osaleda nende vastu algatatud kohtumenetluses. See hõlmab ka juriidilist esindamist teises astmes, notari (*symvolaioγράφος*) ja kohtutäituri kulusid ning täitekulusid.

Tsiviil- ja kaubandusajades antava tasuta õigusabi sisu on ette nähtud seadusega 3226/2004 väikese sissetulekuga kodanikele tasuta õigusabi andmise ja muude sätete kohta selle muudetud kujul (edaspidi „seadus“).

Tasuta õigusabi võib tähendada ka advokaadi määramist õigusnõu andmiseks, et lahendada piiriülene vaidlus enne selle kohtusse jõudmist (seaduse artikli 10 punkt c).

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Seaduse artiklis 11 on sätestatud, et kõigil Euroopa Liidu kodanikel võib olla õigus saada tasuta õigusabi. Lisaks on kolmandate riikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel, kes elavad seaduslikult või kelle alaline elukoht on Euroopa Liidus ja kes suudavad tõendada, et asjakohased tingimused on täidetud, õigus saada tasuta õigusabi.

Õigusabi antakse tingimusel, et seaduses sätestatud tingimused on täidetud. Vastavalt seaduse artikli 1 lõikele 2 on õigus õigusabile isikutel, kelle perekonna aastane sissetulek ei ületa kahte kolmandikku seadusega kehtestatud individuaalsest miinimumsissetulekust. Perekonnanäasjades puhul ei arvestata teise vaidluspoole (abikaasa) sissetulekut taotleja sissetuleku hulka.

Isikute suhtes, kelle alaline või peamine elukoht on teises liikmesriigis, kohaldatakse erieeskirju. Seaduse artikli 10 kohaselt ei ole eespool nimetatud künnis kohustuslik, kui taotleja tõendab, et elamiskulude erinevus tema päritoluriigi ja Kreeka Vabariigi vahel muudab õiguskaitsekulude kandmise võimatuks.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Jah, nimelt tsiviil-, perekonna-, kaubandus- ja kriminaalmenetluste puhul.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Menetlust reguleerib seaduse artikkel 2. Tasuta õigusabi andmise menetlus algab niipea, kui abisaaja esitab taotluse, mis sisaldab kokkuvõtet menetluse esemest või aktist ning tõendeid selle kohta, et abi saamise tingimused on täidetud.

Taotlusele tuleb lisada vajalikud tõendavad dokumendid, tõendid taotleja majandusliku olukorra kohta (eelkõige maksudeklaratsiooni koopia või pädeva maksuameti juhi tõend selle kohta, et taotleja ei ole kohustatud esitama deklaratsiooni, varadeklaratsiooni koopia, tõend maksude tasumise kohta, taotleja maksukohustuslasena registreerimise number (AFM), sotsiaalkindlustustõendid, kirjalikud ütlused) ning kolmanda riigi kodaniku puhul artikli 1 lõike 1 kohane elukohatõend.

Taotlus ja tõendavad dokumendid esitatakse vähemalt 15 päeva enne kohtumenetlust või toimingut, mille jaoks tasuta õigusabi taotletakse. Järgnevate kohtukutsete korral võib seda tähtaega lühendada. Menetlus on tasuta ja advokaadi poole pöördumine ei ole vajalik.

Artikli 8 lõikes 1 on sätestatud, et tasuta õigusabi taotlused tuleb esitada territoriaalse ja materiaalse pädevusega esimese astme kohtutele (*protodikeía*), kes on pädevad neid läbi vaatama.

Kui tegu ei ole kohtumenetlusega, on pädev hageja elukohajärgne rahukohtunik (*eirinodikeío*).

Hageja võib esitada kohtuniku otsuse peale kaebuse, mida arutatakse ajutiste meetmete kohaldamise menetluses (*diadikasía ton asfalistikón métron*).

Fumus boni iuris on piisav taotluse vastuvõtmiseks ja täielik dokumentatsioon ei ole nõutav. Kohtul on tõendite kogumisel ulatuslik kaalutusõigus.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Kõigi Kreeka kohtute juures on spetsiaalne büroo, et aidata menetlust algatada väikese sissetulekuga kodanikel, kellel on õigus tasuta õigusabile. Mõnel kohtul, nt Patrasi piirkondlik tsiviilkohtul (*Eirinodikeío Pátras*), vt <https://www.eirinodikeio-patras.gov.gr/nomiki-voithia>, on taotlusvorm internetis.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Taotlejad peavad esitama tõendid oma rahalise olukorra kohta. Asjakohased tõendavad dokumendid on sätestatud seaduses (vt 5. küsimus).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Taotlus tuleks esitada kohtule (vt 5. küsimus).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi saamise kriteeriumid on sätestatud seaduses. Artikli 1 lõike 2 kohaselt on väikese sissetulekuga kodanikud, kellel on õigus saada tasuta õigusabi, need, kelle perekonna aastasissetulek ei ületa kahte kolmandikku riiklikus üldises kollektiivlepingus (*Ethnikí Genikí Syllogikí sýmvasi ergasías*) määratletud eraisiku aastasest miinimumsissetulekust. Riigisisese vaidluse korral ei võeta arvesse vaidluse teise poole sissetulekut. Erikorda kohaldatakse juhul, kui tsiviil- või kaubandusajades tasuta õigusabi taotleja isiku elukoht või harilik viibimiskoht on teises liikmesriigis. Seaduse artikli 10 kohaselt ei ole perekonna sissetuleku künnis kohustuslik, kui taotleja suudab tõendada, et ta ei suuda katta õigusabikulud oma elukoha või hariliku viibimiskoha liikmesriigi ja Kreeka vahelise elukalliduse erinevuse tõttu.

Kuna taotlus on piiriülene, antakse tasuta õigusabi ka suulise tõlke kulude, vaidluse lahendamiseks vajalike dokumentide ametliku tõlkimise kulude ning selliste reisikulude katmiseks, mida taotleja kannab seoses oma hagi toetava isikuga, kes peab kohtuistungil isiklikult kohal viibima, kui kohus otsustab, et see isik ei saa muul viisil menetluses osaleda. Tasuta õigusabi võib tähendada ka juristi määramist õigusnõu andmiseks, et vaidlus lahendada enne selle kohtusse jõudmist.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Pool peab pöörduma pädeva kohtu poole (vt 5. küsimus).

Kui kohus annab õigusabi, on õigustatud isikul õigus saada 2. küsimusele antud vastuses osutatud õigusteenuseid.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Menetlust reguleerib seaduse artikkel 5. Kui advokaat määratakse, valitakse ta asjaomase advokatuuri (*dikigorikós sýllogos*) koostatud nimekirjast.

Valvetoetajad (*synígoroi ypíresías*) määratakse tähestikulises järjekorras advokatuuri vastavast nimekirjast ja nende valiku kinnitab tasuta õigusabi andev kohus. Määratud advokaat võib keelduda poole kaitsmisest. Keeldumise korral määrab sama kohus teise advokaadi.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Muudetud seaduse artiklis 9 on sätestatud tasuta õigusabiga kaetavate kulude üksikasjad. Vt ka vastused küsimustele 1 ja 2.

Tasuta õigusabi antakse juhul, kui abielu lahutatakse vastastikusel kokkuleppel (*synainetikó diazýgio*) ja see hõlmab vabastust kohustusest tasuda osa või kõik menetluskulud notari juures, samuti notari juures hagejaid esindama määratud advokaadi tasust.

Tasuta õigusabi ei mõjuta kohustust tasuda teisele poolele määratud kulud.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Seda ei ole seaduses ette nähtud. Võimalik alternatiiv on muude kulude katmine valitsusväliste organisatsioonide poolt, eelkõige rändajate ja pagulaste puhul.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah. Seaduse artikli 9 lõikes 3 on sätestatud, et tasuta õigusabi antakse iga kohtumenetluse puhul eraldi, seda kohaldatakse kõigi astmete kohtute suhtes ning see hõlmab ka kohtuotsuse täitmist.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Seaduse artikli 4 lõigete 2 ja 3 kohaselt võib tasuta õigusabi tühistada või seda piirata pädeva kohtuniku otsusega, mis tehakse *ex officio* või prokuröri (*eisangeléas*) ettepanekul, kui on kindlaks tehtud, et abi andmise tingimused ei olnud algusest peale täidetud, ei ole enam täidetud või on oluliselt muutunud. Taotlejad, kellele anti tasuta õigusabi vale taotluse või teabe alusel, peavad hüvitama kulud, millest nad vabastati.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Artikli 8 lõike 2 kohaselt võib hageja esitada viie päeva jooksul alates otsuse tegemisest apellatsioonkaebuse mitmeliikmelisele esimese astme kohtule (*polýmnelés protodíkeío*) piirkondliku tsiviilkohtu kohtuniku, üheliikmelise esimese astme kohtu kohtuniku (*monomélés protodíkeío*) või esimese astme kohtu esimehe otsuse peale. Apellatsioonkaebus vaadatakse läbi ajutiste meetmete kohaldamise menetluses (tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Kódikas Politikís Dikonomías*) artikkel 682 jj). Ülemkohtule (*Áreios Págos*) ei saa edasi kaevata. Asjaolude muutmise korral võib esitada uue taotluse (seaduse artikli 2 lõige 5).

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaaja kulgemise?

Õigusabi seadus ei sisalda ühtegi sellekohast sätet.

Viimati uuendatud: 28/02/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [es](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Õigusabi - Hispaania

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Hispaanias on õigusemõistmine avalik teenus, mida osutatakse tasuta. Teenuse kasutamise eest tasu ei võeta. Kohtuvaidlused toovad aga tavaliselt kaasa teatavad kulud, mis on peamiselt järgmised:

advokaaditasud ja *procuradori* tasud,
ametlikes väljaannetes teadete avaldamise kulud,
kautsjon, mis on vajalik teatavate edasikaebuste esitamiseks,
eksperditasud.

Üldiselt peab asjaomane pool need kulud tasuma ette. Menetluse lõpus peab kohus otsustama, kes need kulud lõppkokkuvõttes kannab, kasutades selleks nn kohtukulude väljamõistmist (*condena en costas*), mille aluseks on põhimõte „kaotaja maksab“.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Hispaania põhiseaduse artikli 119 kohaselt on tasuta õigusabi menetlus, mille puhul isikud, kes suudavad tõendada, et neil puuduvad piisavad rahalised vahendid, vabastatakse advokaaditasude ja *procuradori* tasude, ekspertide teenuste tasude, kautsjoni, kohtulõivude jms maksmisest.

Konkreetsemalt hõlmab see näiteks järgmist:

kohtueelne õigusnõustamine,
advokaaditasud ja *procuradori* tasud,
ametlikes väljaannetes teadete avaldamise kulud,
kautsjon, mis on vajalik teatavate edasikaebuste esitamiseks,
eksperditasud.

Ainult piiriüleste vaidluste puhul (pärast tasuta õigusabi seaduse reformimist 18. juuli 2005. aasta seadusega 16/2005, millega see viidi kooskõlla direktiiviga 2002/8/EÜ) on eespool nimetatud õiguste hulka lisatud järgmised:

suulise tõlke teenused;

dokumentide kirjalik tõlge;

sõidukulud juhul, kui isik peab isiklikult kohtusse ilmuma;

kaitsmine advokaadi (*abogado*) poolt ja esindamine esindaja (*procurador*) poolt, isegi kui see ei ole vajalik, ent kohus nõuab seda poolte võrdsuse tagamiseks.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Kõik ELi kodanikud, kes suudavad tõendada, et neil ei ole piisavalt rahalisi vahendeid (piiriüleste vaidluste puhul käib see ainult füüsiliste isikute kohta). Kolmandate riikide kodanikud, kes elavad seaduslikult Hispaanias või kelle õigust on tunnustatud rahvusvahelistes konventsioonides (nt rahvusvahelist lapserõõvi käsitlevad konventsioonid), saavad samuti kasutada seda õigust ELi kodanikega samadel tingimustel.

Tööhõivekümistuses kõik töötajad, olenemata nende kodakondsusest ja rahalistest vahenditest.

Avaliku huvi ühendused ja sihtasutused.

Kriminaal- ja haldusmenetluses ning esialgses haldusmenetluses välisriigi kodanikud, kes suudavad tõendada, et neil ei ole piisavalt vahendeid kohtumenetluseks, isegi juhul, kui nad ei ela seaduslikult Hispaanias.

Õigus saada tasuta õigusabi on olenemata kohtumenetluseks vajalike vahendite olemasolust soopõhiste kuritegude, terrorismi ja inimkaubanduse ohvritel, samuti alaealistel ja vaimupuudega isikutel, kui nad on langenud väärkohtlemise või halva kohtlemise ohvriks, kusjuures ohvri surma korral laieneb see õigus ka nende üleelanud pereliikmetele, tingimusel et nad ei olnud kuriteo toimepanijad.

Tasuta õigusabi antakse olenemata kohtumenetluseks vajalike vahendite olemasolust ka isikutele, kes suudavad tõendada õnnetuse tagajärjel tekkinud püsivaid tagajärgi, mille tõttu nad ei saa täielikult oma tavapärasest tööd või kutsetegevust jätkata, ja kes vajavad teiste isikute abi, kui vaidluse esemeks on kahju hüvitamise nõue.

Töökohtutes töötajate ja sotsiaalkindlustussüsteemist toetuse saajate kaitseks kohtumenetlustes, ilma et oleks vaja tõendada rahaliste vahendite ebapiisavust.

Piiriüleste vaidluste puhul võib tasuta õigusabi saada, kui asjaomane isik suudab tõendada, et tal ei ole võimalik menetluskulusid katta, kuna elukallidus on selles liikmesriigis, kus asjaomane isik elab, ja Hispaanias erinev.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi võib anda igat liiki menetluste puhul, olenemata sellest, kas tegemist on hagiga või hagita menetlusega, mis hõlmavad üle 2000 euro suuruseid summasid, välja arvatud juhul, kui vaidlusalune küsimus nõuab advokaadi abi, ning see hõlmab kõiki menetlusi, võimalikke edasikaebusi ja kohtuotsuste täitmist.

Alla 2000 euro suuruse nõude menetlustes, kus advokaadi ega *procuradori* kaasamine ei ole kohustuslik, võib tasuta õigusabi taotleda ka siis, kui teine pool sellist professionaali kasutab või kui kohtunik või kohus nõuab seda sõnaselgelt, et tagada pooltevaheline võrdsus.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Võimalik on ajutine ametisse nimetamine kas advokatuuri (*Colegio de Abogados*) poolt maksimaalselt 15 tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist või kohtu korraldusel.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Advokatuuri õigusnõustamisteenistusest (*Servicio de orientación jurídica*), kohtute kantseleidelt (*Decanatos de los Juzgados*) ja provintsi õigusabikomisjonilt (*Comisiones provinciales de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Advokatuuri üldnõukogu (*Consejo General de la Abogacía Española*) pakub kodanikele tasuta õigusabi veebiportaali ([Justicia Gratuita](#)), kus on muu hulgas võimalik täita tasuta õigusabi taotluse vorm või kontrollida, kas tasuta õigusabi saamiseks vajalikud rahalised tingimused on täidetud, kuigi dokumendid ja taotlus tuleb alati esitada allpool kirjeldatud viisil.

Kellele esitada taotlus?

Tasuta õigusabi taotlus koos asjakohaste dokumentidega tuleb esitada põhikohtuasja menetleva kohtu asukohajärgsele advokatuuri õigusabiteenistusele või juhul, kui menetlust ei ole algatatud, taotleja elukohajärgsele kohtule.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Dokumendid, mis on seotud järgmisega:

asjaomase isiku ja tema pereliikmete majanduslik olukord,

isiklikud ja perekondlikud asjaolud,

taotletav õiguskaitse.

Täpsemalt järgmised dokumendid:

tõend äriühingu tulumaksu tasumise kohta (*Certificado de liquidación del Impuesto sobre Sociedades*) (juriidiliste isikute puhul);

avalikes huvides tegutsemise deklaratsiooni koopia või sihtasutuste registri (*Registro de Fundaciones*) kande koopia (juriidiliste isikute puhul);

omandiõiguse tõend (*Certificado de signos externos*), mille on välja andnud taotleja elukohajärgne omavalitsus;

elukohatõend (*Certificado de empadronamiento*);

riikliku tööturuasutuse (Instituto Nacional de Empleo, INEM) tõend töötuse perioodi ja saadud hüvitiste kohta;

tõend riikliku pensioni saamise kohta (*Certificado de cobro de pensiones publicas*);

riikliku tööhõiveameti (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*) tõend töötushüvitise saamise kohta ja ajavahemiku kohta, mille eest seda makstakse;

muu (mis tahes dokument, mida kasutatakse väidetavate asjaolude tõendamiseks).

Taotlusprotsessi kiirendamiseks võib mitut sellist tõendit taotleda menetlusosaliste nimel advokaatur, kui teda on selleks sõnaselgelt volitatud.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Tasuta õigusabi taotlus tuleb esitada põhikohtuasja menetleva kohtu asukohajärgsele advokatuuri õigusabiteenistusele või juhul, kui menetlust ei ole algatatud, taotleja elukohajärgsele kohtule. Viimasel juhul peab kohus taotluse viivitamata edastama territoriaalse pädevusega advokatuurile.

Advokaatur on vastuvõttev asutus piiriüleste vaidlustega seoses esitatavate taotluste puhul. Selliste vaidluste puhul on edastavaks asutuseks see advokaatur, kelle tööpiirkonnas asub taotluse esitaja alaline või peamine elukoht.

Euroopa Liidu kodanik, kelle elukohariik on õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkuleppe osaline, võib esitada taotluse oma riigi poolt kokkuleppe täitmiseks määratud keskasutusele.

Taotlus tuleb esitada enne menetluse algatamist või kui tasuta õigusabi taotleb kostja, siis enne hagile vastamist. Hageja ja kostja võivad siiski tasuta õigusabi taotleda ka hiljem, kui nad suudavad tõendada, et nende rahaline olukord on muutunud.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Advokatuur võib teha järgmisi esialgseid otsuseid:

teatada asjaomasele isikule, et taotluses esineb puudusi, mis tuleb kõrvaldada 10 päeva jooksul, vastasel juhul lükatakse taotlus tagasi;

tunnistada taotluse vastuvõetamatuks ja põhjendamatuks ning teavitada sellest õigusabikomisjoni;

tunnistada taotluse vastavust õigusnormidele, mispuhul ta nimetab advokaadi hiljemalt 15 päeva pärast, teavitades sellest õigusnõustajate liitu (*Colegio de Procuradores*), et viimane saaks kolme päeva jooksul määrata *procurador*i. Advokatuur edastab taotluse õigusabikomisjonile lõplikuks heakskiitmiseks.

Kui advokatuur ei suuda 15 päeva jooksul otsust teha, peab taotleja saatma oma taotluse uuesti otse õigusabikomisjonile, kes peab viivitamata määrama advokaadi või *procurador*i ja kontrollima samal ajal teavet ja dokumente.

Lõpliku otsuse tasuta õigusabi andmise või sellest keeldumise kohta peab õigusabikomisjon tegema vähemalt 30 päeva jooksul pärast toimiku kättesaamist.

Kui 30 päeva möödudes ei ole otsust ikka veel tehtud, kinnitatakse advokaaturile ja õigusnõustajate liidu tehtud esialgsed otsused.

Otsusest tuleb kolme päeva jooksul teatada taotlejale, advokaaturile, õigusnõustajate liidule ja asja menetlevale kohtule või, kui menetlust ei ole algatatud, kohtu eesistujale.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui olete hageja, peate enne menetluse algatamist esitada taotluse põhikohtuasja menetleva kohtu asukohajärgsele advokaaturile või oma elukohajärgsele kõrgema astme kohtule.

1. Kui olete kostja, peate taotluse esitama enne nõude vaidlustamist. Kostja taotlus menetlust ei peata; kohus võib siiski omal algatusel või asjaomase isiku taotlusel anda korralduse menetluse peatamiseks kuni tasuta õigusabi andmise või sellest keeldumise otsuse tegemiseni.

Piiriüleste vaidluste puhul, kui tasuta õigusabi taotletakse selleks, et pöörduda teise liikmesriigi kohtusse, võib taotluse esitada ka taotleja alalise või peamise elukoha advokaaturile (kui tegemist on Hispaanias elavate isikutega, keda puudutab teises riigis toimuv vaidlus).

11 Kes võib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Üldjuhul määrab advokatuur advokaadi järjekorra alusel. Asjaomane isik võib siiski nimetada ise oma advokaadi, tingimusel et advokaat loobub õigusest saada oma teenuste eest tasu.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

See hõlmab järgmisi kulusid:

kohtueelne õigusnõustamine,

advokaaditasud ja *procurador*i tasud,

ametlikes väljaannetes teadete avaldamise kulud,

kautsjon, mis on vajalik teatavate edasikaebuste esitamiseks,

eksperditasud.

notariaalaktilite ning kinnistus- ja äriregistri tõendite väljastamise tasude 80% suurune vähendus.

Piiriüleste vaidluste puhul on hõlmatud ka suulise ja kirjaliku tõlke teenused ning sõidukulud, kui asja arutav kohus peab isiklikult kohtusse ilmumist vajalikuks.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui taotleja sissetulek on üle kahe, kuid mitte üle viie korra suurem kui riiklik miinimumpalk, võib õigusabikomisjon erandkorras anda tasuta õigusabi taotleja isiklike ja perekondlike asjaolude alusel.

Arvesse võetakse taotleja perekonnaseisu, laste või ülalpeetavate pereliikmete arvu, kohtulõivusid ja muid menetluse algatamisest tulenevaid kulusid või muid samalaadseid kulusid, mida on objektiivselt hinnatud ja igal juhul seda, kui taotleja on paljulapseliste erikategooriasse kuuluvas perekonnas üleneja sugulane.

Eelmises lõigus nimetatud tingimustega samadel tingimustel võib tasuta õigusabi anda taotleja tervisliku seisundi alusel ja 2. detsembri 2003. aasta seaduse 51/2003 (puuetega inimeste võrdsete võimaluste, mittediskrimineerimise ja üldise ligipääsetavuse kohta) artikli 1 lõikes 2 osutatud puuetega isikutele ning isikutele, kelle ülalpidamisel nad on, kui need isikud tegutsevad menetluses nende nimel ja nende huvides, tingimusel et menetlus on seotud tervisliku seisundi või puudega, mis annab aluse selliseks erandlikuks tunnustamiseks.

Sellisel juhul peab asjaomane õigusabikomisjon sõnaselgelt kindlaks määrama, millised artiklis 6 osutatud hüvitised on taotlejale ette nähtud.

Asjaomane isik peab kuni kohtukulude kandmise otsuse tegemiseni kõik katmata kohtukulud ise kandma. Kui kohtukulud mõistetakse välja vastaspoolelt, siis hüvitab viimane toetuse saajale kõik tema kantud menetluskulud.

Teises ELi liikmesriigis elavate kodanike puhul kohaldatakse eespool nimetatud reeglilt kaalutletult, võttes arvesse elukohariigi elatustaset, et vältida taotlejale kahju tekitamist.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui asjaomases kohtuvaidluses on tunnustatud õigust tasuta õigusabile, laieneb see kõigile vaidlusega seotud menetlustele ja sündmustele, sealhulgas täitmisele, kui see toimub kahe aasta jooksul pärast esimeses kohtuastmes tehtud kohtuotsust, samuti kõigile sama vaidluse raames tehtud kohtuotsuste edasikaebustele, ilma et selleks oleks vaja esitada täiendavat taotlust.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Tasuta õigusabi andmise otsus võidakse tühistada, kui see tehti taotleja valeütluse, valeandmete esitamise või andmete esitamata jätmise põhjal.

Tasuta õigusabi andmise võib lõpetada, kui tasuta õigusabi saanud isiku majanduslik olukord paraneb kolme aasta jooksul.

Mõlemal juhul kehtib üldreegel: kohtukulud kannab kohtuvaidluse kaotanud pool.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Tasuta õigusabi kohta tehtud otsuse saab edasi kaevata, kirjutades õigusabikomisjonile 10 päeva jooksul pärast otsuse teatavakstegemist. Edasikaebuse kohta teeb otsuse pädev kohus.

Viimati uuendatud: 15/03/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [fr](#) originaalkeelset

versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti

tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Õigusabi - Prantsusmaa

Prantsusmaal kasutatakse tasuta õigusabile viitamiseks terminit *aide juridictionnelle*.

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kohtumenetluses kantavad kulud olenevad kohtuasja laadist ja keerukusest, menetlusest ja kohtust, kes on pädev asja lahendama.

Kulud jagunevad kolme kategooriasse:

- advokaaditasud, millele ei ole kehtestatud kindlasummalisi tariife ning milles advokaadid ja kliendid saavad seega kokku leppida; need peavad tavaliselt tasuma kliendid, kui neil ei ole õigust saada tasuta õigusabi;
- tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Code de procédure civile*) artiklis 695 konkreetselt loetletud kulutused, mis koosnevad peamiselt järgmisest: advokaatidele või teatavatele ametnikele (*officiers publics või officiers ministériels*) makstavad esindamistasud; siia ei kuulu kulude hüvitamise tasu; kohtutäituritele tasutavad kohtukulud; eksperdiarvamuste ja ekspertiiside kulud; tunnistajatele makstavad hüvitised, mis põhinevad kindlasummalistel tariifidel; õigusnõustaja nõustamistasu;

kulud: spetsialistide tehtavate kindlamääraliste ettemaksetega seotud kulud menetlusnõuete täitmiseks.

Kulud peab tasuma kohtuvaidluse kaotanud pool. See põhimõte on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 696. Kohtunik võib siiski teha põhjendatud otsuse, millega mõistetakse kõik kulud või osa neist välja teiselt poolelt. Viimati nimetatud juhul lähevad kulud jagamisele;

- muud kulud, mida menetlusosalised menetluse käigus kannavad, peavad põhimõtteliselt tasuma nad ise, kui kohtunik ei otsusta teisiti. Kohtunik võib seda õigust kasutada nii kriminaal- kui ka tsiviilasjades, võttes nõuetekohaselt arvesse menetlusosaliste võrdsust või süüdimõistatud poole majanduslikku olukorda. Kohtunik võib isegi omal algatusel otsustada, et selliseks otsuseks ei ole alust.

Kriminaalasjades tasub kohtukulud riik. Süüdimõistetu peab maksma menetluse eest fikseeritud tasu, mille suurus sõltub õigusrikkumisest.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi kuulub õigusabi süsteemi (millega asendati 1972. aasta seaduse kohaselt sisse seatud tasuta õigusabi süsteem), mis on sätestatud 10. juuli 1991. aasta seaduses nr 91-647 õigusabi, tasuta õigusabi ja kohtuvälises menetluses advokaadi kasutamiseks ette nähtud abi kohta (*loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles*).

Õigusabi hõlmab järgmist:

tasuta õigusabi: täielik või osaline rahaline abi, mida riik annab esimese ja teise astme kohtus toimuva menetluse jaoks, otsuste täitmisele pööramiseks ja menetluseelsete kokkulepete saavutamiseks või abielu kohtuväliseks lahutamiseks vastastikusel kokkuleppel;

abi advokaadi kasutamiseks kohtuvälises kriminaalmenetluses, mis võib olla alternatiiv kohtumenetlusele (lühi- või kokkuleppemenetlus jne), või kahtlustatavana kinnipidamise korral või abi kinnipeetavatele vangla distsiplinaarnõukogu ees;

abi juurdepääsuks õiguskaitsel (teave, suunamine ja tasuta õigusnõustamine).

Tasuta õigusabi ja abi kohtuvälises menetluses advokaadi kasutamiseks on mõeldud isikutele, kes soovivad panna oma õigused kohtus maksma ja kellel on vähe ressursse. See hõlmab tekkinud tasude, sealhulgas õigusabikulude (advokaat, kohtutäitur, notar jne) täielikku või osalist maksmist riigi poolt. Seda antakse seda soovinud isikule, kui esitatud hagi ei ole vastuvõetamatu, põhjendamatu või pahatahtlik, arvestades eelkõige nõuete arvu või nende süstemaatilist laadi.

Tasuta õigusabi võidakse anda täieliku, osalise või nullmääraga. See ei hõlma õigusabikulude kindlustuslepingu ega muu kaitseskeemiga hõlmatud kulusid. Asjakohasel juhul arvatakse nendega hõlmatud kulude osa maha riigi poolt tasuta õigusabi jaoks makstavast summast.

Tasuta õigusabi võimaldab saajal saada advokaadilt või muult õigusvaldkonna töötajalt (nt kohtutäitur, notar, enampakkumise korraldaja jms) tasuta abi ning vabastuse kõigist või osadest kohtukuludest. Selle suhtes kohaldatakse kõlblikuskriteeriume, mis on sätestatud eespool nimetatud 10. juuli 1991. aasta seaduses ja 28. detsembri 2020. aasta dekreedis 2020-1717, millega rakendatakse 10. juuli 1991. aasta seadust nr 91-647 õigusabi, tasuta õigusabi ja kohtuvälises menetluses advokaadi kasutamiseks ette nähtud abi kohta (*loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles*).

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Tasuta õigusabi annavad esimese astme kohtute (*Tribunal judiciaire*) juurde loodud tasuta õigusabi bürood (*bureau de l'aide juridictionnelle*), tingimusel et on täidetud mitmed finants-, kodakondsuse, elukoja ja vastuvõetavuse kriteeriumid.

Seda abi võidakse teatud olukordades anda ka erandtingimustel (vt allpool).

Finantskriteeriumid:

Teil on õigus saada tasuta õigusabi, kui teie puhul aluseks võetav maksustatav tulu (võrdluskasutulu) (*revenu fiscal de référence*) või maksuvõimelisus ja varad jäävad allapoole dekreedis sätestatud künniseid.

1. jaanuaril 2021. aastal jõustusid uued normid, millega muudeti tasuta õigusabi kõlblikuskriteeriume. Abikõlblikkus põhineb nüüd järgmistel tingimustel.

Võrdluskasutulu (*revenu fiscal de référence*). Võrdluskasutulu vastab maksuhalduri arvutatud ja maksuotsusel esitatud aastatulu summale.

Abikõlblikkuse künnised on sätestatud tasuta õigusabi käsitleva 28. detsembri 2020. aasta dekreedis 2020-1717 (*décret 2020-1717 du 28 décembre 2020 relatif à l'aide juridictionnelle*) artikliga 3. Näiteks 2021. aastal esitatud tasuta õigusabi taotluste puhul arvestatakse viimasel maksuotsusel esitatud

võrdluskasutulu summat. Alates 1. jaanuarist 2021 ei tohi võrdluskasutulu summa ühe isiku kohta ületada täielikult tasuta õigusabi puhul 11 262 eurot ja osaliselt tasuta õigusabi puhul 16 890 eurot. Tasuta õigusabi taotluse kaalumisel arvestatakse võrdluskasutuluna teie leibkonna maksutulu. Kui teie leibkonda kuulub mitu isikut, hõlmab ülemmäär kõigi nende isikute tulu. Kui aga tasuta õigusabi taotletakse menetlusteks, mis on seotud taotleja ja tema leibkonna liikme vahelise vaidlusega, arvestatakse tulu ülemmäärad eraldi; sellistel juhtudel lähtutakse abikõlblikkuse määramisel maksude tasumise võimest.

Vallasvara (peaasjalikult säästud): taotleja ei vasta tasuta õigusabi kriteeriumidele, kui vallasvara väärtus on suurem kui täielikult tasuta õigusabi ülemmäär (s.o 2020. aastal ühe isiku kohta 11 262 eurot).

Kinnisvara (välja arvatud peamine elukoht ja äripind): taotleja ei ole abikõlblik, kui kinnisvara väärtus ületab enam kui kaks korda osaliselt tasuta õigusabi ülemmäära (s.o 2020. aastal ühe isiku kohta 33 780 eurot).

Kui leibkonda kuulub mitu isikut, hõlmab ülemmäär kõigi nende isikute kinnis- ja vallasvara. Kui aga tasuta õigusabi taotletakse menetlusteks, mis on seotud taotleja ja tema leibkonna liikme vahelise vaidlusega, arvestatakse vara ülemmäärad eraldi.

Leibkonna koosseis: kui leibkonda kuulub mitu isikut, suurendatakse tulu ja vara ülemmäära järgmiselt:

0,18 korda iga esimese kahe täiendava isiku kohta;

0,1137 korda järgmiste isikute kohta.

Olenemata tulukriteeriumist antakse tasuta õigusabi kõige raskemate kuritegude ohvritele (elu ohtu seadnud või kehavigastusi tekitanud rünnakute ohvrid) ja nende ülalpeetavatele.

Kodakondsuse kriteerium

Tasuta õigusabi võib anda Prantsusmaa või muu ELi liikmesriigi (v.a Taani) kodanikele või välisriigi kodanikele, kelle alaline seaduslik elukoht on Prantsusmaal. Seda võib anda ka Prantsusmaa kohtu menetluse jaoks välismaalastele, kes ei ela Prantsusmaal, kuid on sellise riigi kodanikud, kes on sõlminud Prantsusmaaga rahvusvahelise või kahepoolse lepingu, mille kohaselt on tema kodanikel õigus saada tasuta õigusabi.

• **Elukoha kriteerium**

Kui eespool nimetatud juhud välja arvata, on aluseks hariik ja seaduslik viibimiskoht Prantsusmaal.

Välismaalastele, kes ei vasta elukohakriteeriumile, antakse tasuta õigusabi aga ka juhul, kui nad on alaealised, õigusesindajaga tunnistajad, uurimise all olevad isikud, menetlusalused isikud, süüdistatavad või süüdimõistetud või tsiviilhagejad või kui nende kaitseks on seatud tsiviilseadustiku artikli 515-9 kohane lähenemiskeeld, kui nende suhtes on algatatud kokkuleppemenetlus või kui nende suhtes on algatatud menetlus, mis puudutab välismaalaste Prantsusmaale sisenemist ja Prantsusmaal elamist ning Prantsusmaal varjupaiga saamise õigust käsitlevas seadustikus sätestatud tingimusi.

Vastuvõetavuse kriteerium

Tasuta õigusabi antakse isikutele, kelle hagi/kaebus/avaldus ei ole ilmselgelt vastuvõetamatu või põhjendamatu. Seda tingimust ei kohaldata kostjate / vastustajate / asjast puudutatud isikute, tsiviilvastutusega isikute, õigusesindajaga tunnistajate ning kahtlustatavate, süüdistavate ja süüdimõistetute suhtes. Taotlejatele keeldutakse edasikaebemenetluse jaoks tasuta õigusabi andmast, kui edasikaebamiseks ei ole mõistlikku alust.

Kui tasuta õigusabi andmisest on sel põhjusel keeldutud, aga kohtunik on edasikaebuse rahuldanud, tagastatakse edasikaebajale tema kantud kulud või makstud tasud kuni selle tasuta õigusabi summa ulatuses, millele neil oleks nende vara arvestades õigus olnud.

Eriolukorrad

Tasuta õigusabi antakse abikõlblikkuse kriteeriumist olenemata, kui taotleja on oma juhtumiga seoses tasuta õigusabi juba saanud ja tema vastaspool on esitanud edasikaebuse tema kasuks tehtud otsuse kohta või kui ta esitab hagi Prantsusmaa varjupaigaõiguse kohtusse (*Cour nationale du droit d'asile*). Samuti võib abikõlblikkuse kriteeriumidele mittevastavatele isikutele anda erandkorras tasuta õigusabi, kui nende hagi/kaebus/avaldus näib seda vaidluse eset või eeldatavaid kohtukulusid arvestades eriti vääriivat (tasuta õigusabi käsitleva 10. juuli 1991. aasta seaduse artikkel 6).

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi antakse hagejatele/kaebajatele/avaldajatele ja kostjatele / vastustajatele / asjast puudutatud isikutele hagi või hagiaga menetlustes mis tahes kohtus ning alaealiste ärakuulamiseks.

Seda võidakse anda kogu menetluse või mõne selle osa jaoks ning enne menetluse algatamist kokkuleppele jõudmiseks.

Tasuta õigusabi võidakse anda ka kohtulahendi või muu täitedokumendi, sealhulgas teistest ELi liikmesriikidest (v.a Taani) pärit täitedokumentide täitmise tagamiseks.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Tasuta õigusabi võidakse anda ajutiselt, kui menetlus ohustab asjaomase isiku hädavajalikke elamistingimusi, eelkõige kui tegemist on kinnisvara arestimist või väljatõstmist hõlmava sundtäitmiseega. Sel juhul võib otsuse teha tasuta õigusabi büroo juht või pädev kohus või selle esimees. Kriminaalasjades võimaldab menetlus anda tasuta õigusabi kiireloomulistel juhtudel (nt sekkumine ülekuulamise eelistungil või viivitamatu kohtuliku arutamise korral).

Tasuta õigusabi antakse ajutiselt menetluse ajal ja see hõlmab kõiki kohtutoiminguid.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Tasuta õigusabi taotluse vormi allalaadimiseks ja printimiseks kopeerige brauserisse järgmine link:

<https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>

Tasuta õigusabi võib taotleda enne hagiavalduse esitamist või menetluse käigus.

Samuti võite tasuta õigusabi taotleda menetluse lõpus, näiteks kohtuotsuse täitmisele pööramiseks.

Tasuta õigusabi taotluse vormi saate oma elukohajärgsest või asja menetlemise koha järgsest kohtust või teile lähimast õigusemõistmise kontaktpunktist (*Maisons de la Justice et du Droit, Point d'Accès au Droit* või *Relais d'Accès au Droit*). Selle asukoha leiате veebisaidilt <http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-daces-aux-droits-10111/>.

Kui olete välisriigis elav Prantsusmaa kodanik, siis saate vormi ka konsulaatidest või järgmiselt aadressilt:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice,

Direction des affaires civiles et du sceau,

13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Kui olete välismaalane, kes ei ela Prantsusmaal, võite saada tasuta õigusabi vormi keskasutusest, kelle teie riik on määranud rahvusvahelisi tasuta õigusabi taotlusi edastama. Enamik riike on määranud selleks asutuseks oma justiitsministeeriumi. Prantsusmaa on määranud justiitsministeeriumi eespool nimetatud osakonna – *Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile* – menetlema taotlusi, mille on tsiviil-, kaubandus- või haldusajades esitanud elanikud nendest Euroopa Nõukogu liikmesriikidest, kes on ühinenud 27. jaanuari 1977. aasta õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkuleppega, ning vastutama nende vastuvõtmise ja edastamise eest.

Kui olete ELi liikmesriigi (v.a Taani) kodanik ja elate Prantsusmaal või teie asja menetletakse Prantsusmaa kohtus, võib teil olla õigus saada tsiviil- ja kaubandusajades piiriülest tasuta õigusabi vastavalt nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiivile 2003/8/EÜ. Prantsusmaal vastutab nende taotluste läbivaatamise eest

Bureau de l'aide juridictionnelle

Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)

Ministère de la Justice

13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

NB! Varsti saab tasuta õigusabi taotleda tasuta õigusabi infosüsteemi (*Système d'information de l'aide juridictionnelle*) tugiteenuse kaudu, mida praegu mõnes kohtus katsetatakse.

Tasuta õigusabi infosüsteem võimaldab üksikisikutel taotleda tasuta õigusabi interneti teel ja tasuta õigusabi büroodel neid taotlusi vastu võtta. See lihtsustab menetlusi üksikisiku jaoks ja lühendab taotluste töötlemise aega.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Täita tuleb tasuta õigusabi taotluse vorm ja sellele tuleb lisada tõendavad dokumendid (maksuteatis, tõendid perekondliku olukorra või kodakondsuse kohta jms) vastavalt 30. detsembri 2020. aasta dekreedile tasuta õigusabi taotluse vormi sisu ja lisatavate dokumentide loetelu kohta (*arrêté du 30 décembre 2020 relatif au contenu du formulaire de demande d'aide juridictionnelle et à la liste des pièces à y joindre*). Tõendavad dokumendid on eelkõige seotud rahaliste vahendite (teie enda ja teiega alaliselt koos elavate isikute omadega), vaidluse eseme ja asja menetleva kohtuga.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Taotluse saate esitada või saata oma elukohajärgsele tasuta õigusabi büroole või büroole, mille tööpiirkonnas asub asja menetlev kohus.

Igas esimese astme kohtus (*Tribunal judiciaire*) (varasemalt esimese astme või apellatsioonikohus (*Tribunal de grande instance*)) on üks tasuta õigusabi büroo, mis vaatab läbi tasuta õigusabi taotlusi, mis on seotud asjadega, mis tulevad arutusele kõnealusel kohtus või tema tööpiirkonnas asuvates kohtutes:

esimese astme kohus (*Tribunal judiciaire*), halduskohus (*Tribunal administratif*), töövaidluskomisjon (*Conseil de prud'hommes*), apellatsioonikohus (*Cour d'appel*) ja haldusajade apellatsioonikohus (*Cour administrative d'appel*).

Erandina ühe büroo reeglist on büroo ka järgmistel kohtutel:

kassatsioonikohus (*Cour de cassation*), mis on kõrgeim üldkohus;

Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu (*Conseil d'état*);

Prantsusmaa varjupaigaõiguse kohus (*Cour nationale du droit d'asile*).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teid teavitab otsusest teie elukohajärgne tasuta õigusabi büroo.

Internetis on olemas vahend, mis aitab hinnata, millised tasuta õigusabi õigused teil võivad olla:

<https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Hindamisvahend annab teile aimu teie võimalikest õigustest saada tasuta õigusabi. Seejuures aga ei asenda vahend teie taotluse nõuetekohast läbivaatamist ja seetõttu ei mõjuta see tasuta õigusabi büroo otsust.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Peaksite võtma ühendust oma advokaadiga (või õigusvaldkonna töötajaga, nagu kohtutäitur, ekspert, notar jms) või teile teie asja selgitama määratud isikuga ning andma talle kogu teabe ja dokumendid, mida ta oma tööks vajab.

Kui teile on määratud osaliselt tasuta õigusabi, peate õigusvaldkonna töötajaga kokku leppima lisatasus, mida talle maksate. See summa tuleb ära märkida lepingus, mille peate sõlmima.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kõik üksikisikud võivad ise endale advokaadi valida.

Kui valite ise advokaadi, peate esitama tema nime tasuta õigusabi taotlusel.

Kui te aga ei tunne ühtki advokaati, määrab teile advokaadi esimese astme kohtu (*Tribunal judiciaire*) (varasemalt esimese astme või apellatsioonikohus (*Tribunal de grande instance*)) tööpiirkonnas tegutseva advokaatuuri esimees või asja menetleva kohtu esimees.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Täielikult tasuta õigusabi hõlmab kõiki kohtukuluseid, sealhulgas otsest tasu advokaadile või teistele õigusvaldkonna töötajatele (kohtutäiturid, eksperdid, notarid jne). See tasu arvutatakse kindlasummaliste tariifide ehk tasumäärade alusel vastavalt menetluse liigile.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Teile võidakse anda osaliselt tasuta õigusabi, mille määr on olenevalt teie tuludest 55% või 25%, mille tasub riik. Te peate ikkagi tasuma täiendava kindlaksmääramata tasu, milles lepите oma advokaadiga kokku advokaatuuri esimehe järelevalve all, kelle poole te võite mis tahes vaidluse korral pöörduda. Nagu täielikult tasuta õigusabi puhulgi, vabastab osaliselt tasuta õigusabi saamise õigus saaja kõikidest muudest vajalikest kohtukuludest.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui teie olete edasikaebust esitav pool, peate esitama täiendava taotluse, mille hindamisel võetakse arvesse seadustes sätestatud abikõlblikkuse kriteeriume. Kui edasikaebuse esitab aga vastaspool, jääb teile määratud tasuta õigusabi kehtima. Te peate siiski esitama täiendava taotluse kas teie elukohajärgse või apellatsioonikohtu tööpiirkonnas asuva esimese astme (*Tribunal judiciaire*) tasuta õigusabi büroole.

Kui teile on juba antud tasuta õigusabi eelnenud menetluste jaoks ja te soovite esitada kassatsioonkaebuse, siis eelmised otsused tasuta õigusabi saamise õiguse kohta enam ei kehti. Peate esitama taotluse kassatsioonikohtu juures tegutsevatele tasuta õigusabi büroole, kes hindab kavandatud meetme vastuvõetavust ja teie vara suurust. Kassatsioonimenetlustes keeldutakse tasuta õigusabi andmast, kui edasikaebamiseks ei ole mõistlikku alust.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Õigus saada tasuta õigusabi võidakse menetluse ajal või järel täielikult või osaliselt tühistada (1991. aasta seaduse artikkel 50 ja tasuta õigusabi käsitleva 28. detsembri 2020. aasta dekreediga 2020-1717 artiklid 65–68) järgmistel asjaoludel:

kui abi saadi valeandmete või ebaõigete dokumentide põhjal;

sellise menetluse käigus, mis on kuritarvitav või tunnistatud viivitavaks ja ilmselgelt vastuvõetamatuks;

kui menetluse kestel suureneb märkimisväärselt tasuta õigusabi saaja kinnis- või vallasvara väärtus;

kui te saite lõpliku otsuse tulemusel vara, mis ületab tasuta õigusabi saamise kriteeriumidele vastavaid ülemmäärasid;

kui tasuta õigusabi või advokaadi kasutamiseks ettenähtud abi saaja elustiil näib ilmselgelt kokkusobimatu tema abikõlblikkuse hindamisel arvesse võetud aastatulu summaga.

Tasuta õigusabi tühistamise otsusega kaasneb tasuta õigusabi saanu kohustus maksta tagasi riigi tasutud maksete summa.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui teile keeldutakse tasuta õigusabi andmast, võite selle otsuse edasi kaevata.

Edasikaebuse võite esitada ise või advokaadi kaudu.

Edasi võib kaevata otsuse keelduda tasuta õigusabi andmisest üldse või otsuse anda osaliselt tasuta õigusabi, kui olete taotlenud täielikult tasuta õigusabi.

Edasikaebus tuleb esitada 15 päeva jooksul pärast otsusest [teavitamist](#).

Edasikaebuses peate märkima tehtud otsuse vaidlustamise põhjused. Näide: teie leibkonda kuuluvate inimeste arvu või teie tulu summa esitamisel on tehtud viga.

Edasikaebus tuleb saata otsuse teinud tasuta õigusabi büroole väljastusteataga tähtkirjaga.

Sellele peab olema lisatud vaidlustatava otsuse koopia.

Otsuse teinud osakond edastab teie taotluse edasikaebuse läbivaatamiseks pädevale asutusele. See, milline asutus on pädev edasikaebust läbi vaatama, oleneb sellest, milline kohus vastutab selle asja läbivaatamise eest, mille jaoks olete taotlenud tasuta õigusabi.

Edasikaebuse läbivaatamiseks pädev isik olenevalt kohtust	
Kohus	Edasikaebuse läbivaatamise eest vastutav isik
Tavamenetlus	Asja menetleva kohtu kohtualluvuse järgse apellatsioonikohtu või asja menetleva apellatsioonikohtu esimene esimees
Prantsusmaa varjupaigaõiguse kohus (<i>Cour nationale du droit d'asile</i> , CNDA)	Prantsusmaa varjupaigaõiguse kohtu esimees
Halduskohus	Kohut hõlmava haldusajade apellatsioonikohtu esimees
Haldusajade apellatsioonikohus	Asja menetleva haldusajade apellatsioonikohtu esimees
Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu	Riiginõukogu õigussektiooni esimees

Kassatsioonikohus	Kassatsioonikohtu esimene esimees
Kohtualluvuse konflikte lahendav kohus	Kohtualluvuse konflikte lahendava kohtu esimees

Pärast edasikaebuse läbivaatamist [teavitatakse](#) teid otsusest posti teel.

Seda uut otsust ei saa vaidlustada; teine otsus on lõplik.

NBI

Advokaadi edasikaebus haldusasjade apellatsioonikohtu või riiginõukogu õigussektiooni esimehele tuleb saata edasikaebuste kaugteenuse [Télérecours](#) kaudu.

Tasuta õigusabi võidakse anda tagasiulatavalt, kui menetluspool on esitanud hagi/kaebuse/avalduse ja kohtuvaidluse võitnud, kui abi andmisest keelduti põhjendusega, et hagi/kaebusel/avaldusel ei ole reaalseid edušansse.

Viimati uuendatud: 21/02/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [hr](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Õigusabi - Horvaatia

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Zakon o parničnom postupku*) artiklis 151 on sätestatud, et kohtuvaidluse kulud hõlmavad menetluse käigus või sellega seoses kantud kulusid. Need kulud hõlmavad näiteks tõendite esitamise kulusid, kohtulõive, avaldamiskulusid, kohtunike ja protokollijate päevarahasid ja sõidukulusid, poolte sõidukulusid seoses nende kohtusse ilmumisega jms. Kohtumenetluse kulud hõlmavad ka advokaatide ja teiste seaduse kohaselt tasu saama õigustatud isikute töötasu.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 152 kohaselt peab kumbki pool oma toimingutest tulenevad kulud ette tasuma. Kui pool taotleb tõendite kogumist, kohustatakse teda kohtumäärusega ette tasuma summat, mis on vajalik tõendite esitamisega seoses tekkivate kulude katmiseks. Kohtuvaidluse võitmine on peamine põhimõte, mille alusel otsustatakse, kes peab lõpuks kohtumenetluse kulud kandma. Seega on tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 154 esimeses lõigus sätestatud, et kohtuvaidluse täielikult kaotanud pool on kohustatud tasuma vastaspoole ja tema toetuseks menetlusse astuja kohtukulud. Kohtuvaidluse kaotanud poole toetuseks menetlusse astuja peab katma oma toimingutega kaasnenud kulud. Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 154 teises lõigus on sätestatud, et kui pool saab kohtuvaidluses osalise võidu, otsustab kohus kohtukulude hüvitamise selle alusel, kui suur võit võrreldes esitatud nõudega kohtuvaidluses lõpuks saadi. Juhul kui kohtukulud tekivad ühe poole süül või temaga toimunud sündmuse tõttu, kohaldatakse erinorme, kui kohtuotsus tehakse ülestunnistuse alusel, kui hageja/kaebaja/avaldaja võtab hagi/kaebuse/avalduse tagasi või loobub nõudest, kui kohus lahendab kohtuvaidluse ja kui kohtumenetluses osalevad kaashagejad/-kaebajad/-avaldajad (tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklid 156–161).

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi seaduse (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) kohaselt on tasuta õigusabi eesmärk saavutada võrdsus seaduse ees, tagada Horvaatia Vabariigi kodanikele ja teistele isikutele tõhus õiguskaitse ning võrdsel tingimustel juurdepääs kohtutele ja teistele avalik-õiguslikele asutustele kooskõlas tasuta õigusabi seadusega.

Tasuta õigusabi antakse esmase või teisese tasuta õigusabina.

Esmase tasuta õigusabi hõlmab järgmist:

üldine õigusteave;

õigusnõustamine;

selliste dokumentide koostamine, mis on mõeldud esitamiseks ametiasutustele, Euroopa Inimõiguste Kohtule ja rahvusvahelistele organisatsioonidele vastavalt rahvusvahelistele lepingutele ja nende asutuste kodukorrale;

esindamine ametiasutuste menetlustes;

õigusabi vaidluse kohtuväliseks lahendamiseks kompromissiga.

Esmast tasuta õigusabi annavad maakondade ja Zagrebi linna haldusasutused (edaspidi „haldusasutused“), volitatud ühendused ja õiguskliinikud. Esmase õigusabi andmisel on haldusasutustel õigus anda üldist õigusteave ja -nõu ning koostada dokumente.

Teisene tasuta õigusabi hõlmab järgmist:

õigusnõustamine;

selliste dokumentide koostamine, mis on mõeldud esitamiseks menetluses, mis puudutab töötajate õiguste kaitset suhetes tööandjaga;

kohtumenetluses esitamiseks mõeldud dokumentide koostamine;

esindamine kohtumenetluses;

õigusabi vaidluse lahendamiseks kompromissiga.

Teisest tasuta õigusabi annavad advokaadid.

Teisene tasuta õigusabi hõlmab ka järgmist:

kohtumenetluse kuludest vabastamine;

kohtulõivudest vabastamine.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Tasuta õigusabi on õigus saada järgmistel isikutel:

Horvaatia kodanikud;

lapsed, kes ei ole Horvaatia kodanikud, kuid kes on saanud Horvaatiasse ilma seaduse kohaselt vastutava täiskasvanud saatjata;

ajutise elamisloaga välismaalased vastastikkuse tingimusel või alalise elamisloaga välismaalased;

ajutise kaitse all olevad välismaalased;

seadusliku aluseta riigis viibivad välismaalased ja lühiajalise elamisloaga välismaalased väljasaatmis- või tagasisaatmisotsuse menetluses;

varjupaigataotlejad, varjupaiga saanud isikud ning täiendava kaitse seisundi saanud välismaalased ja nende pereliikmed, kes elavad Horvaatia Vabariigis seaduslikult, menetlustes, milles tasuta õigusabi andmine ei ole ette nähtud eriseadusega.

Üldjuhul peavad teisese tasuta õigusabi saamiseks olema täidetud järgmised varaga seotud tingimused:

taotleja ja tema leibkonnaliikmete igakuine kogusissetulek leibkonnaliikme kohta ei tohi ületada arvutusbaasi summat (3326,00 Horvaatia kuna) ning

taotleja ja tema leibkonnaliikmete vara koguväärtus ei tohi ületada 60kordset arvutusbaasi summat (199 560,00 Horvaatia kuna).

Teisene tasuta õigusabi kiidetakse heaks taotleja majanduslikku olukorda eelnevalt hindamata, kui taotleja on:

laps ülalpidamisõiguse teostamist käsitlevas menetluses;

vägivallakuriteo ohver kuriteoga tekitatud kahju eest hüvitise nõudmise menetluses;

sotsiaalkindlustusõigusi reguleerivate erioigusaktide alusel elatismaksete saaja või

elukalliduse toetuse saaja vastavalt Horvaatia iseseisvussõja veteranide ja nende pereliikmete õiguste seadusele (*Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji*) ning sõjaväelastest ja tsiviilelanikest sõjainvaliidide kaitse seadusele (*Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata*).

Tasuta õigusabi võidakse anda ka piiriüleste vaidluste korral. Piiriülese vaidlusega on tegemist siis, kui tasuta õigusabi taotleva poole alaline või harilik viibimiskoht on muus ELi liikmesriigis kui see, kus asub kohus või kus tuleb otsust täita.

Tasuta õigusabi piiriülestes vaidlustes antakse tsiviil- ja kaubandusajades, vahendusmenetlustes ning vaidluste kohtuvälise lahendamise, avalike dokumentide täitmisele pööramise ja sellistes menetlustes õigusnõu andmise korral. Õigusnorme, mis käsitlevad tasuta õigusabi piiriüleste vaidluste korral, ei kohaldata maksu-, tolli- ja muudes haldusmenetlustes.

Piiriülese vaidluse korral tasuta õigusabi taotlejale antakse tasuta õigusabi, kui ta vastab tasuta õigusabi seaduses sätestatud eeltingimustele. Taotlejale, kes ei vasta tasuta õigusabi seaduses sätestatud tasuta õigusabi andmise tingimustele, võidakse erandkorras anda tasuta õigusabi, kui ta tõendab, et ta ei suuda oma alalise elukoha või hariliku viibimiskoha liikmesriigi ja Horvaatia Vabariigi erineva elukalliduse tõttu menetluskulusid tasuda.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Esmast tasuta õigusabi võib anda mis tahes õigusküsimuses järgmistel tingimustel:

taotlejal ei ole oma õiguse teostamiseks piisavalt teadmisi ega suutlikkust;

taotleja ei ole saanud tasuta õigusabi erioigusaktide alusel;

esitatud taotlus ei ole ilmselgelt põhjendamatu ning

taotleja materiaalne olukord on selline, et professionaalse õigusabi eest tasumine võib seada ohtu tema või tema leibkonnaliikmete toimetuleku.

Advokaatide antavat teisest tasuta õigusabi ja kohtukulude tasumisest vabastamist võidakse võimaldada järgmist liiki menetluste puhul:

asjaõigustega (v.a kinnistusraamatu toimingud) seotud menetlused;

töösuhetega seotud menetlused;

perekonnasuhetega seotud menetlused (v.a vastastikusel kokkuleppel abielu lahutamise menetlus), kui abikaasadel ei ole ühiseid või lapsendatud alaealisi lapsi või vanemliku hoole all olevaid täisealisi lapsi;

täitmisega seotud menetlused ja tagatismenetlused sellisest menetlusest tuleneva nõude täitmisele pööramiseks või täitmise tagamiseks, mille jaoks

võidakse tasuta õigusabi seaduse sätete alusel anda tasuta õigusabi;

vaidluse lahendamine kompromissiga;

erandkorras ja kooskõlas tasuta õigusabi seaduse põhieesmärgiga kõikides muudes haldus- ja tsiviilkohtumenetlustes, kui selline vajadus tuleneb taotleja ja tema leibkonnaliikmete konkreetses olukorras.

Advokaatide antavat teisest tasuta õigusabi võidakse eespool loetletud menetlustes anda järgmistel tingimustel:

menetlus on keerukas;

taotleja ei ole võimeline ennast ise esindama;

taotleja materiaalne olukord on selline, et professionaalse õigusabi eest tasumine võiks seada ohtu taotleja või tema leibkonnaliikmete toimetuleku,

tingimused et on täidetud tasuta õigusabi seaduse artiklis 14 sätestatud eritingimused;

kohtuvaidlus ei ole pahatahtlik;

taotleja taotlust ei ole ebatäpse teabe tahtliku esitamise tõttu viimase kuue kuu jooksul tagasi lükatud ja

taotleja ei ole saanud tasuta õigusabi erioigusaktide alusel.

Kohtulõivudest võidakse vabastada kõikides kohtumenetlustes (tsiviilkohtumenetlustes ja haldusvaidluste puhul), kui taotleja materiaalne olukord on selline, et kohtulõivude tasumine võiks seada ohtu taotleja ja tema leibkonnaliikmete toimetuleku, tingimused et on täidetud tasuta õigusabi seaduse artiklis 14 sätestatud eritingimused. Otsuse tegemisel pööratakse erilist tähelepanu selle menetluse kohtulõivude suurusele, mille jaoks vabastust taotletakse.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Haldusasutus peab tegema teisese tasuta õigusabi taotluse kohta otsuse 15 päeva jooksul pärast selle esitamise kuupäeva. Kui taotleja kaotab tähtaja möödumise tõttu õiguse teha toimingut, mille jaoks ta taotluse esitas, peab haldusasutus tegema taotluse kohta otsuse lühema tähtaja jooksul, mis võimaldab taotlejal teha toimingut õigel ajal.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Esmase tasuta õigusabi saamise menetluse algatamiseks võetakse otse ühendust esmase tasuta õigusabi andjaga (volitatud ühendus, õiguskliinik või haldusasutus) ja eraldi taotlusvormi ei ole vaja täita.

Teisese tasuta õigusabi saamise menetluse algatamiseks esitatakse pädevale asutusele tasuta õigusabi taotlus ettenähtud vormil. Tasuta õigusabi taotluse vormi on võimalik saada asutustest ning asutuste ja justiits- ja avaliku halduse ministereiumi (*Ministarstvo pravosuđa i uprave*) veebisaitidelt.

Piiriülese vaidluse korral tasuta õigusabi saamise taotlused ja piiriülese vaidluse korral tasuta õigusabi saamise taotluste edastamise taotlused tuleb esitada vormidel, mis on ette nähtud Euroopa Liidu Teatajas avaldatud komisjoni 9. novembri 2004. aasta otsuses 2004/844/EÜ, millega kehtestatakse õigusabitaotluse vorm, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 2003/8/EÜ, millega parandatakse õigusabi kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral

kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad, ja komisjoni 26. augusti 2005. aasta otsuses 2005/630/EÜ tasuta õigusabi taotluste edastamise vormi kehtestamise kohta vastavalt nõukogu direktiivile 2003/8/EÜ.

Piiriülese vaidluse korral tuleb vormid ja kõik lisatud dokumendid esitada horvaadi keelde tõlgituna. Vastasel juhul lükkatakse taotlus tagasi.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Pädevale haldusasutusele taotlust esitades tuleb sellele lisada taotleja ja tema leibkonnaliikmete kirjalik nõusolek, millega võimaldatakse juurdepääs kõikidele kogusissetuleku ja -vara andmetele ning milles taotleja kinnitab, et esitatud teave on õige ja täielik.

Koduvägivalda ohvrid esitavad ainult iseenda nõusoleku lubada juurdepääs kõikidele sissetuleku- ja varaandmetele. Need leibkonnaliikmed, kes on menetluses kostjaks / vastustajaks / asjast puudutatud isikuks või kelle huvid on taotleja huvidega vastuolus, nõusolekut ei esita.

Piiriülese vaidluse korral tasuta õigusabi saamise taotluse vormile tuleks lisada asjakohased dokumendid, mida on vaja taotluse kohta otsuse tegemiseks.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Esmase tasuta õigusabi saamise menetluse algatamiseks võetakse otse ühendust esmase tasuta õigusabi andjaga (volitatud ühendus, õiguskliinik või haldusasutus) ja eraldi taotlust ei ole vaja esitada, kuid teisese tasuta õigusabi saamise menetluse algatamiseks esitatakse taotlus pädevale haldusasutusele, kelle tööpiirkonnas on taotleja alaline elukoht või harilik viibimiskoht.

Taotleja, kelle alaline elukoht või harilik viibimiskoht on Euroopa Liidu liikmesriigis ja kes soovib tasuta õigusabi piiriüleises vaidluses, mida lahendab Horvaatia Vabariigi kohus, peab esitama tasuta õigusabi taotluse Horvaatia Vabariigi justiits- ja avaliku halduse ministeeriumile (vastuvõttev asutus). Pool, kelle alaline elukoht või harilik viibimiskoht on Horvaatia Vabariigis ja kes soovib saada tasuta õigusabi piiriüleises vaidluses, mida lahendab mõne teise Euroopa Liidu liikmesriigi kohus, peab esitama taotluse oma alalise elukoha või hariliku viibimiskoha eest vastutavale asutusele.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teisest tasuta õigusabi antakse taotlejale, kes vastab tasuta õigusabi saamise õiguse kasutamise tingimustele, võttes vastu tasuta õigusabi andmise otsuse. Haldusasutus peab tegema taotluse kohta otsuse 15 päeva jooksul pärast selle esitamise kuupäeva.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi otsus hõlmab õigust kasutada mõnda või kõiki teise tasuta õigusabi vorme teatavat liiki ja teatava astme menetluses. Nimetatud otsus sisaldab tasuta õigusabi saaja isikuandmeid, selle õigusküsimuse lühikirjeldust, mille jaoks tasuta õigusabi anti, heakskiidetud tasuta õigusabi vormi ja ulatust, tasuta õigusabi andva advokaadi andmeid ning muid otsuse seisukohast olulisi andmeid.

Kui taotleja esitab taotluse tasuta õigusabi saamiseks kohtulõivudest vabastamisena, peab ta kohut menetluskohandis või kohtumenetluses muud toimingut tehes kohtulõivudest vabastamise taotluse esitamisest teavitama ning esitama teda kohtulõivude tasumisest vabastava otsuse hiljemalt kuue kuu jooksul pärast menetluskohandis või kohtumenetluses muu toimingut tegemise kuupäeva.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teise tasuta õigusabi andmise otsuses täpsustatakse ka advokaat, kes tasuta õigusabi annab. Tasuta õigusabi saaja peab esitama otsuse selles nimetatud advokaadile. Erandkorras määrab haldusasutus abisaajale teise advokaadi tema eelneval nõusolekul, mis on lisatud tasuta õigusabi taotlusele.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Nagu eespool märgitud, hõlmab tasuta õigusabi andmise otsus õigust kasutada mõnda või kõiki teise tasuta õigusabi vorme teatavat liiki ja teatava astme menetluses. Tasuta õigusabi andmise otsuse kohaselt võidakse abisaaja täielikult või osaliselt vabastada advokaaditasude, kohtukulude (tunnistajate, tõlkide, ekspertide, uurimis- ja kohtuteadete avaldamise kulud) ning kohtulõivude tasumisest.

Õigusabi antakse täiesti tasuta, kui taotleja saab elatisabi vastavalt erinormidele, mis reguleerivad sotsiaalhoolekandesüsteemist tulenevate õiguste teostamist, või elukalliduse toetust Horvaatia iseseisvussõja veteranide ja nende pereliikmete õiguste seaduse ning sõjaväelastest ja tsiviilelanikest sõjainvaliidide kaitse seaduse alusel või kui taotleja ja tema leibkonnaliikmete kogusissetulek leibkonnaliikme kohta ei ületa 50% igakuisest arvutusbaasi summast.

Kui taotleja ja tema leibkonnaliikmete kogusissetulek tõuseb üle 50% arvutusbaasist leibkonnaliikme kohta, kaasneb sellega tasuta õigusabi suuruse vähendamine nii, et iga 10% tõus toob kaasa tasuta õigusabi 10% vähendamise, kuid tasuta õigusabi summa ei tohiks olla väiksem kui 50% tasuta õigusabi jaoks kindlaks määratud kuludest.

Kui õigusabi ei ole antud täiesti tasuta, võib taotleja esitada justiits- ja avaliku halduse ministeeriumile vaide otsuse selle osa peale, millega keelduti õigusabi andmast. Selline vaie ei lükka edasi tasuta õigusabi heakskiidetud summa kasutamist. Justiits- ja avaliku halduse ministeeriumi otsuse suhtes vaie tagasi lükata võib algatada halduskohtumenetlust.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui tasuta õigusabi on antud vähendatud ulatuses, kannab ülejäänud kulud tasuta õigusabi saaja. Kui tasuta õigusabi saaja võidab kohtuvaidluse, otsustab kohus igal juhul, et teine pool peaks tema menetluskulud hüvitama.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Tasuta õigusabi taotluses võib taotleda tasuta õigusabi andmist tsiviilkohtumenetluse mõlemas astmes. Erakorralise edasikaebuse ettevalmistamiseks on vaja esitada eritaotlus, mille kohta tehakse ainult seda kohtumenetlust hõlmav eraldi otsus.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui tasuta õigusabi saaja ja tema leibkonnaliikmete majanduslik olukord paraneb menetluse jooksul sedavõrd, et kui see oleks olnud sama hea taotluse esitamise ajal, oleks see mõjutanud taotleja õigust saada tasuta õigusabi ja tasuta õigusabi ulatust, tühistab pädev haldusasutus tasuta õigusabi otsuse täielikult või osaliselt. Tasuta õigusabi saajad peavad haldusasutust oma majandusliku olukorra paranemisest teavitama kaheksa päeva jooksul pärast kuupäeva, mil nad sellest teada said. Tasuta õigusabi saaja võib esitada justiits- ja avaliku halduse ministeeriumile tasuta õigusabi andmise tühistamise otsuse peale vaide 15 päeva jooksul pärast otsuse kättesaamise kuupäeva. Justiits- ja avaliku halduse ministeeriumi otsuse suhtes võib algatada halduskohtumenetlust.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Tasuta õigusabi taotleja või saaja võib esitada haldusasutuse otsuse peale lükata tasuta õigusabi taotlus tagasi või otsuse selle osa peale, millega keeldutakse andmast täielikult tasuta õigusabi, vaide 15 päeva jooksul pärast otsuse kättesaamise kuupäeva. Justiits- ja avaliku halduse ministeerium peab tegema vaide kohta otsuse kaheksa päeva jooksul pärast kehtiva vaide saamise kuupäeva. Justiits- ja avaliku halduse ministeeriumi otsuse suhtes võib algatada halduskohtumenetlust.

Lisateave

 [Justiits- ja avaliku halduse ministeeriumi veebisait](#)

Tasuta õigusabi seadus (*Narodne novine* (NN, Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne) nr 143/13 ja 98/19)

Tsiviilkohtumenetluse seadus (NN nr 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11(konsolideeritud tekst), 25/13, 89/14, 70/19)

Viimati uuendatud: 23/05/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Õigusabi - Itaalia

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

(Õiguslikud allikad) – Õigusnormid, mis reguleerivad kohtumenetluse kulude liike ja nendega seotud toiminguid, sealhulgas tasuta õigusabi, on kõikehõlmavalt sätestatud presidendi 30. mai 2002. aasta dekreedis nr 115 (ametlik väljaanne nr 139/2002), mida on viimati muudetud 7. märtsi 2019. aasta

seadusandliku dekreediga nr 24 (ametlik väljaanne nr 72, 26.03.2019, laiendades tasuta õigusabi tagaotsitavatele, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa vahistamismääruse täitmise menetlust), millega konsolideeritakse õigusabikulud käsitlevad õigusnormid (**artiklid 74–145, eriti artiklite 74–89 ühissätted, erisätted tasuta õigusabi kohta tsiviilkohtu-, haldus-, auditeerimis- ja maksumenetluses, artiklid 119–145**).

13. juuni 1942. aasta seadus nr 794 muudetud redaktsioonis reguleerib tsiviil-, kaubandus-, haldus- ja maksuasjade menetlemise eest võetavaid advokaaditasusid. Individuaalsete õigusteenuste tasusid makstakse ministri 1994. aasta määrusega nr 585 kehtestatud tariifide alusel.

(Menetluskulud) – Tsiviil- ja kaubandusajade menetlemise kulud laias tähenduses hõlmavad nii menetluskulusid kui ka õigusesindaja kulusid ja tasusid. Menetluskulud koosnevad riigilõivust asja kohtuasjade registrisse kandmise eest ja muudest tekkida võivatest kuluartiklitest (nt eksperdiarvamuste kulud ja dokumentide ärakirjade tegemise tasud).

2002. aasta konsolideeritud redaktsioonis nr 115 osutatud riigilõiv tuleb tasuda menetluse, sealhulgas pankrotimenetluse ja hagita menetluse igas astmes, kui selle maksimisest ei ole seadusega sõnaselgelt vabastatud.

Riigilõivu ei tule tasuda eelkõige isiku perekonna ja tsiviilõigusliku seisundiga seotud menetlustes, mis on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku IV raamatus (nt kooselu lõpetamise asjad, alaealistega seotud sätted; abikaasade varasuhted; pagulasseisundi tunnustamine), ennetavate meetmete menetlustes (ntaresti kohaldamine võlgade tagamiseks); kinnistusraamatu toimingutes, üleandmise ja vabastamise täitmisele pööramise menetlustes, lapsele elatise maksimisega seotud menetlustes, kõikides lapsi käsitlevates menetlustes (nt vanema hooldusõigusega seotud menetlused) ning konkurentsi- ja kohtualluvuse normide puhul.

Pool peab vabastuse põhjused nõuetekohaselt esitama menetluse algatamise dokumendi kokkuvõttes.

Riigilõivu ei tule tasuda, kui tegemist on kriminaalmenetluses esitatava tsiviilhagiga kahju hüvitamise nõudes, kui taotletakse üksnes kuriteo toimepanija süüdimõistmist. Kui taotletakse hüvitist, kasvõi ajutiselt, tuleb riigilõiv tasuda, kui taotlus rahuldatakse. Lõivu suurus ulatub **62 eurost kuni 930 euroni** olenevalt nõude laadist ja väärtusest.

(Maksekohustused) – Kumbki pool peab tasuma tema enda täidetavate või taotletavate menetluskulude ning maksma kohtuprotsessis vajalike dokumentide eest, kui õigusnormid seda nõuavad või kohtunik nii määrab (nt eksperdiarvamuste tasud). Kui poolel on õigus tasuta õigusabile, kannab kulud riik.

Riigilõivu peab tasuma pool, kes algatab kohtumenetluse, esitab esialgse edasikaebuse või täitemenetluses loovutamise- või müümistaotluse.

Nõude väärtus esitatakse menetluse algatamise dokumendi kokkuvõttes. Pool, kes muudab avaldust, esitab vastunõude või astub sõltumatult menetlusse, millega kaasneb nõude väärtuse suurenemine, peab maksma täiendava lõivu.

(Kulude väljamõistmise kriteerium) – Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 91 sätestatud üldpõhimõtte kohaselt mõistab kohtunik kohtuotsusega kohtuvaidluse võitnud poole menetluskulud välja kaotanud poolelt.

Kohtukulude tasumine on kohtuniku otsustada ja ta võib vaidluse üldist tulemust arvesse võttes need välja mõista osaliselt või täielikult. Ta peab arvestama, mil määral on nõue tervikuna põhjendatud. Otsuse võib vaidlustada.

Kaotanud pool peab hüvitama võitnud poole õigusnõustaja kulud ja tasud ning kohtu määratud või tunnistama kutsutud ekspertidele kohtuniku poolt määratud tasud. Kaotanud pool peab kandma ka muud menetlusega seotud kulud, mis tasutakse kohtusekretärile koos kohtuotsuse teatavakstegemise kuludega.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Itaalia õigussüsteemis hõlmab tasuta õigusabi instituit, millega kaitstakse piisavate rahaliste vahenditeta kodanikke, kelle hagi/avaldus ei ole ilmselgelt põhjendatu, ning kohtumenetluseks alust andva olukorra või asjaolu tekkimisel seaduslikult Itaalias elavaid välisriigi kodanikke ja kodakondsuseta isikuid (presidendi dekreeidi nr 115/2002 artikkel 119), selliste isikute vabastamist teatavate kulude (*spese prenotate a debito* ehk ette tasutavad kohtukulud) kandmisest ja ülejäänud kulude kandmist riigi poolt.

Tasuta õigusabi saamise õiguse korral ei tule teatavaid tasusid maksta, samal ajal kui teised maksab riik. Esimesed hõlmavad riigilõivu, kindlasummalisi kulusid ametliku taotluse korral teavitamise eest, teatavaid tasusid (registritasud, hüpoteegi ja kinnistu registreerimise tasud) ja ärakirjade tegemise tasusid.

Riik kannab järgmised kulud:

õigusnõustaja tasud ja kulud;

kohtunike, ametnike ja kohtuametnike sõidukulud ja kulutused oma ülesannete täitmiseks väljaspool kohut;

tunnistajate, kohtunikuabide ja ekspertide sõidukulud ja kulutused ning viimaste kulutused oma ülesannete täitmisel hüvitatakse samuti;

kohtuniku otsuse kohta õigusliku teate avaldamise kulud;

ametliku taotluse korral teavitamise kulud;

lastehoiutasud.

Riigilõiv regressiõigus ja kui ta ei nõua summasid sisse kohtuvaidluse kaotanud poolelt, võib ta nõuda tasuta õigusabi saanud poolelt summade väljamaksmist järgmistel juhtudel: 1) kui tasuta õigusabi saaja võidab kohtuvaidluse ja talle mõistetakse välja vähemalt kuuekordne kulude summa või 2) kui hagi/avaldus võetakse tagasi või menetlus lõpetatakse. Kehtestatud on erinormid tagasimaksmise tagamiseks, kui kohtuasi eemaldatakse kohtuasjade registrist või menetlus lõpetatakse poole tegevusetuse tõttu või õiguslike nõuete täitmata jätmise tõttu.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Tsiviilasjades ja hagita asjades (nt kooselu lõpetamine, laste hooldusõigus või vanemlikku vastutust käsitlevad otsused) on piisavate vahenditeta kodanikel õigus saada enda kaitsmiseks tasuta õigusabi, kui nende väited ei ole ilmselgelt alusetud.

Kodakondsuseta isikuid ja riigis seaduslikult elavaid välisriigi kodanikke koheldakse kodanikega samaväärselt, tingimusel et Itaalias elamine on seaduslik selle kuupäeva seisuga, mil kohtumenetluseks alust andev olukord või asjaolu tekkis. Kvalifitseeruda võivad ka mittetulundusühingud või muud ühendused, mis ei osale äritegevuses. Seega ei ole õigus tasuta õigusabile üksnes heategevuslike mittetulundusühingutel või vaestele haridust andvatel mittetulundusühingutel, kes kvalifitseeruvad juba seaduse nr 217/90 alusel, vaid ka tarbijaühendustel ja kasutajatel, kes on loetletud seaduse nr 281/98 artiklis 5.

Tasuta õigusabi saamiseks peab kooskõlas presidendi dekreeidi nr 115/2002 artikliga 76 taotleja aastane maksustatav tulu olema vastavalt viimasele maksudeklaratsioonile kuni 11 493,82 eurot (ministri 16. jaanuari 2018. aasta dekreet, mis on avaldatud ametlikus väljaandes nr 49, 28.02.2018).

Sissetuleku piirmäärasid kohandatakse iga kahe aasta tagant justiitsministri määrusega pärast konsulteerimist majandus- ja rahandusministeeriumiga (presidendi dekreeidi nr 115/2002 artikkel 77), et võtta arvesse tööliste ja teenistujate perekondade tarbijahinnaindeksi muutusi, mille on kahel eelneval aastal kindlaks teinud ISTAT.

Kui asjaomane pool elab koos abikaasa, registreeritud partneri või teiste pereliikmetega, võetakse tuluna arvesse kõigi pereliikmete, sealhulgas taotleja sama perioodi kogutulu.

Seoses taotlejaga koos elavate isikutega, kelle tulu tuleks lisada taotleja omale, suurendatakse kriminaalmenetluses sissetuleku piirmäärasid 1032,91 euro võrra iga temaga koos elava pereliikme kohta.

Tuleb märkida, et artiklis 76 osutatud summa arvutamisel tuleb arvestada taotleja saadud lahutushüvitist, välja arvatud juhul, kui see tasutakse ühekorde maksena.

Ebaseaduslikust tegevusest saadud tulu mõjutab samuti õigust saada tasuta õigusabi, kuid tulu auditeerimisel ei või tugineda automaatsetele protseduuridele, vaid tuleb läbi vaadata üksikjuhtumi konkreetset asjaolud, välistades seega võimaluse, et oluliseks peetakse mittelõplikku kohtuotsust, kuna see rikuks süütuse presumptsiooni. Tasuta õigusabi andmisest keeldumine ebaseaduslikust tegevusest tulu saamist eeldada võimaldava mittelõpliku kohtuotsuse põhjal on seega ebaseaduslik (kriminaalasjade kassatsioonikohus, neljas koda, 20. veebruari 2013. aasta kohtuotsus nr 18591).

Erand: kui kohtuasi puudutab isikuõigusi või menetlustes, kus taotleja huvid on vastuolus tema leibkonna teiste liikmete huvidega, arvestatakse üksnes isikliku tulu.

Õigus saada tasuta õigusabi säilib kõigis menetlusetappides ja -astmetes. Tsviil- ja haldusasjad erinevad kriminaalasjadest siiski selle poolest, et kui tasuta õigusabi saanud pool kaotab kohtuvaidluse, ei või ta tasuta õigusabi kasutada kohtuotsuse vaidlustamiseks, ilma et ta seda abi uuesti taotleks.

Lisaks ei tähenda tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabi saamise õigus seda, et riik vastutab kulude eest, mis mõistetakse kliendilt välja teisele, kohtuvaidluse võitnud poolele, sest see õigus hõlmab üksnes tasuta õigusabi saanud poole õigusnõustajale võlgnetavaid kulusid ja tasusid, mille riik kohustub selle poole asemel tasuma, arvestades tema ebakindlat varalist seisundit ja seda, et tema nõuded ei ole ilmselgelt alusetud (vt tsiviilasjade kassatsioonikohus, 2012. aasta kohtuotsus nr 10053).

Erijuhud

Erandina presidendi dekreeidi nr 115/2002 artikli 76 lõikega 1 kehtestatud sissetuleku piirmääradele võivad mõnikord tasuta õigusabi saada järgmised isikud: tasuta õigusabile võib olla õigus kriminaalseadustiku artiklites 572, 583a, 609a, 609c, 609g ja 612a osutatud kuritegudes kannatanutel ning kui need on toime pandud alaealiste vastu, siis kriminaalseadustiku artiklites 600, 600a, 600b, 600d, 601, 602, 609d ja 609j osutatud kuritegudes kannatanutel, sealhulgas erandina seaduses (artikli 76 lõige 4b) sätestatud sissetuleku piirmääradele;

kohtumenetluses mis tahes rollis osalevatel välisriigi kodanikest saatjata alaealistel on õigus saada teavet võimaluse kohta määrata usaldusväärne õigusnõustaja, sealhulgas 4. mai 1983. aasta seaduse nr 184 (muudetud redaktsioonis) artikli 3 lõike 1 kohaselt talle määratud eestkostja või vanemlikult vastutava isiku kaudu ning taotleja kohaldatakse õigusaktide alusel tasuta õigusabi menetluse mis tahes etapis või astmes (artikli 76 lõige 4c); alaealistel või täisealistel lastel, kes ei ole majanduslikult iseseisvad ja on kaotanud vanema sellise mõrva tagajärjel, mille on toime pannud vanema abikaasa (olenemata sellest, kas nad elavad lahus või on lahutatud), vanema registreeritud partner (isegi kui registreeritud kooselu on lõppenud) või isik, kellel on või on olnud vanemaga pikaajaline lähisuhe, mis hõlmab kooselu, võib olla õigus tasuta õigusabile, sealhulgas erandina seaduses sätestatud sissetuleku piirmääradele, ning erandkorras kohaldatakse seda õigust kriminaalmenetlusele ja kõikidele kuriteost tulenevatele tsiviilkohtumenetlustele, sealhulgas täitemenetlustele (artikli 76 lõige 4c);

terrorikuritegude või sarnaste kuritegude ohvrid või nende ülalpidamisel olnud isikud (seaduse nr 206/204 artikli 10 lõige 1).

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Nagu eespool märgitud on tsiviilasjades ja hagita asjades (nt kooselu lõpetamine, laste hooldusõigus või vanemlikult vastutust käsitlevad otsused) piisavate vahenditeta kodanikel õigus saada enda kaitsmiseks tasuta õigusabi, kui nende väited ei ole ilmselgelt alusetud.

Kõnealuse abi andmata jätmiseks on subjektiivseid põhjuseid:

taotleja on isik, kes on lõpliku kohtuotsusega süüdi mõistetud kuritegudes, mis on seotud tulumaksu- ja käibemaksupettusi käsitlevate õigusnormide rikkumisega;

taotlejat abistab rohkem kui üks õigusnõustaja, välja arvatud õigusnõustaja, kes on määratud kriminaalmenetluses kaugosalema asjades, mil kohaldatakse seadust nr 11/1998.

Peale nimetatud juhtude on siiski ka muid juhte, mil võib eeldada, et taotlejal on piisavalt vahendeid, ja need on järgmised:

teiste isikute võlanõuete ja viiviste loovutamise seotud asjad (välja arvatud juhul, kui loovutamine toimub olemasolevate nõuete või viiviste tasumiseks); kui tegemist on lõpliku kohtuotsusega süüdimõistmisega kriminaalseadustiku artiklis 416a ja presidendi 23. jaanuari 1973. aasta dekreediga nr 43 vastu võetud konsolideeritud redaktsiooni artiklis 291c sätestatud kuritegudes, mis piirduvad presidendi 9. oktoobri 1990. aasta dekreediga nr 309 vastu võetud konsolideeritud redaktsiooni artikli 80 ja artikli 74 lõikes 1 sätestatud raskendatud asjaoludel toime pandud kuritegudega, ning kuritegudes, mis on toime pandud eelnimetatud artiklis 416a kindlaks määratud tingimusi ära kasutades või selles artiklis nimetatud ühenduste tegevuse hõlbustamiseks, arvatakse tulu kehtestatud piirmääradele ületavaks. Lubatud on siiski tõendada vastupidist (konstitutsioonikohtu 2010. aasta otsus nr 139).

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Eriolukordade jaoks erikorda kehtestatud ei ole. Tuleb siiski märkida, et konsolideeritud redaktsiooni artikli 126 kohaselt võib advokaat 10 päeva jooksul pärast taotluse esitamist või kättesaamist teha taotlejale ajutiselt tasuta õigusabi ettemakse, kui nõuded on täidetud.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Tsiviilkohtumenetluses peaks tasuta õigusabi taotluse, mis on koostatud konsolideeritud redaktsiooni artiklites 79 ja 122 sätestatud meetodeid ja sisu järgides, esitama või tähtkirjaga advokaaturile saatma taotleja isiklikult või tema õigusnõustaja.

Ei ole täpsustatud, kas tähtkirjaga kättetoimetamisel on nõutav väljastusteade. Seepärast ei peeta seda abikõlblikkuse tingimuseks, vaid see on taotleja otsustada.

Taotlusvormi saab advokaatuuri esindustest.

Tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabi saamise taotlused tuleb esitada sellele **advokaatuuri esindusele**, mille tööpiirkonnas asub:

koht, kus töötab asja menetlev kohtunik;

koht, kus töötab asja sisuliselt lahendama pädev kohtunik, kui menetlus on veel pooleli;

koht, kus töötab vaidlustatud lahendi teinud kohtunik, kui tegemist on edasikaebamisega kassatsioonikohtule, Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsevale riiginõukogule või Itaalia kontrollikojale.

Presidendi dekreeidi nr 115/2002 artikli 78 kohane taotlus on vastuvõetamatu, kui taotleja ei ole seda allkirjastanud. Allkirja peab olema tõestanud õigusnõustaja või see peab olema tõestatud presidendi 28. detsembri 2000. aasta dekreeidi nr 445 artikli 38 lõikega 3 kehtestatud korra kohaselt.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Taotleja allkirjastatud taotlus peab olema koostatud tavalisel (tembeldamata) paberil ja sisaldama järgmist (eelnimetatud presidendi dekreeidi artikkel 79): tasuta õigusabi taotlus;

taotleja ja tema leibkonnaliikmete isikuandmed ja maksukood;

kinnitus taotlusele eelnenud aastal saadud tulu kohta (enda koostatud deklaratsioon);

lubadus teavitada abikõlblikkuse seisukohast olulistest sissetuleku muutustest;

kas kohtuasi on juba algatatud;

järgmise kohtuistungiku kuupäev;

vastaspolee andmed ja elukoht;

faktilised ja õiguslikud asjaolud esitatava või esitatud nõude põhjendatuse hindamiseks; tõendid (dokumentide, kontaktandmete, tunnistajate ütluste, eksperdiarvamuste jne ärakirjad).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Nagu eespool märgitud, tuleb tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabi saamise taotlused esitada sellele **advokatuuri esindusele**, mille tööpiirkonnas asub: koht, kus töötab asja menetlev kohtunik;

koht, kus töötab asja sisuliselt lahendama pädev kohtunik, kui menetlus on veel pooleli;

koht, kus töötab vaidlustatud lahendi teinud kohtunik, kui tegemist on edasikaebamisega kassatsioonikohtule, Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsevale riiginõukogule või Itaalia kontrollikojale.

Kriminaalmenetluse puhul tuleb taotlus esitada asja menetlevale kohtunikule, ent kui asja menetletakse kassatsioonikohtus, siis tuleb see esitada kohtunikule, kes tegi vaidlustatud lahendi (eelnimetatud presidendi dekreeedi artiklid 93 ja 96).

Taotleja või tema õigusnõustaja peab taotluse esitama või tähtkirjaga saatma selle kohtu sekretärile, kus asja menetlev kohtunik töötab.

Kui taotleja on kinni peetud või vangistatud, võib taotluse vastu võtta kinnipidamisasutuse juht või kohtupolitsei ametnik.

Kohtuistungil ajal ei ole taotlusi enam võimalik esitada.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Taotlejale ja kohtunikule saadetakse selle dokumendi ära kiri, millega advokatuur taotluse rahuldab, tagasi lükkab või vastuvõetamatuks tunnistab.

Kui taotlus on esitatud, siis advokatuur:

hindab esitatud väidete põhjendatust ja abikõlblikkuse tingimuste täidetust;

väljastab 10 päeva jooksul ühe järgmistest otsustest:

taotlus rahuldada,

taotlus vastuvõetamatuks tunnistada,

taotlus tagasi lükata;

saadab otsuse ära kirja taotlejale, pädevale kohtunikule ja maksuhaldurile, et kontrollida deklareeritud tulu.

Kui advokatuur lükkab taotluse tagasi või tunnistab selle vastuvõetamatuks, võib selle esitada asja menetlevale kohtunikule, kes teeb selle kohta määruse.

Tähtaeg on kohustuslik.

Kui kontrollid on lõppenud, teeb kohtunik põhjendatud määruse taotluse vastuvõetamatuks tunnistamise, rahuldamise või tagasilükkamise kohta.

Kohtusekretär teavitab taotlejat tehtud määrusest.

Kriminaalmenetlustes peab kohtunik siiski tegema määruse 10 päeva jooksul pärast taotluse esitamise või kättesaamise kuupäeva.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

-

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Taotlejad, kellele antakse tasuta õigusabi, võivad valida endale õigusnõustaja tasuta õigusabi andvate õigusnõustajate nimekirjadest, mille on koostanud selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas tegutsevad advokatuurid, mille tööpiirkonnas töötab kohtunik, kes on pädev asja sisuliselt lahendama või kes asja menetleb.

Taotlejad, kellele antakse tasuta õigusabi, võivad määrata ka eksperdist tunnistaja, kui seadus seda lubab.

Kui asja menetleb kassatsioonikohtus, valitakse õigusnõustaja nimekirjadest, mille on koostanud selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas tegutsevad advokatuurid, mille tööpiirkonnas töötab vaidlustatud lahendi teinud kohtunik.

Õigusnõustajate nimekiri sisaldab õigusala töötajaid, kes on sinna kandmist taotlenud ja omavad kaitsmiseks vajalikku kvalifikatsiooni.

Advokatuur otsustab õigusnõustajate nimekirja kandmise nende sobivuse, viimase kuue aasta erialase kogemuse ja selle põhjal, et nende suhtes ei ole võetud distsiplinaarmeetmeid.

Õigusnõustajaid võib nimekirjast mis tahes ajal eemaldada. Seda uuendatakse igal aastal ja see tehakse avalikkusele kättesaadavaks kõigis piirkonna kohtutes.

Tasuta õigusabi saava poole õigusesindaja peab taotlema menetluse lõpetamisest teavitamist, kui menetlus eemaldatakse kohtuasjade nimekirjast poolte tegevusetuse tõttu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 309 kohaselt). Selle kohustuse täitmata jätmine on distsiplinaarrikkumine.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi saajad (eelnimetatud presidendi dekreeedi artikkel 107) on teatavate kulude kandmisest vabastatud, samal ajal kui ülejäänud kulud kannab riik, nagu on sätestatud presidendi dekreeedi nr 115/2002 artiklis 131. Abi katab kõik seadusega nõutavad menetluskulud, sealhulgas taotleja nimel tegutseva eksperdist tunnistaja määramise kulud. See ei kata siiski kohtuvälise konsulteerimise kulusid.

Taotleja õigusnõustajale võlgnetavad tasud ja kulud tasub kohtunik iga menetlusetapi või -astme lõpus ja igal juhul tema õigusnõustajana tegutsemise lõpetamisel.

Tasutakse ka kohtunikuabi ja taotleja nimel tegutseva eksperdist tunnistaja kulud ja tasud.

Tasuta õigusabi saajat ja asjaomaseid isikuid, sealhulgas prokuröri, teavitatakse maksekorraldusest ja nad võivad selle vaidlustada.

Taotleja õigusnõustaja, kohtunikuabi ja taotleja nimel tegutsev eksperdist tunnistaja ei või küsida ega saada oma kliendilt muud tasu ega hüvitist, kui on ette nähtud seaduses. Vastupidised kokkulepped on õigustühised ja selle keelu rikkumine kujutab endast rasket distsiplinaarrikkumist.

Kriminaalmenetluses esitatud tsiviilhagi korral reguleerib menetluskulusid konsolideeritud redaktsiooni artikkel 108. Üldiselt tagab tasuta õigusabi saamise õigus saajale siiski samad õigused, mis on tagatud üldnormide kohaselt.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Tasuta õigusabi käsitlevates õigusnormides ei ole osalist tasuta õigusabi ette nähtud.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Abikõlblikkus hõlmab kõiki menetlusastmeid ja -etappe ning tulenevaid või muul viisil seotud menetlusi (nt täitemenetlus).

Kui aga tasuta õigusabi saanud pool kaotab kohtuvaidluse, ei või ta tasuta õigusabi kasutada lahendi vaidlustamiseks, välja arvatud kriminaalmenetlusega seotud hüvitamisnõuete puhul.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui tasuta õigusabi saaja sissetulek menetluse ajal muutub, mis mõjutab tema õigust saada tasuta õigusabi, siis asja menetlev kohtunik tühistab tasuta õigusabi.

Asja menetlev kohtunik võib tasuta õigusabi igal ajal tühistada ka juhul, kui ilmneb, et abikõlblikkuse kriteeriumid ei ole täidetud või et asjaomane pool on tegutsenud või reageerinud pahauskselt või raske hooletusega.

Tühistamine jõustub sissetuleku muutuse kontrollimisest, kuid on muudel juhtudel tagasiulatuva ja nõuab riigi makstud summade tagasinõudmist.

Kui avastatakse, et on esitatud valeandmeid, nõuab rahandusosakond abi tühistamist ja edastab tõendid tuleneva kriminaalmenetluse algatamise eest vastutavale prokuröörile.

Abikõlblikkuse kriteeriumide täidetuse kontrollle võib menetluse kestel õigusasutuste taotlusel või rahandusosakonna algatusel korrata.

Sissetuleku kohta valeandmete esitamist võib karistada ühe- kuni viieaastase vanglakaristusega ja trahviga vahemikus 309,87–1549,37 eurot. Karistust või trahvi suurendatakse, kui valeandmete esitamise tulemusel antakse taotlejale tasuta õigusabi või antakse seda talle edasi.

Süüdimõistmisega kaasneb abi tagasiulatuv tühistamine ja õigusrikkujalt riigi makstud summade tagasinõudmine (vt eelnimetatud presidendi dekreedid artikkel 136).

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui pädev advokaatuur lükkab tasuta õigusabi taotluse tagasi või tunnistab selle vastuvõetamatuks, võib taotleja esitada uue taotluse asja menetlevale kohtunikule, kes teeb selle kohta määruse.

Kriminaalmenetluse kohta on presidendi dekreedid artiklis 99 siiski sätestatud, et taotleja või tema õigusnõustaja võib esitada 20 päeva jooksul pärast taotluse tagasilükkamisest teatamist edasikaebuse selle kohta või apellatsioonikohtu esimehele, kus taotluse tagasi lükanud kohtunik töötab.

Viimati uuendatud: 06/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [lv](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Õigusabi - Läti

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt on kohtumenetlusega seotud kulud järgmised.

I Kohtukulud

II Menetlustega seotud kulud

Kohtukulud ja menetlustega seotud kulud on kehtestatud selleks, et hüvitada osaliselt kulutused, mida riik on kohtute töö rahastamisel teinud; hüvitada selle poole kulud, kelle kasuks kohus otsuse teeb; ergutada võlgnikke oma maksekohustusi vabatahtlikult täitma.

Teavet selle kohta, kus kohtukulusid tasuda saab, annab iga kohtu kantselei.

Menetluskulude otsuse peale saab lisanõude esitada isik, kelle suhtes otsus tehakse.

KOHTUKULUD hõlmavad järgmist:

riigilõiv (*valsts nodeva*);

kantseleitasu (*kancelejas nodeva*);

kohtuasja läbivaatamisega seotud kulud.

Kooskõlas tsiviilkohtumenetluse seaduse artikliga 34 tuleb kindlaksmääratud riigilõiv tasuda iga kohtusse esitatud hagi eest, olgu see siis algne hagi või vastuhagi, sõltumatu hagi, mille esitab vaidluse esemega seoses kolmas isik juba menetletava asja raames, spetsiaalse kohtumenetluse käigus esitatav hagi ja muud selles artiklis sätestatud hagid. Kui tegemist on abielulahutuse hagiga, mille esitaja hooldab alaealist ülalpeetavat, lükkab kohtunik hageja taotlusel riigilõivu tasumise edasi või lubab selle tasuda osade kaupa.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 38 kohaselt tuleb kantseleitasu maksta järgmiste toimingute eest:

kohtuasjaga seotud dokumendi ärakirja väljastamine, samuti kohtuotsuse või otsuse uuesti väljastamine;

väljavõtete tegemine;

kirjaliku täitekorralduse duplikaadi väljastamine;

kohtuotsuse jõustumise tõend, kui see on vaja esitada välisriigi asutusele;

tunnistajate kohtusse kutsumine.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 39 kohaselt kuulub kohtuasja menetlemisega seotud kulude alla järgmine:

tunnistajatele ja ekspertidele makstavad summad;

tunnistajate ülekuulamise või kohapealse uurimisega seotud kulud;

kostja leidmisega kaasnevad kulud;

kohtuotsuse täitmise seotud kulud;

kohtukutsete ja muude kohtudokumentide väljastamise, kättetoimetamise ja tõlkimisega seotud kulud;

ajakirjanduses teadete avaldamisega seotud kulud;

nõude tagamisega seotud tasud.

Kohtukulude tasumisest vabastamine

Seaduses on kindlaks määratud isikud, kes on kohtukulude tasumisest vabastatud (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 43 lõige 1), sealhulgas pool, kellele antakse riigi rahastatavat õigusabi.

Muudel juhtudel võib menetluse pool taotleda kohtult täielikku või osalist vabastust kohtukulude tasumisest, lähtuvalt oma majanduslikust olukorrast ja asjakohaste tõendite alusel.

Kohus või kohtunik vaatab taotluse läbi ja vabastab isiku täielikult või osaliselt kohtukulude riigieelarvesse tasumise kohustusest, võttes arvesse tema majanduslikku olukorda.

Kohtukulude tasumine

Kontod, millele saab teha riigilõivu, kantseleitasude ja menetluskulude makseid, on kirjas portaali rubriigis „Riigilõivud ja kohtukontod“ (*Valsts nodevas un tiesu konti*).

Kohtukulude hüvitamine

Selle poole kõik kohtukulud, kelle kasuks otsus tehakse, mõistetakse välja vastaspoolelt.

Kui nõue rahuldatakse osaliselt, mõistetakse kohtukulud hagejalt välja proportsionaalselt nõude rahuldatud osaga ja kustjalt proportsionaalselt nõude rahuldamata jäetud osaga.

Kui hageja võtab nõude tagasi, peab ta hüvitama kostja kohtukulud. Sellisel juhul ei pea kostja hageja kohtukulusid hüvitama. Kui aga hageja loobub nõuetest seetõttu, et kostja on need pärast nende esitamist vabatahtlikult rahuldanud, mõistab kohus hageja taotluse korral hageja tasutud kohtukulud kostjalt välja.

Kui hageja on kohtukulude tasumisest vabastatud, antakse kostjale korraldus tasuda hageja kohtukulud riigieelarvesse proportsionaalselt nõude rahuldatud osaga.

Kui hagi jäetakse rahuldamata või edasisi meetmeid ei võeta või kui hageja võtab hagi tagasi, mõistetakse hagejalt välja kohtukulud, mida ei ole riigieelarvesse ettemaksuna tasutud. Kui aga hageja loobub nõudest, sest kostja on selle pärast nõude esitamist vabatahtlikult rahuldanud, antakse kostjale korraldus tasuda kohtukulud riigieelarvesse.

Kui hagi on rahuldatud osaliselt, kuid kostja on kohtukulude tasumisest vabastatud, peab kohtukulud tasuma proportsionaalselt rahuldamata jäetud nõude summaga hageja, kes ei ole kohtukulude tasumisest vabastatud.

Kui mõlemad pooled on kohtukulude tasumisest vabastatud, kannab kulud riik.

Kohus või kohtunik võib kohtukulude tasumise edasi lükata või lubada tasuda osamaksetena, võttes arvesse isiku majanduslikku olukorda.

Riigilõivu hüvitamine

Teave riigilõivu hüvitamise aluste ja korra kohta on portaali rubriigis „Lõivude hüvitamine“ (*nodevu atmaksa*).

II MENETLUSTEGA SEOTUD KULUD on järgmised:

advokaaditasud;

kohtuistungile sõitmisega seotud kulud;

tõendite kogumisega seotud kulud;

riigi rahastatava õigusabi kulud (kohaldatakse pärast 1. märtsi 2016 alustatud menetlustele);

kohtuistungil tõlgi abi kasutamise seotud kulud.

Menetlustega seotud kulude hüvitamine

Menetlusega seotud kulud hüvitatakse seaduses sätestatud ulatuses.

Kostjalt mõistetakse välja hageja menetluskulud, kui hageja nõue on täielikult või osaliselt rahuldatud; ja kui hageja loobub oma nõuetest, sest kostja on need pärast nende esitamist vabatahtlikult rahuldanud.

Hagi rahuldamata jätmise korral mõistab kohus kostja menetluskulud välja hagejalt.

Kui riigi rahastatava õigusabi kulude tasumise eest vastutav pool on kohtukulude tasumisest vabastatud, jäävad riigi rahastatava õigusabi andmisega seotud kulud riigi kanda.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Riigi rahastatav õigusabi on abi, mida antakse õigusküsimuse lahendamisel kohtuväliselt või kohtus, et kaitsta isiku rikutud või vaidlustatud õigusi või tema seadusega kaitstud huve riigi rahastatava õigusabi seaduses sätestatud juhtudel, vahenditega ja ulatuses.

Riigi rahastatav abi hõlmab õigusnõustamist, menetlusdokumentide koostamist ja esindamist kohtus.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Riigi rahastatavat õigusabi võivad saada järgmised isikud:

väikese sissetulekuga või abi vajav isik – vastava tõendi väljastavad kohalikud sotsiaalteenistused;

isik, kes on sattunud ootamatult sellisesse seisundisse ja rahalisse olukorda, mis ei võimalda tal oma õiguste kaitset tagada (loodusõnnetused, vääramatud jõud või muud isikust mitteolenevad asjaolud), peab esitama sellekohased andmed ja tõendid;

isik, kes on täielikult riigi või kohaliku omavalitsuse ülalpidamisel – vastava teabe peab esitama riigi- või kohaliku omavalitsuse organ isiku või õigusabiameti nõudmisel.

Osaliselt riigi rahastatavat õigusabi, mille puhul isik maksab osa, ja advokaadi abi teatavat liiki tsiviilasjades (aktsionäride üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamise asjad, lepinguõiguslikud vaidlused, kus nõude summa on üle 150 000 euro, ning asjad, mis käsitlevad ärisaladuse kaitsmist ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest) võib anda isikutele, kes vastavad järgmistele kriteeriumidele:

nende sissetulek ei ületa Lätis kehtivat kuupalga alammäära;

neil on oma rahalise olukorra tõttu õigus saada tasuta õigusabi.

Rikkumisest teatajatel on õigus saada riigi rahastatavat õigusabi olenemata nende majanduslikust olukorrast.

Sellise piiriülese vaidluse õigusabi vajava isiku majanduslik olukord ja sissetulekute tase, kelle harilik viibimis- või elukoht on ühes ELi liikmesriigis, annab õiguse saada tasuta õigusabi vaidluse lahendamiseks Lätis, kui õigusabi taotlemise kuupäeva seisuga ei ületanud tema keskmine kuusissetulek viimase kolme kuu jooksul 50% Läti kuupalga alammäära, võttes arvesse muid kehtivaid regulatiivseid tingimusi.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Riigi rahastatavat õigusabi antakse põhjendatud tsiviilvaidluste ja tsiviilasjade lahendamiseks kohtus kuni lõpliku kohtuotsuse jõustumiseni, v.a näiteks kohtuasjad, mis puudutavad otseselt isiku kaubandus- või äritegevusega või füüsilisest isikust ettevõtja tegevusega seotud nõuet;

tolli- või maksuküsimustega seotud kohtuasjad;

au ja väärkuse rikkumisega seotud nõuet käsitlevad kohtuasjad;

moraalse kahju hüvitamist puudutavad juhtumid, välja arvatud kohtuasjad, kus õigusabi osutamine on seotud kuriteo tagajärjel kannatanule tekitatud moraalse kahju hüvitamise taotlemisega;

vaidlused, mida lahendab vahekohus või mille lahendamisel kasutatakse muud alternatiivse vaidluste lahendamise mehhanismi;

luksusesemete või luksusteenustega seotud nõuet käsitlevad kohtuasjad;

tasuta õigusabi kulud, mis on nõude summaga võrreldes ebaproportsionaalselt suured.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Isik peab esitama õigusabiametile täidetud õigusabitaotluse (taotlusvorm) koos taotluses sisalduvat teavet tõendavate dokumentide koopiatega (riigi rahastatava õigusabi saamise õigust tõendavad dokumendid ning tsiviilvaidluse ja sellega seotud menetluste laadi kirjeldavad dokumendid). Dokumendid tuleb esitada õigusabiametile isiklikult, posti või e-posti teel aadressil pasts@jpa.gov.lv, kasutades ajatempiliga elektroonilist allkirja.

Õigusabiamet vaatab taotluse läbi ja teeb otsuse õigusabi andmise või taotluse rahuldamata jätmise kohta 21 päeva jooksul alates taotluse saamisest või 14 päeva jooksul alates taotluse saamisest, kui asi puudutab lapse õigusi.

Kui küsitakse lisateavet, lükatakse otsustamise tähtaega edasi kuni vajaliku teabe saamiseni või selle esitamise tähtaja möödumiseni.

Tasuta õigusabi andmise otsuse tegemisel määrab õigusabiamet õigusabi osutaja, kes on sõlminud õigusabiametiga õigusabi osutamise lepingu.

Tasuta õigusabi andmise otsuses määratakse kindlaks õigusabi osutaja ning õigusabi osutamise aeg ja koht.

Taotlejat teavitatakse tasuta õigusabi andmise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest kirjalikult, posti teel või elektroonilise sõnumiga taotluses märgitud aadressil; taotleja võib teate kätte saada ka isiklikult õigusabiameti büroost.

Õigusabiameti otsuse peale võib esitada kaebuse justiitsministeeriumile, justiitsministeeriumi otsuse võib aga edasi kaevata halduskohtusse.

Juhtumites, mis puudutavad osaliselt riigi rahastatava õigusabi osutamist (st advokaadi abi teatavat liiki tsiviilkohtumenetlustes), teeb õigusabiamet otsuse kuu aja jooksul alates õigusabitaotluse saamise päevast arvates ja täpsustab otsuses tasuta õigusabi andmise ulatuse ja õigusabi eest tasumise tähtaja. Kui makse on laekunud, määratakse tasuta õigusabi osutajale seitsme päeva jooksul kohustus riigi rahastatava õigusabi osutamise kohta. Kui tasu õigusabi osutamise eest ei ole laekunud, teeb õigusabiamet otsuse õigusabi andmine lõpetada.

Kui isik, kelle hariik viibimiskoht või alaline elukoht on ELi liikmesriigis, vajab piiriülese vaidluses õigusabi ja piiriülene vaidlus lahendatakse Lätis, edastab piiriülese vaidluse korral vastava taotluse õigusabiametile teise ELi liikmesriigi pädev asutus või isik ja õigusabiamet vaatab selle läbi riigi rahastatava õigusabi seadusega kehtestatud korras. Kui piiriülene vaidlus lahendatakse väljaspool Lätit, esitab isik, kelle hariik viibimiskoht või alaline elukoht on ELi liikmesriigis, asjakohase avalduse õigusabiametile (taotluse vorm on kättesaadav aadressil https://e-justice.europa.eu/157/et/legal_aid_forms). Sellistel juhtudel saadab õigusabiamet seitsme päeva jooksul pärast kõigi tõlgete kättesaamist täidetud vormi õigusabitaotluse edastamiseks ja vastavad dokumendid asjaomase ELi liikmesriigi pädevale asutusele.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Riigi rahastatava õigusabi taotluse vorm on kättesaadav

õigusabiameti veebisaidil teenuste rubriigis ([☞ Pakalpojumi](#));

õigusabiameti büroos (Pils laukums 4, Riia);

kohalike omavalitsuste büroodes Läti linnades ja valdades, kus on isiku deklareeritud elukoht või kus ta seaduslikult elab.

Euroopa Liidu teises liikmesriigis esitatava tasuta õigusabi taotluse vorm (piiriülese vaidluses) on kättesaadav Euroopa e-õigusportaali rubriigis „[Veebivormid](#)“.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Riigi rahastatava õigusabi taotluse vormile tuleb lisada järgmised dokumendid:

koopia dokumendist, mis tõendab, et isikul on õigus saada tasuta õigusabi, nt tõend selle kohta, et isikul on abi vajava või väikese sissetulekuga isiku staatus (või muu dokument, mis tõendab, et isikul on õigus saada riigi rahastatud õigusabi);

koopiad dokumentidest, mis kirjeldavad vaidluse laadi, juhtumise kohaldatavat menetlust jms (nt kokkulepe, kohtukutse, perekonnakohtu otsus).

Teave riigi rahastatava õigusabi andmise tingimuste ja korra kohta muudes kohtuasjade kategooriates on kättesaadav aadressil [☞ https://jpa.gov.lv/](https://jpa.gov.lv/)

(õigusabiameti veebisait läti keeles) või [☞ https://jpa.gov.lv/par-mums-eng](https://jpa.gov.lv/par-mums-eng) (õigusabiameti veebisait inglise keeles).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Õigusabiameti aadress: Pils laukums 4, Riga, LV-1050.

E-post: [☞ pasts@jpa.gov.lv](mailto:pasts@jpa.gov.lv)

Tasuta teabeliin: +371 80001801 (teave õigusabiameti osutatavate teenuste ja vormide täitmise kohta).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Abi vajava isiku staatuses või väikese sissetulekuga isikud, täielikult riigi või kohaliku omavalitsuse ülalpidamisel olevad isikud või inimesed, kes on ootamatult sattunud sellisesse seisundisse ja rahalisse olukorda, mis ei võimalda neil oma õiguste kaitset tagada, on õigus saada riigi rahastatavat õigusabi. Riigi rahastatavat õigusabi antakse kohtuvälisest ja kohtus lahendatavates tsiviilasjades (sh piiriülese vaidlused), varjupaiga andmist käsitlevate haldusajade apellatsioonimenetluses või apellatsioonkaebustes vaidlustatud väljasaatmismeetmetega seotud otsuste peale või vaidlustatud sunniviisilise väljasaatmise otsuste peale.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Isik peab esitama õigusabiametile täidetud õigusabitaotluse (taotlusvorm) koos taotluses sisalduvat teavet tõendavate dokumentide koopiatega (riigi rahastatava õigusabi saamise õigust tõendavad dokumendid ning tsiviilvaidluse ja sellega seotud menetluste laadi kirjeldavad dokumendid). Dokumendid tuleb esitada õigusabiametile isiklikult, posti või e-posti teel aadressil [☞ pasts@jpa.gov.lv](mailto:pasts@jpa.gov.lv), kasutades ajatempliga elektroonilist allkirja.

Riigi rahastatava õigusabi saamiseks tuleb õigusabiametile esitada järgmised dokumendid:

1) riigi rahastatava õigusabi täidetud taotlusvorm ([☞ https://jpa.gov.lv/valsts-nodrosinatas-juridiskas-palidzibas-veidlapas](https://jpa.gov.lv/valsts-nodrosinatas-juridiskas-palidzibas-veidlapas)) koos õigusabi saamise õigust tõendava dokumendi koopiaga, nt tõend, mis tõendab abi vajava või väikese sissetulekuga isiku staatust;

2) vaidluse laadi, juhtumise menetlemist jms kirjeldavate dokumentide koopiad.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusabi osutajatega sõlmib tasuta õigusabi andmise lepinguid õigusabiamet. Tasuta õigusabi andmise otsuse tegemisel määrab õigusabiamet konkreetses juhtumises õigusabi osutaja.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Menetluskulud peab katma isik ise, välja arvatud juhul, kui kehtivad erandid.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kulud, mida tasuta õigusabi raames ei kaeta, peab katma isik ise.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Õigusabiamet annab riigi õigusabi järgmistel juhtudel:

1) konstitutsioonikohtu menetluses antakse tasuta õigusabi isikule, kelle põhiseadusliku kaebuse kohta on konstitutsioonikohus teinud menetluse algatamata jätmise otsuse üksnes taotluse rahuldamiseks õigusliku aluse puudumise või selle ilmse ebapiisavuse tõttu;

2) tsiviilasjades (välja arvatud juhul, kui asi puudutab tolli- või maksuküsimusi, au ja väärkuse rikkumist, juhtum on otseselt seotud isiku kaubandus- või äritegevusega või vabakutselise tegevusega vms);

3) haldusajades:

varjupaiga andmist puudutavas apellatsioonimenetluses;

apellatsioonkaebustes vaidlustatud väljasaatmismeetmetega seotud otsuste peale või vaidlustatud sunniviisilise väljasaatmisega seotud otsuste peale;

apellatsioonkaebustes perekonnakohtu lapse õiguste ja õigustatud huvide kaitset käsitleva otsuse peale;

haldusajades, kus kohus (kohtunik) on otsustanud anda riigi rahastatavat õigusabi, võttes arvesse juhtumise keerukust ja füüsilise isiku majanduslikku olukorda.

Osaliselt riigi rahastatavat õigusabi võib anda advokaaditeenuste kasutamiseks eri liiki tsiviilasjades:

juhtumites, kus taotletakse kapitaliühingu osaliste või aktsionäride üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist;

lepinguõigusest tulenevate vaidluste puhul, mille nõude summa ületab 150 000 eurot;

juhtumites, mis käsitlevad ärisaladuste kaitsemist ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui isik ei vaja antud tasuta õigusabi, võib ta oma õigusabitaotluse enne menetluse lõppu tagasi võtta, teavitades sellest õigusabiametit.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Õigusabiotsuse õigusabi andmise või sellest keeldumise kohta saab vaidlustada ja edasi kaevata [haldusmenetluse seaduses](#) kehtestatud korras. Viimati uuendatud: 25/05/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Leedu

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Teisene õigusabi (*antrinė teisinė pagalba*) hõlmab kulusid, mille tasumisest taotleja on vabastatud, nimelt tsiviilkohtumenetluse kulud, põhiseadusliku menetluse kulud, haldusmenetluse kulud, haldusõigusrikkumisega seotud kohtukulude kulud, kriminaalasja raames esitatud tsiviilhagi arutamise seotud kulud, menetluses (sealhulgas apellatsioon- ja kassatsioonimenetluses, sõltumata sellest, kes neid algatab) kaitsmise ja esindamise kulud, täitemenetluse kulud, mis on sätestatud justiitsministri poolt kinnitatud otsuste täitmise juhendis, ning kulud, mis on seotud menetlusdokumentide koostamise, tõendite kogumise, tõlkimise ja esindamisega esialgses kohtuvälises vaidluste lahendamise menetluses, kui selline menetlus on sätestatud seaduses või kohtuotsuses. Reisikulud makstakse ka juhul, kui taotleja kohalolek on seaduses sätestatud või kohtu poolt tunnustatud korras kohustuslik.

Tsiviil- ja kaubandusajade valdkonna piiriülestes vaidlustes hõlmab riigi õigusabi järgmist:

suulise tõlke kulud;

tasuta õigusabi taotluse ja tõendavate dokumentide tõlkimise kulud;

kohtu või pädeva asutuse nõutud ja taotleja esitatud oluliste menetlusdokumentide tõlkimise kulud;

reisikulud, mis hagejal tekivad, kui hageja kohtuasjaga seotud isikud peavad Leedu seaduste või kohtu korralduse kohaselt kohtusse ilmuma ja kohus otsustab, et ühegi muu vahendiga ei saa asjaomaseid isikuid kohut rahuldaval viisil ära kuulata.

Piiriülestes vaidlustes, kus taotleja alaline või peamine elukoht on Leedu Vabariigis, hõlmab riigi õigusabi kulusid, mis on seotud järgmisega:

Leedus antud tasuta õigusabi enne õigusabi taotluse esitamist teises Euroopa Liidu liikmesriigis, kus asja arutatakse või kohtuotsus täidetakse; õigusabi taotluse ja seda tõendavate dokumentide tõlkimine.

Kui Teil on õigus saada täielikult riigi rahastatavat teisest õigusabi, ei pea Te neid kulusid kandma. Kui Teil on õigus saada vaid osalist tasuta õigusabi, peaksite ülejäänud kulud ise tasuma.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta esmast õigusabi (*pirminė teisinė pagalba*), tasuta teisest õigusabi (*antrinė teisinė pagalba*) ja riigi tagatud kohtuvälise lepituse abi (*valstybės užtikrinama neteisminė mediacija*) antakse Leedu Vabariigi riigi õigusabi seaduses (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) sätestatud korras.

Tasuta esmast õigusabi peaksite taotlema siis, kui Teil on vaja juriidilist teavet, õigusnõu, vormistada dokumente riigi- või munitsipaalasutustele esitamiseks, vajate abi vaidluste kohtuvälisel lahendamisel või kokkuleppe sõlmimisel. Esmase õigusabi osutajad koostavad ka vastastikusel kokkuleppel toimuva abielulahutuse avaldusi, abielulahutuslepinguid, kohtumääruse taotlusi, vastuväiteid võlausaldajate taotlustele, taotlusi kohtu loa saamiseks kinnisvara müümiseks või hüpoteegiga koormamiseks, taotlusi kohtu loa saamiseks pärandi vastuvõtmiseks ning taotlusi kohtu eelneva loa saamiseks tehingute tegemiseks, mis on seotud piiratud teovõimega või piiratud teovõimega isiku varaga teatavas valdkonnas.

Esmase õigusabi on kättesaadav igas Leedu omavalitsuses.

Tasuta teisest õigusabi peaksite taotlema siis, kui Teil on vaja koostada menetlusdokumente, Te vajate advokaadi kaitset või esindamist kohtumenetluses, sealhulgas täitemenetluses, esindamist vaidluse kohtuvälise lahendamise eelmenetluses, kui selline menetlus on nõutav seaduse või kohtuotsuse alusel, vabastust advokaaditasude, menetluskulude ja muude kulude maksmisest.

Kui soovite tsiviilvaidluse lahendamist kompromissiga, peaksite taotlema riigi tagatud kohtuvälise lepituse abi.

Otsuseid teisese õigusabi või riigi tagatud kohtuvälise lepituse kohta teeb riigi õigusabi teenistus (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba*).

Kogu teave riigi õigusabi kohta on kättesaadav **õigusabi teenuste infosüsteemi** (*Teisinės pagalbos paslaugų informacinės sistemos – TEISIS*) veebisaidil: <https://teis.lt/external/home/main>.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Tasuta esmast õigusabi antakse Leedu kodanikele, Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikele, Leedus või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis seaduslikult elavatele isikutele ning isikutele, kellel on õigus saada sellist abi rahvusvaheliste lepingute alusel, mille osaline Leedu on. Kõigil eespool loetletud isikutel on õigus saada tasuta ühetunnine konsultatsioon neid puudutavas küsimuses, olenemata nende majanduslikust olukorrast.

Esmase õigusabi osutajad annavad nõu vaidluse kohtuvälisel lahendamisel, teavet õigussüsteemi, seaduste ja muude õigusaktide kohta, aitavad koostada kokkulepet, täita vajadusel teisese õigusabi taotlust või koostada seadusega ette nähtud menetlusdokumente. Tasuta esmast õigusabi andmisest keeldutakse, kui taotleja nõuded on ilmselgelt põhjendamatud; taotlejale on samas küsimuses juba põhjalikult nõu antud; on selge, et isikul on võimalik saada advokaadi nõu ilma riigi tagatud õigusabita; taotlus ei puuduta isiku enda õigusi ja õigustatud huve, välja arvatud seaduses sätestatud esindamise juhtudel; kuritarvitatakse riigi õigusabi või materiaalseid või menetluslikke õigusi.

Tasuta teisest õigusabi antakse samale isikule rühmale, kuid see sõltub isikliku (või perekonna) vara ja sissetulekute hindamisest.

Teisest õigusabi võib anda isikutele, kelle isiklik (või perekonna) vara ja isiklik aastane sissetulek viimase 12 kuu jooksul ei ületa normatiivset taset, mille Leedu valitsus on tasuta õigusabi saamiseks kehtestanud. Tuleb märkida, et tasuta teisest õigusabi taotlevad isikud peavad esitada andmed oma vallasvara ja kinnisvara ning abikaasa vallas- ja kinnisvara kohta.

Sõltumata isiklikust (või perekonna) varast või isiklikust aastasissetulekust võib tasuta õigusabi anda näiteks järgmistele isikutele: kuriteoohvrid; sotsiaalkindlustushüvitiste saajad; isikud, kellel on raske puue või kes on tunnistanud töövõimetuks või kes on jõudnud pensioniikka ja kellele on seaduses sätestatud korras kehtestatud märkimisväärsede erivajaduste tase, ja muud riigi õigusabi seaduse artiklis 12 loetletud isikud.

Tasuta teisese õigusabi andmisest keeldutakse, kui taotleja nõuded on ilmselgelt põhjendamatud; esindamine ei ole selles kohtuasjas põhjendatud; taotleja väidab, et on kandnud seoses laimamisega mittemateriaalset kahju, kuid materiaalselt kahju ei ole tekkinud; taotlus on seotud nõudega, mis tuleneb otseselt taotleja äritegevusest või tegutsemisest füüsilisest isikust ettevõtjana; taotlejal on võimalik saada vajalikke õigusteenusid ilma riigi õigusabi kasutamata; taotlus ei ole seotud taotleja enda õiguste rikkumisega, välja arvatud seaduses sätestatud esindamise juhtudel; nõue, mille puhul teisest õigusabi taotletakse, anti taotlejale üle eesmärgiga saada riigi õigusabi; taotleja kuritarvitab riigi õigusabi või oma materiaalseid või menetluslikke õigusi; taotleja keeldub tasumast osa teisese õigusabi kindlaksmääratud kuludest; nõude sisuline läbivaatamine näitab, et võimalikud teisese tasuta õigusabi kulud ületaksid rahalise nõude suurust (rahalised huvid); taotlejale anti teises kohtuasjas teisest õigusabi, kuid ta keeldus määratud tähtajaks tasumast teisese õigusabi kindlaksmääratud kulusid või osa neist.

Riigi tagatud kohtuvälise vahendamise võib toimuda, kui vähemalt ühel vaidluspoolel on õigus saada teisest õigusabi.

Piiriüleste vaidluste puhul, kui teises Euroopa Liidu liikmesriigis seaduslikult elava füüsilise isiku isiklik (või perekonna) vara ja isiklik sissetulek ületab valitsuse kehtestatud normatiivset taset, kuid ta näitab, et ta ei ole võimeline kandma menetluskulusid, peab riigi õigusabi talitus kindlaks tegema, kas kõnealune isik on võimeline kandma menetluskulusid, võttes arvesse elamiskulusid teises liikmesriigis, kus on tema alaline või peamine elukoht, ning võib otsustada anda teisest õigusabi. Sellisel juhul hinnatakse, kas taotlejal on õigus saada õigusabi, arvestades tema isiklikku (või perekonna) vara ja isiklikku sissetulekut, vastavalt selle koha õigusaktidele, kus on tema alaline või peamine elukoht.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Jah, v.a piiriüleste vaidluste korral. Piiriüleste vaidluste korral antakse riigi tagatud õigusabi tsiviil- ja kaubandusajades.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Jah. Kui kaitsja või volitatud esindaja kohalolek on kriminaalmenetluses kohustuslik, määrab teisest õigusabi osutava advokaadi kohtueelse uurimise ametnik, prokurör või asja arutav kohus.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Teise õigusabi taotluse vorm koos lisadokumentidega ja riigi tagatud kohtuvälise vahendamise taotluse vorm koos lisadokumentidega on kättesaadav riigi õigusabi veebisaidil: <https://vgtp.lt/en/links/requests>

Piiriüleste vaidluste puhul on esitatava taotluse vorm leitav [e-õiguskeskkonna portaalis](#).

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Esitatavad dokumendid leiata riigi tagatud õigusabi veebisaidilt: <https://vgtp.lt/en/links/requests>

Piiriüleste vaidluste puhul:

Tasuta õigusabi taotluse vorm (mille peab olema allkirjastanud tasuta õigusabi taotlej isik või tema volitatud esindaja, kes peab esitama volitust tõendava dokumendi).

Isikut tõendav dokument: pass, isikutunnistus, Leedu / Euroopa Liidu liikmesriigi alaline või tähtajaline elamisuba.

Nõuet tõendavad dokumendid (nt Teie asjas juba tehtud kohtulahendid, leping, kui Teie nõuded on seotud lepingu täitmisega jne).

Teie elukohariigi pädeva asutuse väljastatud tõend (või tunnistus), mis kinnitab, et Teil on õigus saada oma riigis tasuta õigusabi vastavalt selle riigi seadustele.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Riigi õigusabi talitus:

Odminių g. 3, 01122 Vilnius

Tel: 8 700 00 211

Faks: 8 700 35 004

E-post: teisinepagalba@vgtp.lt

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Esitage taotlus riigi õigusabi talitusele.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Esitage taotlus koos vajalike dokumentidega riigi õigusabi talitusele.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Riigi õigusabi talitus.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Kui Teile antakse õigusabi täielikult (100%) riigi kulul, olete advokaaditasude ja kohtukulude tasumisest vabastatud. Kui Teile antakse õigusabi riigi kulul, jääb Teie tasuda ülejäänud osa advokaaditasudest ja kohtukuludest. Tuleb märkida, et vaidluse teise poole kantud kohtukulude tasumisest vabastust ei ole, seega kui isik algatab kohtumenetluse ja kohus jätab hagi rahuldamata, võib kohus jätta vaidluse teise poole kohtukulud selle isiku kanda. Sellistel juhtudel ei vabasta riik Teid teise poole kohtukulude tasumisest.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kulud kannab osalist tasuta õigusabi saav isik.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah, apellatsioonkaebuse ettevalmistamiseks ja esindamiseks apellatsioonikohtus on võimalik saada ka teisest õigusabi. Tuleb märkida, et kui teisest õigusabi anti esimeses astmes, tuleb esitada apellatsiooniprotsessis teise õigusabi taotlemiseks uus taotlus koos kõigi tasuta õigusabi saamiseks vajalike dokumentidega ning riigi tagatud õigusabi talitus hindab, kas Teil on õigus saada tasuta õigusabi apellatsioonimenetluses.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Jah, kui selgub, et isik, kellele tasuta õigusabi anti, varjas riigi õigusabi saamiseks teavet või esitas valeandmeid. Tasuta õigusabi andmise võib tühistada ka isiku enda soovil või kui selgub, et isik kasutab tasuta õigusabi vääralt, ei tee advokaadiga koostööd vms.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Jah. Riigi õigusabi talituse tehtud otsuse võib edasi kaevata Leedu haldusvaidluste komisjoni (*Lietuvos administracinių ginčų komisija*) (Vilniaus g. 27, Vilnius) või Vilniuse regionaalsesse halduskohtusse (*Vilniaus apygardos administracinis teismas*) (Žygimantų g. 2, Vilnius) ühe kuu jooksul alates otsuse kättesaamisest.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Ei.

Viimati uuendatud: 23/02/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Luksemburg

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Tasuta õigusabi kasutades saab katta järgmised kohtumenetluse kulud:

tempel- ja registreerimismaks;

kohtulõivud;

kohtutäituri tasud ja kulud;

eksperdikulud ja -tasud;

tõlkijate ja tõlkide tasud;

notarikulud ja -tasud;

tunnistajatele makstavad hüvitised;
sõidukulud;
avaldamiskulud;
advokaaditasud ja -kulud;
registreerimise, hüpoteegi ja pandiga seotud lõivud ja tasud;
välisriigis kehtiva õigusnormi kohta antud tõenditega (*certificats de coutume*) seotud tasud.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi võimaldab piisavate rahaliste vahenditeta füüsilisel isikul saada advokaadilt konkreetses asjas õigusabi või -nõu.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Piisavate rahaliste vahenditeta isikul on õigus saada oma huvide kaitseks tasuta õigusabi, tingimusel et ta on:

Luksemburgi kodanik või

välisriigi kodanik, kellel on lubatud Luksemburgi elama asuda, või

Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik või

välisriigi kodanik, keda peetakse tasuta õigusabi andmisel rahvusvahelise lepingu alusel Luksemburgi kodanikega samaväärseks, või seadusliku aluseta riigis viibiv kolmanda riigi kodanik seoses maksmata jäänud töötasuga tööseadustiku (*Code du travail*) artikli 572-7 alusel.

Tasuta õigusabi võidakse anda ka muule piisavate rahaliste vahenditeta välisriigi kodanikule, kui menetlus on seotud tema varjupaigaõiguse, riigi territooriumile sisenemise, riigis viibimise, riigis elamise õiguse või välisriigi kodaniku väljasaatmisega.

Taotleja rahaliste vahendite ebapiisavust hinnatakse tema ja tema leibkonnaliikmete kogubrutotulu ja kapitali põhjal.

Tasuta õigusabi keeldutakse andmast isikutele, kelle hagi näib *a priori* põhjendamatu või tõenäoliselt tulemusetu või võimalike kuludega võrreldes ebaproportsionaalne.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi võidakse anda hagejale või kostjale hagiga või hagita asjades, kohtu- või kohtuvälises menetluses. Seda võib taotleda üld- või halduskohtu menetluse jaoks.

Tasuta õigusabi võidakse anda ka ettevaatusabinõude ning kohtuotsuste või muude täitedokumentide täitmisele pööramise menetluste puhul.

Seda ei saa siiski anda mootorsõidukiomanike selliste sõidukite kasutamisest tulenevate vaidluste jaoks. Seda ei saa anda ka kauplejatele, tootjatele, käsitöölisele või vabade elukutsete esindajatele seoses nende äri- või kutsetegevusega seotud vaidlustega, välja arvatud erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Samuti ei saa seda üldjuhul anda tasuta õigusabi taotleja spekulatiivse tegevusega seotud vaidlusteks.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Eriolukorras võib pädeva advokaatuuri esimees (*Bâtonnier de l'Ordre des Avocats*) lisaformaalsusteta anda ajutiselt tasuta õigusabi esimehe kindlaksmääratud toimingute jaoks.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Luksemburgi riikliku tasuta õigusabi taotluse vormi on võimalik saada sotsiaalabi kesktalitusest (Service Central d'Assistance Sociale, tel 00 352 475821-1).

Selle saab alla laadida ka [Luxembourg advokaatuuri](#) veebisaidilt või [Diekirchi advokaatuuri](#) veebisaidilt.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Tasuta õigusabi taotlusele tuleb lisada:

taotleja isikutunnistuse koopia;

taotleja ja iga tema leibkonnaliikme [sotsiaalkindlustuse ühiskeskuses registreerimise tõend](#) (*certificat d'affiliation au Centre Commun de la Sécurité Sociale – CCSS*);

taotleja ja iga tema leibkonnaliikme kohta: palgaleht (või CCSSi sissetulekutõend (*certificat de revenu*)), sotsiaalse kaasatuse sissetuleku (*revenu d'inclusion sociale – REVIS*), töötutoetuse või pensioni maksmise tõend või tõend muude viimase kolme kuu maksete kohta, millel on näidatud brutosummad (pangakontode väljavõtetest ei piisa);

riikliku solidaarsusfondi (Fonds national de solidarité) nullsaldo tõend iga leibkonnaliikme kohta, kui leibkond ei saa fondist midagi;

kui leibkond saab või tasub elatist, siis dokument, kus on näidatud makstud või saadud summa (nt viimase kolme kuu pangakonto väljavõte);

Luksemburgi maksuhalduri (Administration des contributions directes) väljastatud tõend kinnisvara omamise või mitteomamise kohta iga leibkonnaliikme kohta;

vajaduse korral välisriigis asuva kinnisvara omandiõigust tõendavad dokumendid;

dokumentaalsed tõendid vallasvara (raha, hoiused, osakud, aktsiad jne) kohta;

kui leibkond üürib oma elukohta, siis üürilepingu koopia ja viimase kolme kuu üürikuutungid;

kui leibkond tasub hüpoteeklaenu, siis igakuise summa tasumise tõend;

dokumentaalsed tõendid kinnis- ja vallasvaratulu kohta;

asjaomase menetlusega seotud dokumendid.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Tasuta õigusabi andmise üle otsustab taotleja elukohajärgse advokaatuuri esimees või tema volitatud isik. Nende isikute puhul, kes ei ela Luksemburgis, teeb otsuse Luxembourg advokaatuuri nõukogu esimees või tema volitatud isik.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Esimehe otsus saadetakse Teile posti teel.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Esimees märgib oma otsuses tasuta õigusabi andma määratud advokaadi nime ja palub Teil selle advokaadiga ühendust võtta.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Esimees määrab esindama taotleja valitud advokaadi või kui taotleja ei ole advokaati valinud või esimees peab tema valikut ebasobivaks, siis tema enda valitud advokaadi. Advokaadid peavad nõustuma neile sel viisil antud kohustuste täitmisega, välja arvatud takistuste või huvide konflikti korral.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi katab üldjuhul kõiki nende menetluste, toimingute või meetmetega seotud kulusid, milleks see anti (vt vastus 1. küsimusele).

Tasuta õigusabi ei kata siiski võitnud poole menetlushüvitist (*indemnités de procédure*) ega asjatult ja pahatahtlikult algatatud menetluse kulusid.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Osalist tasuta õigusabi Luksemburgis ei eksisteeri.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Ei, selleks tuleb esitada uus tasuta õigusabi taotlus.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Advokatuuri esimees võib taotleja õiguse saada tasuta õigusabi tühistada isegi pärast menetlust või toiminguid, milleks see anti, kui tuvastatakse, et see õigus anti valeandmete või ebatäpsete dokumentide alusel. Õigus saada tasuta õigusabi võidakse tühistada ka juhul, kui abisaaja saab menetluse käigus või asjaomaste toimingute ajal või sellise menetluse või nende toimingute tulemusel rahalisi vahendeid, mis oleksid välistanud sellise õiguse andmise, kui need oleksid eksisteerinud tasuta õigusabi taotlemise päeval. Tasuta õigusabi saaja või määratud advokaat on kohustatud esimeest oma olukorra sellistest muutusest teavitama.

Esimehe otsusest tasuta õigusabi saamise õigus tühistada teatatakse viivitamata justiitsministrile (Ministère de la Justice). Tasuta õigusabina välja makstud summade tagasinõudmise eest vastutab varade registreerimise ja kaudsete maksude amet (Administration de l'Enregistrement et des Domaines).

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Taotleja võib vaidlustada esimehe tasuta õigusabi andmisest keeldumise või tasuta õigusabi tühistamise otsuse distsiplinaar- ja haldusnõukogus (Conseil disciplinaire et administratif), kelle otsus on lõplik. Kaebus tuleb saata distsiplinaar- ja haldusnõukogu esimehele tähtit kirjaga kümne päeva jooksul pärast advokatuuri esimehe otsuse teatavakstegemist. Taotleja kuulub ära nõukogu või selle üks volitatud liige.

1 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Tasuta õigusabi taotluse esitamine aegumist ei peata.

Seotud lingid

[Luxembourgi advokatuur](#)

[Guichet.lu](#)

Viimati uuendatud: 05/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusliikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Malta

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Menetluskulud on sätestatud seaduses. Mõned tasud tuleb maksta kohtumenetluse alguses ja teised kohtumenetluse lõpus. Need on tavaliselt kindlaksmääratud tasud, mis hõlmavad ka kohtuteenuseid. Kohtuteenuste eest makstavad tasud on registreerimistasud, tunnistajate küsitlemiseks neile kohtukutse saatmise kulud, muud kohtumenetlusega seotud kulud ja kohtuotsustest koopiate tegemise kulud. Juristide tasud on kindlaks määratud seadusega, välja arvatud mõned erandjuhud. Pooled võivad siiski kirjalikult kokku leppida teisiti.

Eelnimetatud tasud ei hõlma täiendavaid kohtulõive, mida kohus võib asja vaidlustamise korral määrata.

Kui kohus teeb otsuse, siis ta määrab ka poole, kellelt kulud välja mõistetakse. Üldjuhul mõistetakse kohtukulud välja kohtuvaidluse kaotanud poolelt, kuid olenevalt kohtuasjast võib kohus otsustada ka teisiti.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi on abi, mida antakse riigi kulul seda taotlenud isikule pärast seda, kui õigusabiameti ametnikud on hinnanud isiku majanduslikku seisundit ning õigusabi advokaat on hinnanud taotluse põhjendatust sõltuvalt kohtuasja liigist ning on tehtud otsus selle kohta, kas isikul on mõjuv põhjus algatada kohtumenetlus või ennast kaitsta või olla jätkuvalt menetluse pool, et tagada talle õiguskaitse kättesaadavus.

Seega antakse tasuta õigusabi väikese sissetulekuga isikutele, kes ei suuda esindaja ja kohtusse pöördumise eest tasuda. Tasuta õigusabi on tähtis, et tagada inimestele, kellel puuduvad rahalised vahendid, õiguskaitse kättesaadavus, võrdsus seaduse ees ning õigus advokaadi abile ja õiglasele kohtumenetlusele. Võrdsus on demokraatliku ühiskonna alustala.

Tasuta õigusabi antakse kõikides kriminaalasjades ja enamikus tsiviilasjades. Tsiviilasjades peab isik vastama tasuta õigusabi saamise tingimustele nii vahendite puudumise kui ka taotluse põhjendatuse hindamise alusel.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Tsiviilasjad. Isikutele antakse tasuta õigusabi alles pärast seda, kui vahendite puudumise ja taotluse põhjendatuse tingimused on täidetud.

Vahendite hindamine. Vahendeid käsitlevatele tingimustele vastamiseks ei tohi asjaomasel isikul viimase 12 kuu jooksul olnud olla mis tahes vara, sealhulgas vaba raha, puhaskäetusega rohkem kui 13 000 eurot (või seadusega kehtestatud summa). Lisaks sellele ei tohi taotleja sissetulek viimase 12 kuu jooksul enne tasuta õigusabi taotlemist olnud olla suurem kui üle 18-aastaste isikute riiklik miinimumpalk.

Vahendite hindamisel ei võeta arvesse taotleja ja tema pereliikmetele igapäevaselt vajalikke esemeid ega taotleja peamist elukohta või mis tahes vara (nii vallas- kui ka kinnisvara), mille suhtes on algatatud kohtumenetlus.

Põhjendatuse hindamine. Kui taotleja taotlus vastab põhjendatuse tingimustele, peab õigusabi advokaat pärast kohtuasja asjaolude hindamist otsustama, kas taotlejal on seaduslik õigus algatada kohtumenetlus või ennast kaitsta või olla kohtumenetluse pool, st kas taotlejal on *probabilis causa litigandi*. Iga juhtumit uuritakse selle põhjendatuse seisukohast. Taotluse põhjendatust hindab õigusabi advokaat. See hõlmab juhtumi, menetluse võimalike tulemuste ja kohtuasja võitmise väljavaate uurimist.

Isik, kellel on õigus saada tasuta õigusabi ning kellele kohus on määranud tsiviilasjades antava õigusabi pakkumiseks advokaadi ja õigusprokuristi, saab abi kuni menetluse lõppemiseni.

Kriminaalasjad. Tasuta õigusabi andmine ei sõltu vahendite olemasolust. Kriminaalasia lahendamisel lühimenetluses kriminaalkohtuna tegutsevas magistraadikohtus (*Qorti tal-Magistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminalis*), määrab kohus advokaadi samal päeval tööl olevate advokaatide nimekirjast. Muudes kriminaalasjades peab süüdistatav teatama kohtule, et ta soovib tasuta õigusabi, ning tema taotlus registreeritakse kohtumenetluse toimikus. Kohus edastab taotluse koos süüdistatava andmetega õigusabiametile, kes peab vastama, kas taotlus rahuldatakse, ning esitama advokaadi nime.

Apellatsioonkaebus kriminaalmenetluses. Kui isik soovib taotleda tasuta õigusabi pakkuva advokaadi abi seoses magistraadikohtu otsuse peale esitatud appellatsioonkaebusega, peab ta sellest viivitamata teatama õigusabiametile kas kohtuotsuse tegemise päeval või järgmisel päeval, et saaks teha vajalikud korraldused. Selleks tuleks esitada kohtuotsuse üksikasjad, et määratud õigusabi advokaat saaks kindlaks teha, kas kaebuse esitamiseks on piisavalt alust.

Ülekuulatavad ja/või kinnipeetud isikud. Kui politsei on kutsunud isiku ülekuulamisele või isik on kinni peetud, on tal õigus vestelda tasuta õigusabi pakkuva advokaadiga, kes valitakse sellel päeval tööl olevate advokaatide nimekirjast.

Menetlus

Tsiviilmenetluses peab isik selleks, et leppida kokku kohtumine residendist õigusabi advokaadiga, esmalt esitama allpool nimetatud dokumendid (või vajaduse korral kõnealuse isiku puhul nõutavad dokumendid), mille alusel hinnatakse vahendite olemasolu ning tehakse kindlaks, kas isikul on õigus saada tasuta õigusabi:

sotsiaalkindlustusameti väljastatud dokument, millel on näidatud rahasumma, mis isik on viimase 12 kuu jooksul saanud;

vorm FS3 / viimase 12 kuu palgalehed;

dokument (*konto väljavõte*) kõikide viimase 12 kuu jooksul isiku nimel olnud pangakontode kohta;

tööhõivebüroo väljastatud dokument isiku *tööstaaži* kohta;

isikutunnistus või pass;

kohtu poolt isikule väljastatud dokumendid, mis on vajalikud tasuta õigusabi taotlemiseks;

muud asjaomased dokumendid, näiteks:

kooselu lõpetamine: abielutõend ja laste sünditõendid;

abielu kehtetuks tunnistamine või abielulahutus: lahutuslepingu koopia;

avalikku registrisse kantud andmete muutmine: isiku sünni-, surma- või abielutõend;

pärimisasjad: testamendi koopia jne.

Kohtumisel õigusabiameti ametnikuga tehakse vahendite hindamisega kindlaks, kas isikul on õigus saada tasuta õigusabi teenust. Kui isikul on see õigus, määratakse kohtumine residentist õigusabi advokaadiga, et arutada isiku probleemi ja/või asjaomast kohtuasja. Taotluse põhjendatuse hindamisele tuginedes teatab residentist õigusabi advokaat asjaomasele isikule, kas tal on mõjuv põhjus algatada kohtumenetlus või ennast kaitsta.

Isikul on õigus saada tasuta õigusabi, kui on täidetud nii vahendite olemasolu kui ka taotluse põhjendatust käsitlevad tingimused. Kui isikul on õigus saada tasuta õigusabi, aidatakse tal täita seaduses ette nähtud õigusabi taotluse vorm ning ta peab vandega kinnitama vahendite puudumist ja taotluse põhjendatust.

Isikule, kellel ei ole ühe või mõlema hindamise tulemusel õigust saada tasuta õigusabi, saadetakse kiri, milles talle teatatakse tema taotluse rahuldamata jätmisest ja selle põhjustest.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Isikutele antakse tasuta õigusabi kõikides kriminaalasjades ja enamikus tsiviilasjades. Tsiviilasjades peab isik tasuta õigusabi saamiseks vastama nii vahendite hindamise kui ka taotluse põhjendatuse tingimustele.

Registrisse paranduse tegemise või registrist kustutamise või sünni, abielu või surma registreerimise korral ei kohaldata aga vahendite puudumise tingimust. Vastavalt Malta seadustekogu 12. peatüki artiklile 926 ei ole äriseaduse kohaselt registreeritud äriühingutel õigus saada tasuta õigusabi.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Seaduse kohaselt võib pädev kohus kiireloomulistel juhtudel (nt kohtumääruse väljastamine) lubada õigusabi advokaadil esitada tasuta õigusabi taotleva isiku nimel teatavaid menetlusdokumente, millele järgneb vahendite olemasolu ja taotluse põhjendatuse hindamine.

Kui pädev kohus keeldub hiljem tasuta õigusabi andmisest, ei muutu õigusabi advokaadi esitatud menetlusdokumendid õigustühiseks, kuigi edaspidi abi andmine lõpetatakse ja kohus võib taotlejalt nõuda taotluse esialgsest rahuldamisest tekkinud kulude tasumist.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Taotluse vormi saab täita Malta õigusabiametis ja selles abistab teid õigusabiameti ametnik. Taotleja peab vandega kinnitama taotluse sisu õigsust. Tasuta õigusabi taotluse võib esitada ka tsiviilkohtule.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Tasuta õigusabi andmise menetluse algatamise taotlusele tuleb lisada dokumendid, mis on loetletud eespool vastuses 3. küsimusele pealkirja all „Menetlus“.

Taotlusele lisatud dokumendid peavad olema seotud selle kohtumenetluse esemega, millega seoses isik taotluse esitab. Näiteks kui taotletakse abielu kehtetuks tunnistamist, tuleb lisada abielutõendi koopia. Dokumendid, mida õigusabi advokaat vajab selleks, et teha kindlaks taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise põhjused, tuleb õigusabi advokaadi nõudmisel talle esitada.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Peaksite pöörduma Malta õigusabiameti büroode poole: <https://legalaidmalta.gov.mt/en/>.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi teenuse taotlejat teavitatakse ametlikult SMSi, telefoni, kirja või e-kirja teel sellest, kas tema taotlus rahuldati vastavalt taotleja vajadustele või jäeti rahuldamata. Taotlejale teatatakse advokaadi ja õigusprokuristi nimed ja mobiilnumbrid.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui taotlejal on õigus saada tasuta õigusabi, teatatakse talle teda menetluses abistava advokaadi ja õigusprokuristi nimed. Taotleja peab võtma ühendust talle määratud advokaadiga, et leppida kokku kohtumine asja arutamiseks ja algatatud menetluse jälgimiseks.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Taotluse rahuldamise korral määratakse taotlejale advokaat ja õigusprokurist, kes on loetletud kohtu käsutuses olevas nimekirjas ja kelle järjekord on graafiku alusel kätte jõudnud. Kui taotleja soovib mõjuvatel põhjustel asendada advokaadi teise, graafikus järgmise advokaadiga, peab ta esitama kohtule taotluse. Tasuta õigusabi pakkuva advokaadi saab asendada ainult kohtu määrusega.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Kohtukulud kaetakse taotlejale antavast tasuta õigusabist. Seega on taotleja vabastatud lõivude tasumisest ning kulude katteks tagatise esitamisest.

Kui taotleja hagi rahuldatakse, peab ta saadud summast või kohtuotsuse kohaselt toimunud vallas- või kinnisvara enampakkumisest saadud summast maksma advokaadi, õigusprokuristi, kuraatori, vahekohtunike ja ekspertide (kui neid kasutati) tasud, ilma et see kahjustaks tema õigust nõuda kulude hüvitamist kolmandalt isikult, kellelt võidakse need kulud välja mõista.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Maltal osalist tasuta õigusabi ei anta. See tähendab, et taotlejale kas antakse täielikku õigusabi või jäetakse tema õigusabi taotlus rahuldamata. Kui kohtukulud mõistetakse välja tasuta õigusabi saanud poolelt, ei saa tsiviilkohtu kantselei nõuda kohtuvaidluse võitnud poolelt kantseleile võlgnetavate tasude maksmist.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui taotlejal on õigus saada tasuta õigusabi, on tal õigus sellisele abile kõigil tasanditel, sealhulgas apellatsioonikohtus.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui kohtule on tõendatud, et taotleja oli tasuta õigusabi saamise ajal teadlik, et tal oli kapitali ja sissetulekut rohkem kui tasuta õigusabi taotluses nimetatud summa, või et taotleja oli kohtumenetluse jooksul teadlik, et tema sissetulek suurenes üle seaduses sätestatud summa, ja ta jättis sellest teatamata, võib kohus mõista taotleja süüdi kohtu suhtes lugupidamatuse väljendamises. Samuti võidakse taotleja suhtes algatada menetlus valevande andmise tõttu. Mõlemal juhul peab taotleja tasuma kõik menetluskulud, mida ta oleks pidanud tasuma siis, kui talle ei oleks tasuta õigusabi antud.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Tasuta õigusabi taotluse rahuldamata jätmise otsust ei saa edasi kaevata. Kui aga õigusabi advokaadi aruanne on taotleja kahjuks, vaatab tsiviilkohus aruande läbi ja annab pooltele võimaluse esitada märkusi, enne kui ta otsustab, kas negatiivne aruanne heaks kiita või lükata see tagasi ja taotlus rahuldada.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Tasuta õigusabi taotlus ei peata aegumistähtaja kulgemist.

Viimati uuendatud: 08/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [nl](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Õigusabi - Holland

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Asja kohtusse viimiseks peab hageja maksma riigilõivud ja advokaaditasu (kui menetlusega seotud summa ületab 25 000 eurot, maksab riigilõivud ka kostja). Kui kohus teeb otsuse hageja kasuks, peab kaotanud pool tavaliselt hüvitama hageja õiguskulud. Sellisel juhul kannab kulud, mis hagejale asja kohtusse viimisega kaasnesid, kaotanud pool.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

(Tasuta) õigusabi on õigusabi, mis antakse menetluspoolele seoses õigusliku huviga, mis mõjutab teda otse ja isiklikult, kui selline õigusabi on seaduse ja muude sätetega ette nähtud.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

See sõltub teie sissetulekust ja sellest, mis laadi huve kaitstakse. Rohkem teavet leiab [õigusabi nõukogu](#) (*Raad voor Rechtsbijstand*) veebilehelt.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Jah. Madalmaades antakse (tasuta) õigusabi õigusnõustamisetapis ja kõigi menetluse liikide puhul. Vt siiski ka eelmise küsimuse vastus. Madalmaades pakutakse ka tasuta vahendusteenust.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Tsiviilõiguses on võimalik algatada esialgse õiguskaitse menetlus. Haldusõiguses on võimalik nõuda ajutise meetme kohaldamist menetluse mis tahes etapis, nii vaide korral kui ka esimese või teise astme kohtus.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Madalmaades esitab tasuta õigusabi taotluse üldjuhul advokaat. Advokaat peab olema registreeritud õigusabi nõukogus. Kui olete mõnest muust ELi liikmesriigist, saate esitada taotluse oma liikmesriigis edastava ametiasutuse kaudu (üldjuhul on see justiitsministeerium, kohus või mõni muu selleks määratud organisatsioon). Taotlus edastatakse vastuvõtvale ametiasutusele Madalmaades – õigusabi nõukogule.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Tehakse finantskontrolli ja huvide kontrolli. Finantskontrolli tegemiseks tuleb esitada õigusabi nõukogule andmed oma aastasissetuleku kohta kaks aastat tagasi. Õigusabi nõukogule piisab sellest, kui suudate tõendada, et teil oleks oma liikmesriigis õigus tasuta õigusabile.

Huvide kontrolli tegemiseks peate esitama dokumendid, mis näitavad antud asja olulisust: milline rahasumma on kaalul, kas asi on seotud teie ettevõtte huvidega ja mida olete vaidluse lahendamiseks teinud.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Raad voor Rechtsbijstand

Postbus 70503

5201 CD Den Bosch

Madalmaad

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie ja teie advokaat (kui teil on advokaat) saate oma taotluse kohta kirjaliku otsuse. Sellest selgub, kas teie taotlus rahuldati. Negatiivse otsuse saate vaidlustada.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Peate maksma advokaaditasust omaosaluse, mille määrab kindlaks õigusabi nõukogu.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Madalmaades saate advokaadi ise valida. Advokaat peab siiski olema registreeritud õigusabi nõukogus. Lisateavet vt rubriigist „Leia advokaat“ (*Zoek een advocaat*) – [Madalmaade advokatuuri](#) (*Nederlandse Orde van Advocaten*).

Kui see ei ole võimalik, saab õigusabi nõukogu kui vastuvõttev asutus paluda Madalmaade advokatuuri kohalikul osakonnal teile advokaat määrata.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Ei. Te maksate advokaaditasudest omaosaluse. Kui lähete kohtusse, peate tasuma ka riigilõivu. Samuti võidakse teilt nõuda tasu välisekspertide või kohtutäituri teenuste eest. Kui kohus teeb otsuse teie kahjuks, võidakse teilt nõuda menetluskulude (sh teise poole kulude) tasumist.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Teie. Teil võib olla võimalik taotleda hüvitist oma liikmesriigist.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui saate menetluse (nõude) tulemusena summa, mis ületab poolt vastaval ajahetkel kehtivast maksuvaba kapitali väärtusest, võib õigusabi nõukogu otsustada tühistada teie õiguse tasuta õigusabile. Sel juhul loetakse, et suudate õigusabi eest maksta ise.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Õigusabi nõukogu tehtud otsuse õigusabi saamise kohta võite vaidlustada õigusabi nõukogus. Vaiet käsitleva otsuse võite vaidlustada esimese astme kohtus (*rechtbank*) ja teises instantsis edasi kaevata Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutseva riiginõukogu halduskolleegiumi (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*).

Viimati uuendatud: 21/06/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Austria

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Tsiviilkohtumenetluses tuleb tasuda kohtulõivud ning pooltel võib olla vaja kanda ka ekspertide, tõlkide ja tunnistajate tasud, poolte ja kohtu määratud usaldusisikute (*Kuratoren* – määratakse puuduvate või usaldusisikut vajavate poolte puhul) sõidukulud ning avalike teadaannete ja advokaadipoolse esindamisega seotud kulud. Alguses kannab kumbki pool oma kulud ise, kuid tsiviilkohtuvaidluse kaotanud pool on siiski kohustatud võitnud poolte kulud hüvitama.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Menetluspool, kellel ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, võib tsiviilkohtumenetluse algatamise ajal või selle menetluse kestel taotleda tasuta õigusabi (mida tuntakse Austria tsiviilkohtumenetluses *Verfahrenshilfe* nime all). Olenevalt taotlusest võidakse tasuta õigusabi anda kohtulõivudest ning muudes punktis 1 osutatud tasudest ja kuludest täielikult või osaliselt vabastamise ning tasuta advokaadi määramisena.

Advokaadi määramise korral katab tasuta õigusabi ka advokaadi poolt enne menetlust antud nõu.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Tasuta õigusabi antakse üksnes juhul, kui asjaomane pool ei ole oma sissetuleku, vara ja ülalpidamiskohustuste põhjal suuteline 1. küsimusele esitatud vastuses loetletud kulusid (või osa neist) kandma, ilma et see kahjustaks talle tagasihoidliku elatustaseme säilitamiseks vajalikku rahaliste vahendite hulka. Tasuta õigusabi ei anta, kui kavandatud kohtusse pöördumine või õiguste kaitsmine kohtus tundub ilmselgelt põhjendamatu või igasuguse eduväljavaateta.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi antakse kõikides tsiviil- ja kaubandusasju käsitlevates kohtumenetlustes ning taotleja suhtes ei kohaldata kodakondsus- või elukohanõuet. Kui põhikohtuasja menetluses (*Titelverfahren*) antakse tasuta õigusabi, katab see ka täitemenetlust (*Vollstreckungsverfahren*). Poolel, kellele on antud teatavas kohtuvaidluses tasuta õigusabi mõnes teises ELi liikmesriigis, on õigus saada Austrias tasuta õigusabi ka selles vaidluses tehtud kohtuotsuse tunnustamise ja täitmise menetluses.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Ei, ent kui tasuta õigusabi taotlus esitatakse kiireloomulisel juhul (nt seoses õigusliku esindamisega esialgse õiguskaitse abinõude kohaldamisel), peab kohus otsuse tegema eriti kiiresti. Kui asja menetleva kohtu antav tasuta õigusabi seisneb advokaadi määramises, määrab pädev advokaatuur advokaadi taotleja esindajaks mõne päeva jooksul.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Austrias saab asjakohase vormi (ZPForm 1) isiklikult kätte igast esimese astme kohtust (*Bezirksgericht*) või liidumaa kohtust (*Landesgericht*) või saab seda nimetatud kohtust kirjalikult taotleda. See on siiski kättesaadav ka veebiaadressil <https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Verfahrenshilfe.aspx> ja teatavates Austria konsulaatides. Vormi kasutamine on kohustuslik.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Tasuta õigusabi taotlusel (ZPForm 1) sisalduv varadeklaratsioon, mis koosneb varade (sissetulek ja vara, nt kinnisvara, pangakontode jääk, kindlustuslepingud jne) ja kohustuste (ülalpidamiskohustused jne) loetelust ning teabest üksikisiku ja tema elukorralduse kohta, tuleb täita täpselt. Võimaluse korral tuleks lisada ka asjakohased dokumendid. Ebaõige või mittetäieliku teabe esitamist varadeklaratsioonil saab karistada rahatrahviga ning sellega võib kaasneda tsiviilvastutus tekitatud kahju eest ja pettuse eest süüdistuse esitamine.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Tasuta õigusabi taotlus (ZPForm 1) tuleb esitada kirjalikult või suuliselt asja menetlevale esimese astme kohtule, kes otsustab, kas tasuta õigusabi antakse või keeldutakse seda andmast. Ent pool võib tasuta õigusabi taotluse suuliselt esitada ka oma Austria elukoha järgsele esimese astme kohtule, isegi kui see kohus ei ole pädev vaidlust lahendama, tingimusel et pool ei ela asja menetleva kohtu tööpiirkonnas. Sel juhul edastatakse taotlus pädevale kohtule.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi taotluse kohta teeb otsuse kohus. See otsus saadetakse taotlejale.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui kohus on otsustanud, et tasuta õigusabi hõlmab advokaadi määramist ja advokaadi isik on juba kindel (vt vastus 11. küsimusele), on kõige mõistlikum selle isikuga ühendust võtta.

Üldiselt on soovitatav küsida enne kohtumenetluse algatamist õigusnõu esindusõigusega õigusvaldkonna töötajalt (advokaat või notar).

Kui aga pool ei esinda advokaat (ja seadus ei nõua advokaadi kasutamist), võib pool ise asja algatada ning esitada kõik väljaspool kohtuistungit vajalikud taotlused, avaldused ja teated suuliselt esimese astme kohtus, kes on pädev asjaomast asja menetlema, või oma elukohajärgses esimese astme kohtus.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui kohus on otsustanud, et tasuta õigusabi hõlmab advokaadi määramist, valib kohalik advokaatuur advokaadi oma liikmete seast tähestikulises järjekorras. Taotleja võib siiski välja pakkuda konkreetse advokaadi. Kuigi ettepanek ei ole kohalikule advokaatuurile siduv, võetakse põhjendatud ettepanek üldiselt vastu (nt kui advokaat nõustub ja on juba juhtumiga kursis).

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Kohus võib oma äranägemise järgi anda täielikult tasuta õigusabi või vabastada taotleja olenevalt tema majanduslikust seisundist ja eeldatavaid kulusid arvestades üksnes teatavatest tasudest. Tasuta õigusabi võib hõlmata järgmist:

ajutine vabastamine kohtulõivude, tunnistaja- ja eksperditasude, vajalike avalike teadaannete kulude, usaldusisiku kulude ning usaldusisiku või advokaadi rahaliste kulutuste tasumisest; vabastamine vastaspoole kulude katmiseks ettenähtud deposiidi maksimisest;

esindamine kohtusekretäri või vajaduse korral advokaadi poolt;

poolte poolt ärakuulamiseks või asja menetlevas kohtus asjaolude selgitamiseks kantud vajalike sõidukulude hüvitamine.

Kui aga kohus teeb otsuse Teie kahjuks, peate hüvitama kohtuvaidluse võitnud poolte menetluskulud.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui Teil tekib muid vajalikke kulusid, mida kohtu otsuse kohaselt antud tasuta õigusabi ei kata, peate need vähemalt esialgu ise tasuma. Lõpuks peab aga tsiviilkohtuvaidluse kaotanud pool hüvitama vastaspoole kulud proportsionaalselt kaotuse ulatusega (nt kui hageja hagi rahuldatakse kahe kolmandiku osas ja jäetakse ühe kolmandiku osas rahuldamata, kannab kostja üldjuhul enda kulud ja hüvitab kolmandiku hageja kantud vajalikest kuludest).

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluse etappe kuni vaidluse lõpuni (ja täitemenetlust, mis võidakse seejärel algatada). See hõlmab seega ka võimalikku apellatsioonkaebust (või apellatsioonimenetlust).

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kohus peab tunnistama tasuta õigusabi aegunuks, kui ilmneb, et tingimused, mille põhjal tasuta õigusabi alguses anti, ei ole enam täidetud (kui poolte majanduslik seisund muutub või kui edasine kohtusse pöördumine või õiguste kaitsmine tundub olevat ilmselgelt põhjendamatu või ilma igasuguse eduväljavaateta), või tasuta õigusabi tühistama, kui on võimalik tõendada, et õigusabi andmise tingimused ei olnud selle andmise ajal täidetud. Viimasel juhul peab pool saadud summad tagastama ja maksuma talle määratud advokaadile tasu advokaadi kehtestatud tasumäära alusel.

Pool, kes saab kolme aasta jooksul pärast menetluse lõppemist piisavalt rahalisi vahendeid, on kohustatud tasuta õigusabi tagasi maksuma, kui ta on suuteline seda tegema, ilma et see kahjustaks talle tagasihoidliku elatustaseme säilitamiseks vajalike rahaliste vahendite hulka. Poolte majandusliku seisundi

hindamiseks palub kohus tal esitada ajakohase varadeklaratsiooni (üldjuhul esitades dokumendi ZPForm 1 teataval ajal pärast menetluse lõppemist). Kui varadeklaratsiooni koos vajalike dokumentidega ei esitata kohtule õigel ajal, võidakse tasuta õigusabi tühistada ja asjaomased summad tuleb tagasi maksta.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Tasuta õigusabi andmisest keeldumise otsuse peale saab esitada kaebuse teise astme kohtule, kes teeb lõpliku otsuse. Täiendav edasikaebamine Austria kõrgeimasse üldkohtusse (*Oberster Gerichtshof*) ei ole võimalik.

Viimati uuendatud: 05/06/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Poola

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kohtumenetluse kulud on kulud, mille tasumine on vajalik selleks, et isik saaks kohtus oma õigusi nõuda või kaitsta. Need katavad kohtukulud ja juhul, kui pool esindab ennast vaidluses ise või muu õigusnõustaja kui advokaadi (*adwokat*), vandeadvokaadi (*radca prawny*) või patendivolniku (*rzecznik patentowy*) kaudu, ka poole või tema õigusnõustaja kohtusse sõitmise kulud ning summa, mis võrdub poole kohtusse ilmumise tõttu saamata jäänud töötasuga, kuid ei ole suurem kui ühe kutselise õigusnõustaja tasuga võrdväärne summa, ja kui poolt abistab õigusnõustaja, kes on advokaat, vandeadvokaat või patendivolnik, siis selle nõustaja tasuga.

Kohtukulud hõlmavad riigilõive ja muid kulusid.

Lõivu võetakse iga esitatud dokumendi eest, millele on lõiv kehtestatud. Tasulised dokumendid ja määrad on sätestatud 28. juuli 2005. aasta seaduses kohtukulude kohta tsiviilasjades (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Seaduses on sätestatud ka lõivude suuruse arvutamise reeglid.

Eelkõige tuleb lõivu tasuda järgmiste dokumentide eest:

hagiavaldus/vastuhagi;

avaldus nõude laiendamise või muutmise kohta, mille tulemusena vaidlusalune väärtus suureneb;

apellatsioonkaebused (*apelacja* ja *zażalenie*);

kassatsioonkaebus kõrgeima astme kohtule (*skarga kasacyjna*) ja kaebus jõustunud kohtuotsuse õigusvastaseks tunnistamiseks;

kaja tagaseljaotsuse peale;

kaebus maksekäsu peale;

esmane sekkumine (*interwencja główna*) ja teisene sekkumine (*interwencja uboczna*);

taotlus hagita menetluse algatamiseks;

pankrotiavaldus;

kinnistusraamatusse kandmise / kinnistusraamatust kustutamise taotlus;

taotlus riiklikusse kohturegistrisse (*Krajowy Rejestr Sądowy*, KRS) ja pandiregistrisse kandmiseks ning selliste kannete muutmiseks või kustutamiseks;

teistmisavaldus;

hagi vahekohtuotsuse tühistamiseks;

kaebus kohtusekretäri otsuse peale;

kaebus kohtutäituri tegevuse peale;

taotlus toimiku alusel järgmiste dokumentide väljastamiseks: duplikaat, väljavõte, õiend, väljakirjutus, muu dokument või ärakiri ning kinnistusraamatu

ärakirja taotlus (kehtib registritasu).

Kulud hõlmavad muu hulgas järgmist:

kohtukuludest vabastatud poole sõidukulud, mis on seotud poole kohtusse ilmumisega, kui kohus on sellise korralduse andnud;

tunnistaja kohtusse ilmumisega seotud reisi- ja majutuskulude ning saamata jäänud töötasu või sissetulekute hüvitamine;

kohtuasjas poolele määratud eksperttunnistajate, tõlkijate ja eestkostjate tasude ja kulude hüvitamine;

kindlamääralsed kulud tõendite kogumiseks kohtuekspertide kogu arvamuse alusel;

teistele isikutele või asutustele makstavad tasud ja nende kulude hüvitamine;

muude tõendite kogumise kulud;

loomade ja esemete transpordi ja hoidmise kulud;

paigutamise ja kinnipidamise kulud;

ühikordsed summad kohtu määratud eestkostjatele taustauuringu tegemise eest abielu kehtetuks tunnistamise, lahutuse ja lahuselu küsimustes ning

vanemaga kohtulikult korraldatud kohtumiste järelevalve eest;

kohtuarsti tõendi kulud;

vahendamise kulud pärast kohtusse pöördumist;

teadaannete kulud.

Kui seadusest ei tulene teisiti, peab kohtukulud tasuma pool, kes esitab kohtule tasulise või kulu tekitava dokumendi.

Mõned õigussubjektid on **kohtukulude tasumisest seaduse alusel vabastatud** (taotlus ei ole vajalik), näiteks:

isaduse või emaduse tuvastamist taotlev ja sellega seotud nõudeid esitav pool (kui isaduse tuvastamise hagi osutub ilmselgelt alusetuks, võib kohus

menetlust lõpetavas otsuses tasumata kohtukulud välja mõista hagejalt, võttes arvesse juhtumi kõiki asjaolusid);

elatist nõudev pool ja kostja elatise vähendamist käsitlevas kohtuasjas;

pool, kes taotleb lepingutingimuste ebaausaks tunnistamist;

töötaja, kes esitab hagi või taotleb hagita menetlust, välja arvatud juhul, kui nõude väärtus on üle 50 000 Poola zloti, või isik, kes esitab appellatsioonkaebuse sotsiaalkindlustusjuhtumis;

vaimse tervisega seotud kohtuasja pool;

teovõimetu isik oma teovõimetuse seisundi tühistamise või muutmise menetluses.

Kui kulud on seotud kohtu omal algatusel võetud meetmega (nt kui kohus võtab vastu tõendid, mida pool ei ole taotlenud), tasub kulud esialgu riigikassa.

Muud kulud katab esialgu pool, kes nende aluseks oleva hagi sisse andis. Kohus võib nõuda poolelt kulude katteks ettemaksu ja kui ettemakset ei tehta, siis kohus taotletud toimingut ei tee. Otsuse võimalike enammakstud ettemaksusummade hüvitamise ja kantud kulude hüvitamise kohta teeb kohus lõplikus kohtuotsuses.

Lõplikus otsuses otsustab kohus ka selle, kes ja millises proportsioonis lõpuks menetluskulud kannab. Hagimenetluses kehtib reegel, et kõik kulud kannab kohtuvaidluse kaotanud pool (st kulud, mille on maksnud see pool, ja kulud, mille on tasunud teine pool). Kui hagi rahuldatakse osaliselt, võib kohus anda korralduse, et pooled kannavad oma kulud ise (otsustada, et kumbki pool ei pea hüvitama teise poole kulusid), või jagada need proportsionaalselt (vähem edukas pool peab hüvitama teisele poolele osa kuludest, nagu kohus on määranud). Hagita menetluses (mida kasutatakse paljudel juhtudel näiteks lapsega seotud oluliste küsimuste otsustamiseks, pärandi omandamiseks või kaasomandi lõpetamiseks) kehtib reegel, et kulud tasaarvestatakse vastastikku. Olenevalt olukorrast, sealhulgas sõltuvalt poolte käitumisest menetluse ajal, on kohtul siiski kaalutusõigus otsustada teisiti, näiteks lasta ühel poolel kanda kõik kulud, sealhulgas ka teiste poolte kantud kulud.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi osutatakse selleks, et hõlbustada raskes elulises või majanduslikus olukorras olevate inimeste juurdepääsu õiguskaitsele.

Tasuta õigusabi reguleerivad järgmised õigusaktid:

a) riigiseste kohtuasjade puhul: tsiviilkohtumenetluse seadustik ja seadus kohtukulude kohta tsiviilasjades;

b) piiriüleste kohtuasjade puhul: lisaks punktis a nimetatud õigusaktidele ka seadus, mis käsitleb õigust tasuta õigusabile Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ja õigust tasuta õigusabile vaidluse lahendamiseks kompromissiga enne menetluse algatamist (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

Piiriülesed kohtuasjad on kohtuasjad, mille puhul taotleja, kelle alaline või peamine elukoht on teises Euroopa Liidu liikmesriigis (v.a Taani), taotleb õigusabi Poola Vabariigis toimivas või Poolas algatatavas menetluses või Poola kohtute pädevusse kuuluva tsiviilvaidluse lahendamiseks kompromissiga. Samuti hõlmavad need kohtuasju, mille puhul taotleja, kelle alaline või peamine elukoht on Poola Vabariigis, taotleb õigusabi teises Euroopa Liidu liikmesriigis (v.a Taani) toimivas või algatatavas menetluses või sellise riigi kohtute pädevusse kuuluva tsiviilvaidluse lahendamiseks kompromissiga.

Tasuta õigusabi sisaldab järgmist:

vabastus kohtukulude tasumisest, nii et pool ei pea menetluse algatamisel ja menetluse ajal tasuma ette lõive ja kulusid, sealhulgas kohtusse sõitmise kulusid, kui kohus annab isikule korralduse kohtusse ilmuda;

õigusnõustaja määramine kohtu poolt kohtumenetluses, sealhulgas menetluse algatamise dokumendi koostamiseks (piiriüleste juhtumite puhul ka õigusnõustamiseks ja vaidluse kohtuväliseks lahendamiseks kompromissiga), nii et osapoolt esindab tasuta professionaalne advokaat;

peale selle piiriüleste kohtuasjade puhul, kui taotleja taotleb õigusabi teises Euroopa Liidu liikmesriigis toimivas või algatatavas menetluses:

a) vabastus kuludest, mis on seotud õigusabitaotluse ja taotluse toetuseks vajalike dokumentide tõlkimise kuludega teises liikmesriigis;

b) advokaadi või vandeadvokaadi määramine õigusabi andmiseks Poola Vabariigis asuvalle taotlejale teises liikmesriigis läbiviidud või algatatavas menetluses kuni kuupäevani, mil selle liikmesriigi pädev asutus saab õigusabi taotluse.

Tasuta õigusabi võib olla täielik või osaline. Kui abi on osaline, võib see katta ainult õigusnõustaja määramise kohtu poolt ilma vabastuseta kohtukulude tasumisest või õigusnõustaja määramise kohtu poolt koos osalise vabastamisega kohtukulude tasumisest (nt teatav osa kuludest või teatav kuluartikkel).

Poolas on tasuta õigusabi (nieodpłatna pomoc prawna) raames võimalik saada ka ad hoc ehk sihtotstarbelist õigusabi. Tasuta õigusabi reguleerib 5. augusti 2015. aasta seadus tasuta õigusabi, tasuta tsiviilnõustamise ja õigushariduse kohta (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim oraz edukacji prawnej). Tasuta õigusabi hõlmab järgmist:

advokaadi või vandeadvokaadi pakutav tasuta õigusnõustamine, ka seoses käimasolevate kohtumenetlustega;

dokumendiprojekti tasuta koostamine, välja arvatud menetlusdokumendid pooleliolevates kohtumenetlustes;

kohtukulude tasumisest vabastamise taotluse tasuta koostamine ja/või kohtu poolt õigusnõustaja määramise taotluse tasuta koostamine käimasolevas kohtumenetluses;

tasuta vahendamine.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Kohtumenetluses saavad tasuta õigusabi nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, samuti organisatsioonilised üksused, kellel on seaduse kohaselt õigus olla sellise menetluse pool.

Füüsiline isik võidakse kohtukulude tasumisest vabastada, kui ta ei saa neid kulusid endale või oma perele raskusi tekitamata kanda või seab sellega enda või pere selliste raskuste tekkimise ohtu.

Juriidilise isiku või seaduse alusel kohtumenetluses poolena osalemise õigusega organisatsioonilise üksuse, kes ei ole juriidiline isik, võib kulude tasumisest vabastada, kui tal puuduvad nende katmiseks piisavad vahendid. Äriühingud (välja arvatud juhul, kui ainsuosaanik või -aktsionär on riigikassa) peaksid tõendama ka seda, et nende osanikel või aktsionäridel ei ole piisavalt vahendeid äriühingu vara suurendamiseks või äriühingule laenu andmiseks.

Ühiskondlikud organisatsioonid, kes ei tegele ettevõtlusega, võivad kohtukuludest vabastamist taotleda ka juhtudel, mis on seotud sotsiaal-, teadus-, haridus-, kultuuri-, spordi-, heategevus- või eneseabialase tegevusega tarbijakaitse, keskkonnakaitse ja sotsiaalhoolekande valdkonnas.

Tasuta õigusabi saamiseks ei ole sissetuleku künniseid kehtestatud. Kohtul on siin kaalutusõigus, võttes arvesse poole tulude, varade ja kulude koosseisu, sealhulgas tema ülalpeetavate arvu. Kohus võib ka järeldada, et poolel puuduvad piisavad vahendid õigusnõustaja tasude maksmiseks, kuid tal on piisavalt vahendeid, et katta kohtukulud kas osaliselt või isegi täielikult.

Lisaks võib kohus riigisisises menetluses keelduda õigusnõustaja määramisest isegi siis, kui pool ei ole maksevõimeline, kui ta leiab, et õigusnõustaja kaasamine ei ole vajalik. Praktikas tuleb seda ette siis, kui juhtum ei ole keeruline, eriti kui pool on menetluse käigus seni näidanud, et ta tunneb seadust ja menetlust.

Piiriülese menetluses võib kohus keelduda tasuta õigusabi andmisest isikutele, kes elavad või viibivad teises ELi liikmesriigis, välja arvatud Taanis, kui esitatud nõue või taotletav õiguste kaitse on ilmselgelt põhjendamatu. Tasuta õigusabi andmisest võib keelduda ka põhi kohtuasjas, kui taotlejale on selles asjas enne tsiviilkohtumenetluse algatamist antud tasuta õigusabi vaidluse rahumeelseks lahendamiseks, kuid kokkuleppele ei jõutud.

Tasuta õigusabi saamise ametlikuks tingimuseks on, et taotlus tuleb esitada kohtule allpool punktides 6–8 sätestatud viisil.

Vaatamata eespool toodule võib isikut, kes ei oska poola keelt, kohtuasja läbivaatavale kohtule (või kohtule, kes peaks hakkama asja arutama, kui taotlus esitatakse enne menetluse algatamist) esitatud taotluse korral **abistada istungi ajal tasuta tõlk**. Selline taotlus ei pea vastama vorminõuetele, nagu näiteks tasuta õigusabi taotlusele esitatavad nõuded. See on sätestatud 27. juuli 2001. aasta üldkohtute korralduse seaduse (*Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych*) artiklis 5. Seevastu isik, kes soovib tasuta abi menetlusdokumentide ja kohtule esitatavate dokumentide tõlkimisel, peab esitama õigusabi lihttaotluse.

Tasuta õigusabi saavad ainult füüsilised isikud, sh üksikettevõtjad, kes ei anna tööd teistele isikutele (füüsilisest isikust ettevõtjad), kui nad ei suuda tasulise õigusabi kulusid kanda.

Advokaat või vandeadvokaat võib tasuta õigusabi andmisest mõjuvatel põhjustel keelduda, kuid ta peab tasuta õigusabi saamise õigusega isikut teavitama maakonna (powiat) teistest tasuta õigusabi osutavatest keskustest.

Kui leitakse, et tasuta õigusabi saamise õigusega isiku teatatud probleemi ei ole võimalik tasuta õigusabi osutamise kaudu täielikult või osaliselt lahendada, eriti kui probleem ei ole olemuselt üksnes õiguslik, peab advokaat või vandeadvokaat teavitama isikut muudest võimalustest saada asjakohast abi tasuta nõustamisteenuste osutajatelt. Näiteks võivad nad anda teavet tasuta nõu andva üksuse teenuste kohta nõustamist käsitleva teabelehe vormis (karta informacyjna poradnictwa).

Lisaks, kui tasuta õigusabi peaks hõlmama tasuta vahendamist, ei anta seda juhul, kui kohus või muu asutus on asja vahendamisele suunanud ja kui on põhjendatud kahtlus, et poolte suhetes esineb vägivalda.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Jah. Tasuta õigusabi võib saada kõigis tsiviilasjades, sealhulgas perekonna-, kaubandus-, töö- ja sotsiaalkindlustusajades (nt vanaduspensionid ja annuitedid).

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Eriolukordade jaoks erikorda kehtestatud ei ole.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Riigisisestest menetlustest tasuta õigusabi taotlemiseks ametlikku vormi ei ole. Taotlus esitatakse lihtsalt kirjalikult või suuliselt.

Piiriüleste kohtuasjade puhul võib kasutada ametlikku vormi, mis on esitatud komisjoni 9. novembri 2004. aasta otsuses nr 2004/844/EÜ, millega kehtestatakse õigusabitaotluse vorm, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 2003/8/EÜ, millega parandatakse õigusabi kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad. Vorme saab nende kohtute kantseleist, kus menetlus on pooleli või kus see algatatakse. Neid võib alla laadida ka justiitsministeeriumi veebisaidilt. Vormi kasutamine ei ole siiski kohustuslik. Taotlus peaks sisaldama andmeid taotleja perekonnaseisu, varade, sissetulekute ja elatusallikate kohta. Tasuta õigusabi taotlus vaidluse rahumeelseks lahendamiseks enne tsiviilkohtumenetluse algatamist peab sisaldama ka juhtumi asjaolude üksikasjalikku kirjeldust.

Vormi kasutamine on kohustuslik ainult teises liikmesriigis lahendatava piiriülese kohtuasja puhul, mis puudutab Poola kodanikku või Poolas alalist elamisõigust omavat isikut.

Piiriüleste kohtuasjade puhul võib taotluse esitada mitte ainult poola, vaid ka inglise keeles.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Riigisiseses menetluses kohtukulude tasumisest vabastamise või õigusnõustaja määramise taotlusele tuleb lisada perekonnaseisu, varade, sissetulekute ja elatusallikate deklaratsioon kooskõlas justiitsministri 3. oktoobri 2016. aasta määrusega, mis käsitleb kohtu määratud advokaadi antud tasuta õigusabi tasumist riigikassa poolt (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). Poolakeelsed elektroonilised vormid on kättesaadavad kohtute veebisaitidel, justiitsministeeriumi veebisaidil ja paberkanalil kohtukantseleides. See on ametlik nõue ja **kui mis tahes puudusi ei parandata ühe nädala jooksul pärast kohtu nõuet, jäetakse taotlus rahuldamata**. Kui taotluses esitatud asjaolud tekitavad küsimusi, võib kohus anda korralduse uurida taotleja tegelikku olukorda, eelkõige nõudes taotlejalt lisaselgitusi või -dokumente.

Piiriüleises menetluses peab isik, kelle alaline või peamine elukoht on teises ELi liikmesriigis (välja arvatud Taanis), lisama taotlusele järgmise:

dokumendid, mis kinnitavad taotluses esitatud andmeid;

taotleja kodakondsust, alalist või peamist elukohta tõendavad dokumendid ja kui taotleja ei ole liikmesriigi kodanik, siis tõendavad dokumendid, mis kinnitavad, et taotleja elab liikmesriigi territooriumil selle riigi seaduse kohaselt;

taotleja avaldus selle kohta, kas taotlejale on juba antud tasuta õigusabi vaidluse rahumeelseks lahendamiseks, ja kui sellist abi on antud, kuid kokkuleppele ei jõutud, siis selle põhjuste selgitus.

Eespool nimetatud dokumendid peaks poola või inglise keelde tõlkima isik, kes on kvalifitseeritud tõlkima ametlikke dokumente selles liikmesriigis, kust taotlus pärineb.

Kui piiriüleises menetluses esitatud taotlus ei sisalda nõutavat teavet või tekivad kahtlused selle õigsuse suhtes, nõuab kohus taotlejalt lisaselgituse või -

dokumentide esitamist kuni ühe kuu pikkuse kindlaksmääratud tähtaja jooksul. Eelkõige võib taotleja esitada koopiaid maksudeklaratsioonidest, pangakontode, pangahoiuste või väärtpaberihoiuste väljavõtetest või tõenditest, mis näitavad töötasu, teenitud tulude ja muude tasude või hüvitiste, pensionide, annuiteetide ja elatistraha suurust. **Kui tähtjast ei peeta kinni, vaatab kohus taotluse läbi esitatud andmete alusel.**

Et riigisiseses või piiriüleises menetluses taotluse menetlemist kiirendada, tuleks praktikas esitada kohe kõik dokumendid, mida taotleja peab vajalikuks oma rahalise olukorra tõendamiseks, eelkõige eespool nimetatud dokumendid.

Kui taotletakse tasuta õigusabi, peab taotlus sisaldama taotleja kinnitust, et tal puuduvad tasulise õigusabi kulude katmiseks piisavad vahendid. Seoses oma ettevõtlustegevusega tasuta õigusabi taotlej isik peab lisaks esitama deklaratsiooni, et ta ei ole viimase aasta jooksul teisi isikuid tööle võtnud. Eelnimetatud deklaratsioonid tuleb koostada tasuta õigusabi keskustes kättesaadavate eelnevalt kindlaksmääratud vormide alusel. Deklaratsioonid tuleb esitada tasuta õigusabi osutavale isikule.

Kuna tasuta õigusabi antakse tavaliselt pärast taotluse esitamist otse keskses, peaks taotlejal olema kaasas ka isikut tõendav dokument ja kõik õigusküsimuse esitamiseks vajalikud dokumendid, et osutatav abi oleks tõhus.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Taotlus kohtukulude tasumisest vabastamiseks või õigusnõustaja määramiseks tuleb esitada kohtule, kuhu riigisisese vaidluse lahendamiseks pööratakse või kus seda juba menetletakse.

Füüsiline isik, kelle elukoht või alaline viibimiskoht on mõnes ELi liikmesriigis (välja arvatud Taanis), kes taotleb tasuta õigusabi Poola kohtus pooleliolevas või Poola kohtus algatavas piiriüleises menetluses, võib taotleda tasuta õigusabi kohtult, kus sisuline menetlus on pooleli või kus see algatatakse. Kui taotlus puudutab tasuta õigusabi täitemenetluses, tuleb see esitada sellele rajoonikohtule, kes on pädev piirkonnas, kus otsust täidetakse. Tasuta õigusabi taotlusi võib esitada ka Poola justiitsministeeriumi või taotleja elukoha või alalise viibimiskoha liikmesriigi määratud pädeva asutuse kaudu.

Justiitsministeerium edastab sellised taotlused viivitamata pädevale kohtule.

Füüsiline isik, kelle alaline või peamine elukoht on Poolas ja kes taotleb tasuta õigusabi teises liikmesriigis (välja arvatud Taanis) pooleliolevates või algatavates menetlustes, võib esitada taotluse teise liikmesriigi pädevale kohtule. Taotluse võib esitada ka Poolas asuva alalise või peamise elukoha järgse pädeva regionaalse kohtu kaudu.

Taotluse tasuta õigusabi süsteemi alusel õigusabi saamiseks võib esitada mõnele Poola tasuta õigusabi keskusele, mis töötavad rajoonides ja rajoonilinnades. Keskuste kaart ja kontaktandmed on kättesaadavad aadressil <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Otsuse kohtukuludest vabastamise taotluse või kohtu poolt õigusnõustaja määramise kohta edastab taotlejale Poola kohus. Teavet taotluse seisuga ja selle rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta saab kohtu kantseleist ka telefoni või e-posti teel.

Tasuta õigusabi taotlejaid teavitatakse otse keskses, kus tasuta õigusabi osutatakse, kas neil on õigus tasuta õigusabi saada.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kohtukuludest vabastamise korral ei ole vaja lisameetmeid võtta. Kui aga kulude tasumisest vabastatud pool peab kandma oma õiguste kaitsmiseks kulusid (nt tõlkekulud või kohtusse sõitmise kulud, kui pool kutsutakse kohtusse kohale), peab pool taotlema kohtult nende kulude katmiseks ettemakset. Vastasel juhul võib kohus eeldada, et kohtukulude tasumisest vabastatud pool katab esialgu kulud ise ja seejärel hüvitatakse need talle. Kui ettemakse tehakse, tuleb kulud tasuda arvete alusel ühe kuu jooksul alates ettemakse saamisest ja igal juhul enne menetluskulude lõpliku tasaarvestamise kohta otsuse tegemist. Kui advokaat või vandeadvokaat on määratud, tuleks temaga ühendust võtta. Kohus võib advokaadi või vandeadvokaadi määramise otsuse koopia taotlejale kätte toimetada, kuid ilma määratud advokaadi või vandeadvokaadi täieliku nime ja büroo aadressita. Need andmed saadab kohus järgmise kirjaga pärast seda, kui pädev piirkondlik advokatuuriinõukogu või piirkondlik vandeadvokaatide koda on need talle teatanud.

Isik, kelle kohus on enne menetluse algatamist täielikult või osaliselt kohtukuludest vabastanud, peab lisama hagiavaldusele või muule menetluse algatamise dokumendile sellise otsuse koopia.

Tasuta õigusabi süsteemi raames saab tasuta õigusabi saamise tingimustele vastavaks tunnistatud isik seda soovitud vormis otse tasuta õigusabi keskuses.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Advokaadi või vandeadvokaadi määrab vajadust mööda piirkondlik advokatuuriinõukogu või piirkondlik vandeadvokaatide kogu, kuid kui avalduses on nimetatud konkreetne õigusnõustaja, määratakse võimaluse korral ja õigusnõustaja nõusolekul taotleja nõustajaks tema. Advokaat või vandeadvokaat võib mõjuvatel põhjustel juhtumi käsitlemisest keelduda ja sel juhul määrab iseregulatsiooni organ teise õigusnõustaja. Menetluse käigus võib taotleda juba määratud õigusnõustaja asendamist, kuid ka selleks peavad olema mõjuvad põhjused.

Taotlusesse võib märkida soovi, et õigusnõustaja valdaks hästi teatavat võõrkeelt ja oleks kindla õiguselukutse taustaga, eelkõige advokaat või vandeadvokaat. Praktikas rahuldab kohus sellise taotluse.

Tasuta õigusabi süsteemis ei ole advokaadi ega vandeadvokaadi valimine võimalik. Sellist õigusabi osutab taotleja valitud õigusabikeskuses töötav advokaat või vandeadvokaat või selle advokaadi või vandeadvokaadi volitatud praktikant.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Pool, kes on kohtukulude tasumisest täielikult vabastatud, ei maksa kohtulõive ega kanna mingeid kulusid. Kohtukuludest osalise vabastamise korral peab pool katma kohtukulud ja -lõivud ulatuses, mida vabastus ei hõlma. Kui see pool võidab kohtuasja, annab kohus menetlust lõpetavas otsuses kohtuvaidluse kaotanud poolele korralduse need kulud kohtuasja võitnud poolele hüvitada.

Kui kohtukuludest vabastatud pool kaotab kohtuvaidluse täielikult või osaliselt, kohustab kohus lõppotsuses seda poolt vastaspoole kohtumenetlusega seotud kulusid hüvitama (kuid mitte riigikassa kantud kulusid).

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Osaliselt kohtukuludest vabastatud isik on kohustatud tasuma ülejäänud kohtukulud.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Esimese astme kohtu antav õigusabi hõlmab ka apellatsiooni- ja täitemenetlusi. Pool, keda esimese astme kohtus ei esinda õigusnõustaja (nt advokaat), võib seda abi taotleda teises astmes. Kui on vaja esitada erakorraline edasikaebus, peab pool esitama eritaotluse, mille alusel tehakse eraldi otsus ainult selle õigustoimingu kohta.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või lasegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kohus võib nii kohtukuludest vabastamise kui ka õigusnõustaja määramisena antava õigusabi tühistada, kui leitakse, et selle andmise põhjuseid ei esinenud või need on ära langenud. Mõlemal juhul on pool kohustatud tasuma kõik kohaldatavad tasud ja hüvitama kulud, kuid kulude hüvitamise puhul võib kohus anda poolele korralduse need hüvitada ainult osaliselt, võttes arvesse poole olukorra muutumist.

Erandi tühistamise korral võib kohus karistada poolt, kes on kohtukulude tasumisest vabastatud teadlikult esitatud valeandmete alusel, kuni 1000 Poola zloti suuruse rahatrahviga, ja poolt, kes on selliste andmete alusel saanud kohtu määratud õigusnõustaja abi, kuni 3000 Poola zloti suuruse trahviga. Sõltumata trahvi tasumise kohustusest peab pool tasuma kõik kohaldatavad lõivud ja katma kulud, mis on tema tasuda, või maksuma kohtu määratud õigusnõustaja tasud.

Kohus lükkab tagasi ja trahvib 2000 Poola zloti suuruse trahviga uuesti kohtukuludest vabastamist taotlevat isikut, kes on teadlikult esitanud valeandmeid oma perekonnaseisu, varade, sissetuleku ja elatusallikate kohta.

Poolele trahvi määramise otsuse võib edasi kaevata, nagu on kirjeldatud allpool punktis 16.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Jah. Erandi tegemisest või õigusnõustaja määramisest keeldumise otsuse peale võib esitada kaebuse või, kui selle otsuse on teinud kohtunik, võib esitada kaebuse kohtuniku otsuse peale. Enne otsuse vaidlustamist tuleb ühe nädala jooksul alates otsuse kätetoimetamisest esitada kirjalik põhjendus. Pärast kirjaliku põhjendusega otsuse kättesaamist tuleb ühe nädala jooksul esitada kaebus otsuse teinud kohtule. Kohtusekretäri otsuse peale esitatud kirjaliku põhjenduse taotluse või apellatsioonkaebuse või kaebuse eest tasu ei võeta. Sarnane menetlus kehtib ka varem antud kohtukuludest vabastuse või õigusnõustaja määramise tühistamise korral.

Seevastu ei saa isik, kellele tasuta õigusabi andmisest keelduti, sellist keeldumist vaidlustada.

Lisateave

28. juuli 2005. aasta seadus kohtukulude kohta tsiviilasjades;

17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustik;

17. detsembri 2004. aasta seadus, mis käsitleb õigust saada tasuta õigusabi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ja õigust saada tasuta õigusabi vaidluse lahendamiseks kompromissiga enne menetluse algatamist;

2004/844/EÜ: komisjoni 9. novembri 2004. aasta otsus, millega kehtestatakse õigusabitaotluse vorm, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 2003/8/EÜ, millega parandatakse õigusabi kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad;

5. augusti 2015. aasta seadus tasuta õigusabi, tasuta tsiviilnõustamise ja õigushariduse kohta;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>;

rajooni- ja regionaalsete kohtute veebisaidid.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Kohtukulude tasumisest vabastamise taotluste puhul ei peata asjaomase taotluse esitamine või vabastuse andmisest keeldumise otsuse peale esitatud kaebus käimasolevat menetlust, välja arvatud juhul, kui taotleja on saanud kohtukulude tasumisest vabastuse hagiavalduses esitatud taotluse alusel või enne hagiavalduse esitamist. Kui taotlus jäetakse lõplikult rahuldamata enne menetluskulude tasumise tähtaja möödumist, algab maksetähtaeg uuesti alates maksetaotluse kätetoimetamise kuupäevast või teatavatel juhtudel, kui poolt esindab advokaat või vandeadvokaat, alates kulude hüvitamise taotluse rahuldamata jätmise otsuse kätetoimetamise kuupäevast. Samal ajal ei mõjuta samadel asjaoludel põhinev uus taotlus õigusabikuludest vabastamiseks enam lõivu tasumise tähtaega.

Kohtupoolse õigusnõustaja määramise taotluste puhul ei peata asjaomase taotluse esitamine või määramisest keeldumise otsuse peale esitatud kaebus käimasolevat menetlust, välja arvatud juhul, kui taotlus esitati hagiavalduses või enne hagiavalduse esitamist. Kohus võib siiski asja arutamise peatada, kuni taotluse kohta on tehtud lõplik otsus. Seega ei saa kohus määrata ärakuulamist, kuid võib kavandatud ärakuulamise tühistada või edasi lükata.

Kui advokaadi- või vandeadvokaadipoolne esindamine on konkreetse menetlustoimingu tegemiseks kohustuslik (apellatsioonkaebuse esitamine kõrgeimale astmele (*skarga kasacyjna*), kohtuotsuse läbivaatamise taotlus, teatavad kaebused kohtuotsuste peale), peatab õigusnõustaja määramise taotluse esitamine kohtule enne selle toimingu tegemise tähtaja möödumist tähtaja kulgemise. Olenemata sellest, kas taotlus rahuldatakse või lükatakse tagasi, hakkab tähtaeg uuesti jooksuma. Iga uus taotlus, mis põhineb samadel asjaoludel, ei mõjuta enam tähtaja kulgemist.

Lisateave

28. juuli 2005. aasta seadus kohtukulude kohta tsiviilasjades;

17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustik;

17. detsembri 2004. aasta seadus, mis käsitleb õigust saada tasuta õigusabi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ja õigust saada tasuta õigusabi vaidluse lahendamiseks kompromissiga enne menetluse algatamist;

2004/844/EÜ: komisjoni 9. novembri 2004. aasta otsus, millega kehtestatakse õigusabitaotluse vorm, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 2003/8/EÜ, millega parandatakse õigusabi kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad;

5. augusti 2015. aasta seadus tasuta õigusabi, tasuta tsiviilnõustamise ja õigushariduse kohta;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>;

rajooni- ja regionaalsete kohtute veebisaidid.

Viimati uuendatud: 12/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Portugal

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

[Portugali tsiviilkohtumenetluse seadustiku \(Código de Processo Civil\)](#) artikli 529 kohaselt on menetluskulud järgmised:

- kohtulõivud (*taxa de justiça*);
- kohtuasjaga seotud kulud (*encargos*);
- poolte kulud (*custas de parte*).

Seega:

i. Kohtulõivud tuleb tasuda algatatava kohtumenetluse mõlemal poolel. Kohtukulud arvutatakse vastavalt hagi väärtusele või keerukusele kooskõlas [kohtukuludis käsitleva määrustiku \(Regulamento das Custas Processuais\)](#) ja sellele lisatud tabelitega. Kohtulõivud on väljendatud kohtukuludis käsitleva määruse artiklis 5 sätestatud arvestusühikutes (*unidades de conta – UC*). 2023. aastal jääb arvestusühiku väärtus samaks: 102 eurot. See summa võib aja jooksul muutuda.

ii. Kohtuasjaga seotud kulud on kulud, mida kantakse kohtumenetluse käigus (nt ekspertide tasu, tõlketeenused jne), kui pooled neid teenuseid taotleavad või kohtunik annab sellise korralduse; vt kohtukuludis käsitleva määruse artikkel 16.

iii. Poolte kulud on kulud, mis kumbki pool kannab seoses kohtuasjaga ning mis vastavalt kohtukuludis käsitleva määruse artiklile 26 hüvitatakse, kui vastaspool kohtuasja kaotab (nt advokaadi tasu, kohtu määratud täiteametnike kulud jne).

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Õigusemõistmise kättesaadavus ja juurdepääs kohtutele on sätestatud [29. juuli 2004. aasta seaduses nr 34/2004](#).

Seaduse nr 34/2004 artikli 6 kohaselt tagatakse õiguskaitse kahes vormis:

- õigusnõustamine;
- tasuta õigusabi.

Seega:

i. Seaduse nr 34/2004 artiklite 14 ja 15 kohaselt tähendab õigusnõustamine konkreetsete küsimuste või juhtumite suhtes kohaldatava õiguse tehnilist selgitamist ning seda teavet võivad anda advokaadid.

ii. Seaduse nr 34/2004 artikli 16 kohaselt antakse tasuta õigusabi järgmisel kujul:

vabastus kohtulõivude ja muude kohtuasjaga seotud kulude tasumisest;

õigusnõustaja (nt advokaadi või nõuniku) määramine ja tema tasu ning muude kulude (nt reisikulud) maksmine;

kohtu määratud õigusnõustaja (nt advokaat kriminaalmenetluses) tasude maksmine;

kohtulõivude ja muude kohtuasjaga seotud kulude tasumine osamaksetena;

õigusnõustaja määramine ja asjaomaste tasude ja kulude tasumine osamaksetena;

kohtu määratud õigusnõustaja tasude ja kulude tasumine osamaksetena;

kohtu poolt täitevametniku määramine ja asjaomaste tasude (nt kohtukutsete kättoimetamise, vara arestimiseks vajalike meetmete ja muude täitemenetluste eest) maksmine.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Seaduse nr 34/2004 artikli 7 kohaselt on õigus õiguskaitsele järgmistel isikutel, tingimusel et nad tõendavad, et on rahalistes raskustes:

Portugali kodanikud;

Euroopa Liidu kodanikud;

välismaalased ja kodakondsuseta isikud, kellel on kehtiv Euroopa Liidu liikmesriigi elamisluba;

välismaalased, kellel puudub kehtiv Euroopa Liidu liikmesriigi elamisluba, juhul kui Portugali kodanikele antaks samas olukorras nende liikmesriikide õigusnormide kohaselt elamisluba;

mittetulundusorganisatsioonidel on õigus õiguskaitsele ainult õigusabi vormis.

NB! Tulundusühingutel ja piiratud vastutusega äriühingutel puudub õigus õiguskaitsele.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Vastavalt seaduse nr 34/2004 artiklile 17 ja [ministri 23. veebruari 2015. aasta rakendusmääruse nr 46/2015 \(Portaria n.º 46/2015\)](#) artiklile 7 kohaldatakse tasuta õigusabi korda alljärgneva suhtes:

kõik kohtud olenemata kohtuasja liigist;
rahukohtunikud;
alternatiivsed vaidluste lahendamise süsteemid, näiteks riiklik lepitus (*mediação pública*), nt pere- ja töölepitus;
registriasutuste asjad;
inventuurid, millega tegelevad notaribürood;
haldusrikkumiste menetlused.

Kasulikud lingid:

[riiklik perelepitussüsteem \(portugali keeles\)](#)

[riiklik töölepitussüsteem \(portugali keeles\)](#)

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Kui kiireloomulistes asjades ei ole taotletud tasuta õigusabi kohta kohtulõivude ja muude kohtuasjaga seotud kulude tasumise tähtjaks lõplikku otsust tehtud, peab taotleja esitama dokumendid, mis tõendavad, et ta on taotlenud tasuta õigusabi, ning seejärel tegutsema alljärgnevalt (vt seaduse nr 34/2004 artikli 29 lõige 5).

Kui pädeva sotsiaalkindlustusamet otsus ei ole veel teada, pikendatakse asjaomase makse tasumise tähtaega, kuni taotlejale on otsusest teatatud.

Kui sotsiaalkindlustusamet otsuse anda õigusabi osamaksetena tasumise vormis, tuleb esimene osamakse tasuda 10 päeva jooksul pärast otsusest taotlejale teatamise kuupäeva, ilma et see piiraks makstud raha hilisemat tagastamist, juhul kui otsus tühistatakse.

Kui sotsiaalkindlustusamet otsuse teha negatiivse otsuse, tuleb makse teha 10 päeva jooksul pärast otsusest taotlejale teatamise kuupäeva, ilma et see piiraks makstud raha hilisemat tagastamist, juhul kui otsus tühistatakse.

Kui õiguskaitse (õigusnõustamise või õigusabi) taotluse kohta ei ole otsust 30 päeva jooksul tehtud, loetakse taotlus vaikumisi rahuldatuks ja huvitatud pool võib tugineda vaikumisi nõusolekule kohtus või Portugali advokatuuris sõltuvalt taotletud õiguskaitse vormist; vt seaduse nr 34/2004 artikkel 25.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Õigusnõustamise või muus õigusabi vormis õiguskaitse taotlemise vormid (sh teises liikmesriigis õigusabi taotlemise vormi) saab alla laadida Portugali sotsiaalkindlustusameti veebisaidilt [siin \(portugali keeles\)](#).

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Taotlusele lisatavate dokumentide loetelu on avaldatud juhises „Õiguskaitse praktiline juhis“ (*Guia Prático Protecção Jurídica*), mille on välja andnud Portugali sotsiaalkindlustusamet (*Instituto da Segurança Social, I.P.*); juhis on avaldatud ameti veebisaidi lehel „Praktilised juhised“ (*Guias Práticos*) ning sellega saab tutvuda järgmiste linkide kaudu:

[Portugali sotsiaalkindlustusameti veebisait](#)

[Õiguskaitse praktiline juhis \(portugali keeles\)](#)

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Taotluse ja lisatud dokumendid võib esitada isiklikult või saata posti, faksi või e-posti teel sotsiaalkindlustusameti osakonnale, kes suhtleb vahetult üldsusega. Kõikide piirkondade keskmise sotsiaalkindlustusametite loetelu ja nende aadressid, faksinumbrid ja e-posti aadressid on avaldatud [siin \(portugali keeles\)](#).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi andmise otsuses tuleb täpsustada, millises vormis õigusabi antakse, ning otsuse teeb taotleja elu- või asukohajärgse sotsiaalkindlustusameti juht. Kui taotleja ei ole Portugali elanik, teeb otsuse selle sotsiaalkindlustusameti juht, millele taotlus esitati; vt seaduse nr 34/2004 artiklid 20 ja 29.

Seaduse nr 34/2004 artikli 26 kohaselt tuleb taotlejale teatada tasuta õigusabi taotluse rahuldamise otsusest. Üldjuhul saadetakse teade aadressile, mille taotleja märkis vormile oma suhtlusaadressina.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui taotlejale määratakse õigusnõustaja, teatatakse talle õigusnõustaja büroo aadress. Teda teavitatakse ka sellest, et taotleja on kohustatud tegema õigusnõustajaga täielikult koostööd ning kui koostööd ei tehta, siis tasuta õigusabi andmine lõpetatakse.

Selleks et kohtu määrus kohtulõivudest või kohtuasjaga seotud kuludest täielikult või osaliselt vabastamise vormis antava õigusabi kohta jõustuks, peab taotleja esitama kohtulõivude tasumiseks antud tähtaja jooksul õigusabi andmist tõendava dokumendi.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusnõustaja määrab Portugali advokatuur, kes seejärel teavitab taotlejat kooskõlas seaduse nr 34/2004 artiklitega 30 ja 31.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi hõlmab seaduse nr 34/2004 artiklis 16 loetletud järgmisi kulusid:

kohtulõivud ja muud kohtuasjaga seotud kulud;

õigusnõustaja tasud;

kohtu määratud õigusnõustaja tasud;

kohtulõivude ja muude kohtuasjaga seotud kulude tasumine osamaksetena;

õigusnõustaja tasude tasumine osamaksetena;

kohtu määratud õigusnõustaja tasude tasumine osamaksetena;

kohtu määratud täitevametniku kulud;

kulud, mis tulenevad asjaolust, et tegemist on piiriülese menetlusega, kui taotleja elab teises liikmesriigis.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Seaduse nr 34/2004 artikli 29 lõigete 4 ja 5 kohaselt tasub kõik ülejäänud kulud taotleja. See ei piira võimalust, et kui taotleja võidab kohtuasja, hüvitatakse taotlejale poolte kulud vastavalt kohtukuludid käsitleva määruse artiklile 26.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah, tasuta õigusabi antakse ka apellatsioonkaebuse korral ja see hõlmab kõiki järgnevaid menetlusi, mis on seotud kohtuasjaga, mille jaoks tasuta õigusabi anti. Õigusabi kohaldatakse ka põhikohtuasjale, kui seda antakse põhikohtuasjaga seotud menetlustes. Õigusabi antakse ka täitemenetluste korral, mis tulenevad sellises menetluses tehtud kohtuotsusest, mille jaoks õigusabi anti; vt seaduse nr 34/2004 artikkel 18.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Jah, tasuta õigusabi võib enne menetluse lõppu seaduse nr 34/2004 artiklis 10 sätestatud juhtudel täielikult või osaliselt tühistada. See kehtib ka juhul, kui taotleja või tema pereliikmed saavad hiljem piisavalt rahalisi vahendeid. Sellisel juhul on taotleja kohustatud teatama, et ta ei vaja õiguskaitset kas üldse või osaliselt; vastasel juhul võidakse talle määrata karistus.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui sotsiaalkindlustusamet otsustab jätta taotluse täielikult või osaliselt rahuldamata, peab ta sellest taotlejale kirjalikult teatama ja andma taotlejale 10 päeva vastamiseks. Taotleja võib oma vastuses esitada puuduvad dokumendid või dokumendid, mis kinnitavad tema väiteid. Kui taotleja 10 tööpäeva jooksul ei

vasta, muutub otsus lõplikuks, ilma et sellest taotlejale täiendavalt kirjalikult teatataks; vt seaduse nr 34/2004 artikkel 37, mis viitab Portugali haldusmenetluse seadustikule (*Código do Procedimento Administrativo*).

Taotleja võib sotsiaalkindlustusameti otsuse edasi kaevata kohtusse. Sellisel juhul peab taotleja esitama otsuse teinud sotsiaalkindlustusametile 15 päeva jooksul kirjaliku vaide. Sotsiaalkindlustusamet võib otsuse tühistada. Kui otsust ei tühistata, peab sotsiaalkindlustusamet andma asja kohtusse; vt seaduse nr 34/2004 artiklid 26–28.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Jah, tasuta õigusabi taotlus võib peatada aegumistähtaja kulgemise.

Kui esitatakse tasuta õigusabi taotlus ja määratakse õigusnõustaja ning seda taotlust kinnitav dokument kaasatakse menetlusse, katkeb aegumistähtaeg viis päeva pärast tasuta õigusabi taotluse esitamise kuupäeva (29. juuli 2004. aasta seaduse nr 23/2004 artikli 33 lõige 4 ning tsiviilseadustiku artikli 323 lõiked 1 ja 2).

Tutvuge kohtupraktikaga, mis on selles valdkonnas avaldatud:

– Lissaboni apellatsioonikohus (*Tribunal da Relação de Lisboa*)

🔗 [Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

🔗 [Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

– Portugali kõrgeim kohus (*Supremo Tribunal de Justiça*)

🔗 [Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Hoiatus.

Sellel teabelehel esitatud teave ei ole tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku kontaktpunktile, kohtutele ega muudele üksustele ja asutustele siduv. Samuti on siiski vajalik lugeda kehtivaid õigusakte. Neid ajakohastatakse korrapäraselt ja neid tõlgendatakse kohtupraktikas.

Viimati uuendatud: 13/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teave ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Rumeenia

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Riiklikku õigusabi võidakse anda järgmises vormis:

- määratud või valitud advokaadi tasu maksmine esindamise, õigusabi andmise või vajaduse korral kaitsmise eest, et tagada õiguse või õigustatud huvi teostamine või kaitse kohtus või vältida vaidlust (edaspidi „advokaadi abi“);
- kohtu või õigusasutuse loal menetluse jooksul kasutatud eksperdi, tõlkija või tõlgi tasu maksmine, kui need kulud peab kandma riiklikku õigusabi taotlev isik;
- kohtutäituri tasu maksmine;
- vabastus seaduses sätestatud kohtukulude, sealhulgas täitmise etapis tasumisele kuuluvate kulude tasumisest, nende vähendamine, maksegraafiku muutmine või tasumise tähtaja pikendamine.

ELi liikmesriikide kodanikele või muudele liikmesriigi territooriumil alalist elukohta või harilikku viibimiskohta omavatele isikutele antav riiklik õigusabi võib hõlmata ka järgmist:

- nende dokumentide tõlkimise kulud, mille abisaaja on esitanud kohtu või õigusasutuse nõudmisel kohtuasja lahendamise eesmärgil; seotud taotlused ja esitatud või vastu võetud dokumendid on vabastatud legaliseerimisest või muust samalaadsest formaalsusest;
- tõlgi teenused kohtumenetluses / õigusasutuse menetluses;
- reisikulud seoses õigusabi saaja või muu isiku reisimisega Rumeeniasse kohtu või õigusasutuse nõudmisel või juhul, kui seaduse kohaselt on nende isikute kohalolek kohustuslik.

Küsimusele 3 antud vastuses nimetatud tingimustele vastaval isikul on ka õigus vahendajale makstud tasu hüvitamisele, kui ta esitab tõendid, et ta osales enne kohtumenetluse algatamist vahendusmenetluses vaidluse lahendamiseks, või kui ta taotleb vahendamist pärast menetluse algatamist, kuid enne esimese istungi toimumist.

Riiklikku õigusabi võidakse anda eraldi või kumulatiivselt mis tahes eespool nimetatud vormis. Advokaadi, eksperdi, tõlkija, tõlgi või kohtutäituri mis tahes vormis eraldi või kumulatiivselt osutatava riikliku õigusabi väärtus ei tohi ületada ühe aasta jooksul summat, mis võrdub õigusabi taotluse esitamise aastaks kehtestatud riikliku minimaalse brutopalgaga 12kordse väärtusega.

(*Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 6, 7, 20 ja 44*)

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Riiklik õigusabi on riigi antav abi, mille eesmärk on kindlustada õigus õiglasele kohtulikule arutamisele ja õiguskaitse võrdne kättesaadavus, et tagada teatavate õiguste või õigustatud huvide kohtulik kaitse, sealhulgas kohtuotsuste ja muude täitedokumentide täitmine.

(*Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artikkel 1*)

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Riiklikku õigusabi võib taotleda iga füüsiline isik, kellel ei ole võimalik katta teatava kohtumenetluse kulusid või kohtus oma õiguse või õigustatud huvi kaitsmiseks kasutatud õigusnõustamise kulusid, ilma et see raskendaks tema või ta pereliikmete ülalpidamist.

Pereliikmeteks loetakse järgmised isikud: abikaasa, kuni 18-aastased (k.a) lapsed ja muud otsejoones alanejad sugulased, kes sõltuvad rahaliselt taotlejast, ning 18–26-aastased lapsed ja otsejoones alanejad sugulased, kui nad jätkavad õpinguid ja sõltuvad rahaliselt taotlejast. Pereliikmeks loetakse ka taotlejaga samas elukohas või alalises viibimiskohas elav või samasse leibkonda kuuluv isik, tema kuni 18-aastased (k.a) lapsed ja muud otsejoones alanejad sugulased, kes sõltuvad rahaliselt taotlejast, ning 18–26-aastased lapsed ja otsejoones alanejad sugulased, kui nad jätkavad õpinguid ja sõltuvad rahaliselt taotlejast.

Riiklikku õigusabi on õigus saada ka isikutele, kelle keskmine netosissetulek pereliikme kohta kuus oli taotluse esitamisele eelnenud kahe kuu jooksul alla 500 Rumeenia leu. Sellisel juhul tasub riikliku õigusabi summad täielikult riik. Kui keskmine netosissetulek pereliikme kohta kuus oli taotluse esitamisele eelnenud kahe kuu jooksul alla 800 Rumeenia leu, tasub riik 50% riikliku õigusabi maksumusest. Sissetuleku piirmäärasid ja riikliku õigusabi ülempiiri võidakse valitsuse otsusega muuta.

Riiklikku õigusabi võidakse anda vastavalt taotleja vajadustele ka muudel juhtudel, kui tegelikud või hinnangulised kohtukulud võivad piirata taotleja tegelikku juurdepääsu õiguskaitsele; sealhulgas võidakse seda anda taotleja alalise elukoha või hariliku viibimiskoha liikmesriigi ja Rumeenia vahelise elamiskulude erinevuse hüvitamiseks.

Sissetuleku kindlaksmääramisel võetakse arvesse korrapäraselt sissetulekut, nagu palk, toetused, tasud, elurendis, üür, kasum kutsetegevusest või füüsilisest isikust ettevõtja tegevusest jne, ning korrapäraselt makstavaid summasid, nagu üür ja elatis.

Riiklikku õigusabi antakse taotleja rahalisest olukorrast sõltumata, kui erinormidega on kaitsemeetmena ette nähtud õigus õigusabile või tasuta õigusabile, võttes arvesse konkreetseid asjaolusid, näiteks vähemuste hulka kuulumist, puuet, teatavat staatust vms. Sellisel juhul antakse riiklikku õigusabi sissetuleku kriteeriumi kohaldamata, kuid ainult sellistest konkreetsetest asjaoludest tulenevate või nendega seotud õiguste või õigustatud huvide kaitseks või tunnustamiseks, mis seaduse kohaselt õigustavad õigust õigusabile või tasuta õigusabile.

Õigus riiklikule õigusabile lõppeb, kui pool sureb või tema rahaline olukord paraneb sellisel määral, et ta suudab kohtukulusid kanda.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 4, 5, 8, 81, 9, 10, 101, 2, 21 ja 50)

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Kõnealuse valitsuse erakorralise määrusega ette nähtud riiklikku õigusabi antakse tsiviil-, kaubandus-, haldus-, tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse asjades ning ka teistes asjades, välja arvatud kriminaalasjad.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artikkel 3)

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Õigusabiga seoses puudub kiireloomuliste asjade jaoks erimenetlus.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Koosõlas käesoleva peatükiga esitatavad riikliku õigusabi taotlused koostatakse vastavalt taotlusvormile, mis on sätestatud erakorralise määruse lahutamatuks osaks olevas lisas *(valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artikkel 49)*.

VORM

õigusabi taotlemiseks teises Euroopa Liidu liikmesriigis

Juhised

1. Enne taotlusvormi täitmist tutvuge hoolikalt juhistega.
2. Taotlust täitev isik peab esitama kogu vormil nõutava teabe.
3. Ebatäpne, ebapiisav või mittetäielik teave võib aeglustada taotluse läbivaatamist.
4. Taotluses vale või mittetäieliku teabe esitamisel on õiguslikud tagajärjed ning õigusabi taotlus võidakse jätta rahuldamata; samuti võidakse teid võtta kriminaalvastutusele.
5. Lisage tõendavad dokumendid.
6. Pange tähele, et taotlus ei mõjuta kohtumenetluse algatamise tähtaega.
7. Varustage taotlus kuupäevaga ja allkirjastage see.

A1. Taotleja isikuandmed

Perekonna- ja eesnimi

Sünniaeg- ja koht

Isikukood

Aadress (elu- või asukoht)

.....

Telefon/faks/e-post

A2. Vajaduse korral õigusesindaja (lapsevanem, eestkostja, hooldaja jne) isikuandmed, (täidetakse, kui taotlejal on õigusesindaja)

Perekonna- ja eesnimi

Sünniaeg- ja koht

Isikukood

Aadress

Telefon/Faks/E-post

A3. Vajaduse korral taotleja advokaadi isikuandmed, (täidetakse, kui taotlejal on juba advokaat)

Perekonna- ja eesnimi

Aadress

Telefon/faks/e-post

B. Kohtuvaidluse andmed, millega seoses õigusabi taotletakse

Lisage kõikide tõendavate dokumentide koopiad.

B1. Vaidluse laad (abielulahutus, töövaidlus jne)

B2. Vaidluse väärtus, kui seda saab rahas väljendada, ning vääring, milles vaidluse väärtust väljendatakse

B3. Olukorra kirjeldus, mille hüvitamiseks õigusabi taotletakse (sh pädev kohus, kohtuistung kuupäev, tõendid jne)

C. Kohtumenetluse andmed

Lisage kõikide tõendavate dokumentide koopiad.

C1. Teie praegune või tulevane staatus menetluses (hageja või kostja)

Kirjeldage uurimiseks esitatud nõude eset

.....

Vastaspoole nimi ja kontaktandmed

.....

C2. Vajaduse korral taotluse kiirkorras läbivaatamise taotlemise põhjused

C3. Loetlege kulud, mida taotlus hõlmab (neid kontrollitakse):

–

a) advokaadi abi;

–

b) eksperdi tasu;

c) menetluse jooksul kasutatava tõlkija või tõlgi tasu;

d) kohtutäituri tasu;

e) vabastus seaduses sätestatud kohtukulude ja/või kautsjoni, sealhulgas täitmise etapis tasumisele kuuluvate kulude tasumisest, nende kulude ja kautsjoni vähendamine, maksegraafiku muutmine või tasumise tähtaja pikendamine.

C4. Kas riiklikku õigusabi taotletakse järgmisel eesmärgil:

advokaadi abi kohtuvälises menetluses;

advokaadi abi enne kohtumenetluse algatamist;

advokaadi abi (konsultatsioon ja/või esindamine) käimasolevas kohtumenetluses. Sellisel juhul esitage järgmine teave:

- registreerimisnumber;
- kohtuistungite kuupäevad;
- kohtu nimi;
- kohtu aadress;

advokaadi abi kohtuotsuse vastu apellatsioonkaebuse esitamisel. Sellisel juhul esitage järgmine teave:

- kohtu nimi;
- kohtuotsuse kuupäev;
- abi taotlemise põhjus;
- kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebus;

advokaadi abi täitemenetluses. Sellisel juhul esitage järgmine teave:

- kohtu nimi;
- määruse kuupäev või muu täitedokumendi väljastamise kuupäev.

C6. Märkige, kas Teil on kindlustus või muud õigused või vahendid, millest võidakse kohtukulud täielikult või osaliselt katta.

Kui jah, esitage andmed:

.....
.....

D. Perekond

Mitu inimest elab teie leibkonnas?

Täpsustage, milline on Teie suhe nendega

Perekonna- ja eesnimi	Suhe	Isiku sünnikuupäev (alaealiste puhul)	Kas isik on taotlejast rahaliselt sõltuv?	Kas taotleja on sellest isikust rahaliselt sõltuv?

Kas on Teist rahaliselt sõltuvaid isikuid, kes ei ela Teiega koos?

Perekonna- ja eesnimi	Suhe taotlejaga (alaealiste puhul)	Sünnikuupäev

Kas olete rahaliselt sõltuv isikust, kes ei ela Teiega koos?

Perekonna- ja eesnimi	Suhe taotlejaga

--	--	--	--

E. Finantsteave

Esitage kogu teave enda ja oma elukaaslase või abikaasa kohta, kõikide Teist rahaliselt sõltuvate isikute kohta ja vajaduse korral kõikide isikute kohta, kellest Teie olete rahaliselt sõltuv.

Kui saate isikult, kellest olete rahaliselt sõltuv ja kes ei ela Teiega koos, lisaks elatisele muid rahalisi makseid, märkige need jaos E.1 „Muu sissetulek“.

Kui annate rahalist abi isikule, kes ei ole Teist rahaliselt sõltuv ega ela koos Teiega, märkige see jaos E.3 „Muud kulud“.

Lisage eespool kirjeldatud olukordi tõendavad dokumendid.

Kui tabelis esitatud summad on väljendatud muus vääringus kui Rumeenia leu, täpsustage vääring.

E.1. Kuusissetuleku	II. Taotleja	II. Abikaasa või	III. Ülal-	IV. Taotlejat
landmed	elukaaslane	peetavad	toetavad	isikud
Palk,				
hüvitised:				
Tulu äritegevusest:				
Pensionid:				
Sissetulek:				
Riigi				
toetused:				
1. toetused:				
2. töötushüvitis				
ja sotsiaal-				
kindlustus:				
Sissetulek, mis tuleneb				
teatava				
vallas- või kinnisvaraga				
seotud õigustest:				
Muu sissetulek:				
KOKKU:				

E.2. Kinnis-	II. Taotleja	II. Abikaasa või	III. Ülal-	IV. Taotlejat
vara	elukaaslane	peetavad	toetavad	isikud
Teie				
elukoht:				
Muu kinnisvara:				
Maa:				
Säästud:				
Aktsiad/osad:				
Mootorsõidukid:				
Muu vara:				
KOKKU:				

E.3. Igakuised	II. Taotleja	II. Abikaasa või	III. Ülal-	IV. Taotlejat
kulud	elukaaslane	peetavad	toetavad	isikud

Kui riiklikku õigusabi taotletakse seoses poolelioleva kohtumenetlusega, vaatab õigusabi taotluse(d) läbi kohus, kellele tehti ülesandeks põhitaotluse läbivaatamine.

Riiklikku õigusabi antakse menetluse jooksul mis tahes ajal alates kuupäevast, mil huvitatud pool esitas taotluse, ning see kehtib kogu selle menetlusetapi jooksul, mille jaoks abi taotleti. Riikliku õigusabi taotluse esitamine on lõivust vabastatud.

Kohtuliku läbivaatamise menetluseks tuleb riiklikku õigusabi taotleda uuesti. Riikliku õigusabi taotlus seoses kohtuliku läbivaatamise menetlusega esitatakse sellele kohtule, kelle otsus edasi kaevatakse, apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja jooksul ning selle vaatab kiireloomuliselt läbi kohus, mis ei ole kohtuasja lahendanud kohus.

Riikliku õigusabi taotluse esitamise korral peatatakse apellatsioonkaebuse esitamise tähtaeg ainult üks kord, kui taotleja esitab tõendavad dokumendid hiljemalt kümne päeva jooksul. Apellatsioonkaebuse esitamise uus tähtaeg hakkab kulgema riikliku õigusabi taotluse või vajaduse korral läbivaatamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teatamise kuupäevast.

Kui riikliku õigusabi taotlus rahuldatakse, teatab kohus otsusest viivitamata taotlejale ja advokatuurile. Advokatuur peab nimetama 48 tunni jooksul advokaadi, kellel on õigus taotlejat apellatsioonikohtus esindada. Advokaadi nimetamise kuupäev ja advokaadi andmed teatatakse kohtule ja taotlejale hiljemalt 48 tunni jooksul. Apellatsioonkaebuse esitamise uus tähtaeg hakkab kulgema advokaadi nimetamise kuupäevast.

Kohtuvälist abi annab iga advokatuuri juures tegutsev õigusabi talitus taotluse alusel, mille standardvormi kinnitab õigusabi koordineerimise osakond ning milles tuleb täpsustada selle menetluse ese ja laad, millega seoses õigusabi taotletakse, taotleja isik, isikukood, elukoht ning taotleja ja tema pereliikmete rahaline seisund; taotlusele tuleb lisada taotleja ja tema pereliikmete sissetulekut ning elatis- ja maksekohustusi tõendavad dokumendid.

Samuti tuleb taotlusele lisada taotleja kirjalik kinnitus selle kohta, kas ta on viimase 12 kuu jooksul saanud riiklikku õigusabi ning mis vormis, millega seoses ja millises summas ta on seda saanud.

Kohtuvälise abi taotlus esitatakse õigusabi talitusele ja see vaadatakse läbi ning otsus taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta tehakse hiljemalt 15 tööpäeva jooksul alates taotluse registreerimisest. Otsus toimetatakse taotlejale kätte viie tööpäeva jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Kui kohtuvälise abi taotlus jäetakse rahuldamata, võib otsuse advokatuuri nõukogus vaidlustada viie päeva jooksul alates otsusest teatamisest. Advokatuuri nõukogu vaatab taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud vastulause kiireloomuliselt läbi esimesel advokatuuri nõukogu koosolekul.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 11, 12 ja 13 ja seaduse nr 51/1995 (õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud)) artikkel 73)

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kohus teeb riikliku õigusabi taotluse kohta otsuse pooli kohtusse kutsumata; otsus tehakse põhjendatud otsusena kinnisel nõupidamisel. Huvitatud isik võib esitada riikliku õigusabi taotluse rahuldamata jätmise otsuse läbivaatamise taotluse viie päeva jooksul alates otsuse kättetoimetamise kuupäevast.

Läbivaatamise taotluse vaatab kinnisel nõupidamisel läbi teine kohtukoosseis, mis teeb lõpliku otsuse.

Kui riikliku õigusabi taotlus rahuldati ja õigusabi otsustati anda advokaadi abina, saadetakse taotlus ja selle rahuldamise otsus viivitamata asjaomase kohtu tööpiirkonna advokatuuri eesistujale. Advokatuuri eesistuja või eesistuja ülesandeid täitev advokaat määrab kolme päeva jooksul õigusabi registris loetletud advokaatide hulgast advokaadi, kellele saadetakse otsus koos teatega tema määramise kohta. Advokatuuri eesistuja peab teatama määratud advokaadi nime ka riikliku õigusabi saajale. Riikliku õigusabi saaja võib taotleda konkreetse advokaadi määramist ning viimane peab andma seaduse kohaselt oma nõusoleku.

Kohtuvälise abi taotlus esitatakse advokatuuri õigusabi talitusele ja see vaadatakse läbi ning otsus taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta tehakse hiljemalt 15 tööpäeva jooksul alates taotluse registreerimisest. Otsus toimetatakse taotlejale kätte viie tööpäeva jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Pädeva advokatuuri eesistuja määrab vastavalt kohtuvälise õigusabi andmise otsusele advokatuuri õigusabi registrisse kantud advokaatide hulgast advokaadi. Advokatuuri eesistuja võib võimaluse korral lubada, et kohtuvälist abi annab õigusabi saava isiku valitud advokaat.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artikkel 15 ja seaduse nr 51/1995 (õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud)) artikkel 73)

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Riiklikku õigusabi advokaadi abi vormis antakse kooskõlas seadusega nr 51/1995 õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud), mis käsitleb õigusabi ja tasuta õigusabi.

Kui riikliku õigusabi taotlus rahuldati ja õigusabi otsustati anda advokaadi abina, saadetakse taotlus ja selle rahuldamise otsus viivitamata asjaomase kohtu tööpiirkonna advokatuuri eesistujale. Advokatuuri eesistuja või eesistuja ülesandeid täitev advokaat määrab kolme päeva jooksul õigusabi registris loetletud advokaatide hulgast advokaadi, kellele saadetakse otsus koos teatega tema määramise kohta. Advokatuuri eesistuja peab teatama määratud advokaadi nime ka riikliku õigusabi saajale. Riikliku õigusabi saaja võib taotleda konkreetse advokaadi määramist ning viimane peab andma seaduse kohaselt oma nõusoleku.

Advokaadi abi võib kasutada ka kohtuvälises menetluses ning see hõlmab konsultatsiooni, taotluste, avalduste või teadete esitamist ja muude õigustoimingute algatamist ning kliendi esindamist riigiasutustes ja riiklikes institutsioonides, mis ei ole õigusasutused või kohtuvõimu teostavad asutused, et tagada teatavate õiguste teostamine või õigustatud huvi kaitse. Kohtuvälise abi tulemusel tuleb taotlejale anda selget ja kättesaadavat teavet kooskõlas kehtivate õigusnormidega, mis käsitlevad pädevaid asutusi, ja võimalikult põhjalikult ka seaduses sätestatud nõudeid, tähtaegu ja menetlusi taotleja õiguse või huvi tunnustamiseks, tagamiseks või teostamiseks. Kohtuvälist abi antakse kooskõlas seadusega nr 51/1995 õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud).

Kohtuvälise abi taotlus esitatakse advokatuuri õigusabi talitusele ja see vaadatakse läbi ning otsus taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta tehakse hiljemalt 15 tööpäeva jooksul alates taotluse registreerimisest. Otsus toimetatakse taotlejale kätte viie tööpäeva jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Kui kohtuvälise abi taotlus jäetakse rahuldamata, võib otsuse advokatuuri nõukogus vaidlustada viie päeva jooksul alates otsusest teatamisest. Advokatuuri nõukogu vaatab taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud vastulause kiireloomuliselt läbi esimesel advokatuuri nõukogu koosolekul. Pädeva advokatuuri eesistuja määrab vastavalt kohtuvälise õigusabi andmise otsusele advokatuuri õigusabi registrisse kantud advokaatide hulgast advokaadi. Advokatuuri eesistuja võib võimaluse korral lubada, et kohtuvälist abi annab õigusabi saava isiku valitud advokaat.

Kui riiklikku õigusabi antakse eksperdi, tõlkija või tõlgi tasu vormis, määratakse õigusabi andmise otsuses kindlaks ka neile makstav esialgne tasu. Kohus määrab lõpliku tasu kindlaks pärast selle teenuse osutamist, mille eest maksti esialgset tasu.

Kui riiklikku õigusabi antakse kohtutäituri tasu vormis, määratakse õigusabi andmise otsuses kindlaks ka kohtutäiturile makstav esialgne tasu, mis sõltub juhtumi keerukusest sellel ajal. Taotlus ja taotluse rahuldamise otsus saadetakse võimalikult kiiresti asjaomase kohtu tööpiirkonna kohtutäituri territoriaalsele kojale. Kohtutäituri territoriaalse koja nõukogu määrab kolme päeva jooksul kohtutäituri, kellele saadetakse otsus koos teatega tema määramise kohta. Eesistuja peab teatama määratud kohtutäituri nime ka riikliku õigusabi saajale. Riikliku õigusabi saaja võib taotleda konkreetse kohtutäituri määramist, kellel on pädevus kõnealuses piirkonnas tegutseda.

Pärast seda, kui kohtutäitur on täitnud oma õigusnormidega ette nähtud ülesanded, määrab kohus kohtutäituri taotlusel kindlaks lõpliku tasu, mis sõltub juhtumi keerukusest ja tehtud töö mahust, võttes arvesse seaduses sätestatud tasupiirmäärasid.

Kui rahuldatakse taotlus kohtukulude tasumiseks, määratakse otsuses kindlaks, kas taotleja vabastatakse kohtukulude tasumisest või vähendatakse kohtukulusid, pikendatakse maksetähtaegu või määratakse kindlaks osamaksete suurus. Kui tasumisele kuuluvate kohtukulude summa ületab riikliku õigusabi taotluse esitamisele eelneval kuul taotleja pere kahekordset netosissetulekut kuus, jaotatakse maksed nii, et igakuine osamakse ei ole suurem kui pool pere netosissetulekust, välja arvatud juhul, kui kohus peab vajalikuks anda abi muus vormis, mis on soodsam. Kohtukulud jaotatakse kuni 48 igakuiseks makseks.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviiliasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 23, 24, 25, 32, 33, 34 ja 35 ja seaduse nr 51/1995 (õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud) artiklid 71 ja 73)

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Riiklikku õigusabi advokaadi abina antakse kooskõlas seadusega nr 51/1995 õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud), mis käsitleb õigusabi ja tasuta õigusabi.

Kui riikliku õigusabi taotlus rahuldati ja õigusabi otsustati anda advokaadi abina, saadetakse taotlus ja selle rahuldamise otsus viivitamata asjaomase kohtu tööpiirkonna advokatuuri eesistujale. Advokatuuri eesistuja või eesistuja ülesandeid täitev advokaat määrab kolme päeva jooksul õigusabi registris loetletud advokaatide hulgast advokaadi, kellele saadetakse otsus koos teatega tema määramise kohta. Advokatuuri eesistuja peab teatama määratud advokaadi nime ka riikliku õigusabi saajale. Riikliku õigusabi saaja võib taotleda konkreetse advokaadi määramist ning viimane peab andma seaduse kohaselt oma nõusoleku.

Kohtuvälise õigusabi andmisel määrab pädeva advokatuuri eesistuja vastavalt kohtuvälise õigusabi andmise otsusele advokatuuri õigusabi registrisse kantud advokaatide hulgast advokaadi. Advokatuuri eesistuja võib võimaluse korral lubada, et kohtuväliselt abi annab õigusabi saava isiku valitud advokaat.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviiliasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 23 ja 35 ning seaduse nr 51/1995 (õiguselukutse korralduse ja õigusosal tegutsemise kohta (muudetud ja täiendatud) artiklid 71 ja 73)

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Riiklikku õigusabi võidakse anda järgmises vormis:

a) määratud või valitud advokaadi tasu maksmine esindamise, õigusabi andmise või vajaduse korral kaitsmise eest, et tagada õiguse või õigustatud huvi teostamine või kaitse kohtus või vältida vaidlust (edaspidi „advokaadi abi“);

b) kohtu või õigusasutuse loal menetluse jooksul kasutatud eksperdi, tõlkija või tõlgi tasu maksmine, kui need kulud peab kandma riikliku õigusabi taotleja isik;

c) kohtutäituri tasu maksmine;

d) vabastus seaduses sätestatud kohtukulude, sealhulgas täitmise etapis tasumisele kuuluvate kulude tasumisest, nende vähendamine, maksegraafiku muutmine või tasumise tähtaja pikendamine.

ELi liikmesriikide kodanikele või muudele liikmesriigi territooriumil alalist elukohta või harilikku viibimiskohta omavatele isikutele antav riiklik õigusabi võib hõlmata ka järgmist:

a) nende dokumentide tõlkimise kulud, mille õigusabi saaja on esitanud kohtu või õigusasutuse nõudmisel kohtuasja lahendamise eesmärgil; seotud taotlused ja kooskõlas käesoleva peatükiga esitatud või vastu võetud dokumendid on vabastatud legaliseerimisest või muust samalaadsest formaalsusest;

b) tõlgi teenused kohtumenetluses / õigusasutuse menetluses;

c) reisisikulud seoses menetluse saaja või muu isiku reisisemisega Rumeeniasse kohtu või õigusasutuse nõudmisel või juhul, kui seaduse kohaselt on nende isikute kohalolek kohustuslik.

Riiklikku õigusabi võidakse anda eraldi või kumulatiivselt mis tahes eespool nimetatud vormis. Advokaadi, eksperdi, tõlkija, tõlgi või kohtutäituri mis tahes vormis eraldi või kumulatiivselt osutatava riikliku õigusabi väärtus ei tohi ületada ühe aasta jooksul summat, mis võrdub õigusabi taotluse esitamise aastaks kehtestatud riikliku minimaalse brutopalgaga 12kordse väärtusega.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviiliasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 6, 7 ja 44)

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kulud, millest menetluse pool riikliku õigusabi andmise otsusega vabastatakse või mida vähendatakse, mõistetakse välja vastaspoolelt, kui vastaspool kaotab kohtuvaidluse. Kohtuvaidluse kaotanud pool on kohustatud tasuma need summad riigile.

Kui kohtuvaidluse kaotab riiklikku õigusabi saanud pool, kannab riigi menetluskulud riik. Kohus võib kohtuasja lahendamises siiski otsustada mõista riigi kantud kulud täielikult või osaliselt välja riiklikku õigusabi saanud poolelt, kui kõnealune pool ei ole olnud menetluse jooksul hoolikas, kaotas kohtuvaidluse enda süül või kui kohtuotsuses on kindlaks tehtud, et ta tegutses kuritahtlikult.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviiliasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 18 ja 19)

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui kohtuasjas, millega seoses anti riiklikku õigusabi, tehtud otsuse peale esitatakse apellatsioonkaebus, laiendatakse menetluse eelmises etapis advokaadi abina antud õigusabi, nii et see hõlmab apellatsioonkaebuse koostamist ja selle põhjuste selgitamist ning apellatsioonimenetluse algatamist ja läbiviimist. Kohtuotsus, mida saab edasi kaevata, ja riikliku õigusabi andmise otsus edastatakse viivitamatult advokatuurile kontrollimiseks ja tunnustamiseks või vajaduse korral sellise advokaadi määramiseks, kellel on õigus esindada klienti apellatsioonikohtus. Apellatsioonimenetluses on advokaadil õigus saada eraldi tasu, mille määrab vastavalt seadusele kindlaks apellatsioonikohus.

Kui pool ei saanud apellatsioonimenetlusele eelnevas etapis riiklikku õigusabi, tuleb riikliku õigusabi saamiseks esitada uus taotlus.

Apellatsioonkaebuse esitamise uus tähtaeg hakkab kulgema advokaadi nimetamise või tunnustamise kuupäevast. Advokaadi nimetamise kuupäev ja advokaadi andmed teatatakse kohtule ja taotlejale hiljemalt 48 tunni jooksul.

Apellatsioonikohus kontrollib, kas riikliku õigusabi saamise tingimused on ikka veel täidetud. Kui kohus leiab, et tingimused ei ole enam täidetud, teeb ta otsuse õigusabi andmise lõpetamise kohta ja kohustab poolt täielikult või osaliselt hüvitama riigi poolt advokaaditasuna kantud kulud.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviiliasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artikkel 131)

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Õigus riiklikule õigusabile lõppeb, kui pool sureb või tema rahaline olukord paraneb sellisel määral, et ta suudab kohtukulusid kanda.

Riikliku õigusabi taotluse vastuvõtmisel teavitatakse taotlejat sellest, et kui ta kohtuasja kaotab, peab ta kandma vastaspoolle kohtukulud ning et temalt võidakse nõuda saadud riikliku õigusabi hüvitamist, juhul kui huvitatud pool pöördub riikliku õigusabi heaks kiitnud kohtusse ja esitab tõendid selle isiku tegeliku staatuse kohta, kelle õigusabi taotlus rahuldati; uue uurimise jooksul riiklikku õigusabi ei peatata.

Kui kohus leiab, et riikliku õigusabi taotlus esitati pahatahtlikult ja tõde varjates, teeb ta otsuse, millega kohustatakse riiklikku õigusabi põhjendamatult saanud isikut hüvitama summad, mille tasumisest ta oli vabastatud, ning maksma trahvi, mis võrdub kuni viiekordse summaga, mille tasumisest ta põhjendamatult vabastati. Otsuse peale saab esitada ainult läbivaatamisaotluste, paludes mõjuval põhjusel vaadata otsus läbi või vähendada hüvitist või trahvi. Taotlus tuleb esitada viie päeva jooksul otsusest teatamisest ning erinev kohtukoosseis vaatab selle läbi ja teeb lõpliku otsuse.

Kui lõpliku ja tühistamatu kohtuotsuse kohaselt on riikliku õigusabi saaja omandanud vara või nõudeid, mille väärtus ületab antud õigusabi kümnekordselt, peab ta riikliku õigusabi tagastama. Tagastamise menetlus on sätestatud erakorralise määruse III peatükis.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 10, 14, 17 ja 502)

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kohus teeb riikliku õigusabi taotluse kohta otsuse pooli kohtusse kutsumata; otsus tehakse põhjendatud otsusena kinnisel nõupidamisel. Huvitatud isik võib esitada riikliku õigusabi taotluse rahuldamata jätmise otsuse läbivaatamise taotluse viie päeva jooksul alates otsuse kättetoimetamise kuupäevast.

Läbivaatamise taotluse vaatab kinnisel nõupidamisel läbi teine kohtukoosseis, mis teeb lõpliku otsuse.

Riikliku õigusabi andmisest võidakse keelduda, kui seda taotletakse kuritahtlikult, selle hinnanguline suurus on ebaproportsionaalselt suur võrreldes kohtuasja eseme väärtusega ning kui seda ei taotleta õigustatud huvide kaitseks või taotletakse seoses tegevusega, mis on vastuolus avaliku või põhiseadusliku korraga.

Kui nõue, mille lahendamise seoses riiklikku õigusabi taotletakse, kuulub nende nõuete hulka, mida saab lahendada lepitamise või muude alternatiivsete vaidluste lahendamise menetluste abil, jäetakse riikliku õigusabi taotlus rahuldamata, tingimusel et esitatakse tõendid, et riikliku õigusabi taotleja keeldus sellisest menetlusest enne kohtumenetluse algatamist.

Riikliku õigusabi andmisest võidakse keelduda, kui taotleja nõuab kahjuhüvitist enda kuvandi, au või maine kahjustamise eest, võttes arvesse, et ta ei ole kannatanud materiaalselt kahju, ning kui taotlus on seotud taotleja kutsetegevusega või tegevusega füüsilisest isikust ettevõtjana.

Kui riiklikku õigusabi antakse ELi liikmesriikide kodanikele või muudele liikmesriigi territooriumil alalist elukohta või hariikku viibimiskohta omavatele isikutele, võib Rumeenia keskasutus keelduda õigusabi taotluse edastamisest teisele liikmesriigile, juhul kui taotlus on ilmselt põhjendamatu või ei kuulu nõukogu direktiivi 2002/8/EÜ kohaldamisalasse. Kui asjaomase liikmesriigi pädev asutus jätab õigusabi taotluse rahuldamata, nõuab Rumeenia keskasutus taotlejalt sisse tõlkimise kulud.

(Valitsuse erakorralise määruse nr 51/2008 (mis käsitleb riiklikku tasuta õigusabi tsiviilasjades ning mis on heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 (muudetud ja täiendatud)) artiklid 15, 16, 45 ja 46)

Lisateave

Kasulikud lingid

Viimati uuendatud: 22/05/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Slovakkia

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Menetluskulud on eelkõige poolte ja nende esindajate kulud, sealhulgas kohtulõivud, poolte ja nende õigusesindajate saamata jäänud tulu, tõendite kogumise kulud, notariatasud ja tasu kohtuametniku toimingute eest, testamenditäitja tasu ja kulud pärimismenetluses, tõlketasu ja advokaadi kasutamisel esindamise tasu.

Menetluse pooled tasuvad enda ja oma esindajate menetluskulud. Pooled tasuvad jagatud kulud proportsionaalselt enda osalemisega kohtuasjas ja menetluses.

Kui poolt määratakse esindama advokaat, katab riik advokaadi kulud ja esindamise tasu.

Pärimismenetlustes tasub notariatasud ja kulud pärija, tingimusel et ei ole välja kuulutatud pärandvara pankrotti. Kui pärijaid on mitu, tasuvad nad need kulud proportsionaalselt oma pärandiosa netoväärtusega. Muudel juhtudel kannab kulud riik.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Mõiste „tasuta õigusabi“ on määratletud seaduses nr 327/2005, mis käsitleb materiaalses raskustes olevatele isikutele tasuta õigusabi andmist ja millega muudetakse seadust nr 586/2003, mis käsitleb õiguselukutset ja millega muudetakse kauplemistegevus käsitlevat seadust nr 455/1991 (kauplemisseadus), muudetud seadusega nr 8/2005 (edaspidi „tasuta õigusabi seadus“). Tasuta õigusabi seaduse paragrahvi 4 punktis a on sätestatud järgmine: „*Tasuta õigusabi on õigusteenuste osutamine isikutele, kellel on käesoleva seaduse kohaselt neile õigus seoses nende õiguste kasutamisega, sealhulgas eelkõige õigusnõu, abi kohtuvälistes menetlustes, sealhulgas vaidluse lahendamisel vahenduse teel, kohtule esitavate dokumentide koostamine, esindamine kohtumenetluses ja sellega seotud toimingute tegemine ning sellega seotud kulude täielik või osaline katmine*“.

Lisateave on avaldatud [õigusabikeskuse](#) veebisaidil, mis on kättesaadav ka [inglise keeles](#).

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Õigusabikeskus pakub ka eelkonsultatsiooni.

Eelkonsultatsiooni võib saada iga füüsiline isik. Eelkonsultatsioon keskendub järgmisele:

tasuta õigusabi andmise tingimuste selgitamine;

esmise õigusnõu andmine;

tähelepanu juhtimine tähtsate mõõdalaskmise ohule konkreetsetes asjas;

abistamine tasuta õigusabi taotluse täitmisel.

Eelkonsultatsiooni pakutakse ühes õigusasjas üks kord ja kuni ühe tunni vältel. Tasuta õigusabi seaduse kohaselt on ühe eelkonsultatsiooni tasu 4,50 eurot.

Riigisiseste vaidluste puhul võib tasuta õigusabi seaduses sätestatud tingimustel anda tasuta õigusabi kõikidele füüsilistele isikutele, samas kui piiriüleste vaidluste puhul võib tasuta õigusabi anda ainult neile füüsilistele isikutele, kelle alaline elukoht või hariik viibimiskoht on liikmesriigis (see hõlmab kõiki Euroopa Liidu liikmesriike, välja arvatud Taani).

„Tasuta õigusabi saamise nõuetele vastav isik“ on füüsiline isik, kellele on antud õigus saada tasuta õigusabi õigusabikeskuse lõpliku otsusega pärast seda, kui ta on tõendanud, et ta vastab tasuta õigusabi seaduse paragrahvis 6 sätestatud tingimustele.

„Tasuta õigusabi saamise nõuetele vastav välismaalane“ on füüsiline isik, kes vastab tasuta õigusabi seaduses sätestatud piiriüleles vaidluses tasuta õigusabi saamise tingimustele ja kellele see õigus on õigusabikeskuse lõpliku otsusega antud.

„Tasuta õigusabi saamise nõuetele vastav riigisisene isik“ on füüsiline isik, kes elab alaliselt või ajutiselt Slovaki Vabariigis ja taotleb tasuta õigusabi teises liikmesriigis, mille pädev kohus lahendab piiriülest vaidlust.

Füüsilisel isikul on õigus saada tasuta õigusabi, kui ta vastab kõigile järgmisele kolmele tingimusele (need tingimused peavad olema täidetud, kui füüsilised isikud osalevad riigisisestes vaidlustes; need sätted ei hõlma üksikisiku maksejõuetusmenetlusi):

a) füüsiline isik on materiaalses raskustes, st ta saab materiaalses raskustes olevatele inimestele mõeldud toetust ja sellega seonduvaid hüvitisi, füüsilise isiku sissetulek ei ületa 1,4-kordset elatusmiinimumi (või 1,6-kordset elatusmiinimumi, kui õigusabi antakse koos taotleja osalusega seaduses sätestatud tingimustel) ja ta ei suuda oma vara abil tagada, et talle osutatakse õigusteenuseid (sissetuleku taset tõendavad dokumendid ei tohi olla vanemad kui kolm kuud);

b) vaidlus ei ole ilmselgelt põhjendamatu;

c) nõude summa ületab asjakohastes õigusaktides sätestatud miinimumpalga suurust (see ei kehti selliste vaidluste suhtes, mille puhul nõude summat ei ole võimalik kindlaks määrata, näiteks kui otsus puudutab vanemlike õigusi ja kohustusi alaealiste suhtes).

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi seaduse kohaselt võib tasuta õigusabi anda tsiviil-, töö- ja perekonnaasjades, eriõigusaktide kohastes võla tasumist käsitlevates asjades, halduskohtumenetlustes ja sellistel juhtudel ka Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohtu menetlustes (riigisiseseid vaidlused).

Piiriüleste vaidluste korral võib tasuta õigusabi seaduse kohaselt tasuta õigusabi anda tsiviil-, perekonna- ja kaubandus- ja varjupaigaasjades, väljasaatmist käsitlevates haldusmenetlustes, kolmanda riigi kodaniku kinnipidamist käsitlevates menetlustes, taotleja kinnipidamise menetluses, varjupaiga andmist käsitlevates menetlustes ja sellisel juhul ka halduskohtumenetlustes ja Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohtu menetlustes ning isikutele, kelle suhtes on vastavalt eriseadusele peatatud tööõigusliku akti kehtivus menetluses, mis käsitleb erakorralise meetme taotlust.

Kriminaalõiguslikud küsimused ei kuulu õigusabikeskuse pädevusse.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Jah, kui on oht, et taotleja ei suuda tähtjast kinni pidada, võib ta samal ajal taotluse esitamisega taotleda õigusabikeskuselt esialgset tasuta õigusabi; taotleja peab tõendama ohtu, et ta ei suuda konkreetsest tähtjast kinni pidada. Õigusabikeskus teeb enne tasuta õigusabi andmise otsuse tegemist põhjendamatu viivitusega otsuse esialgse tasuta õigusabi andmise kohta.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Taotluse vormid on kättesaadavad [õigusabikeskuse veebisaidil](#) ja igas õigusabikeskuse kontoris.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Need on dokumendid, mis tõendavad taotlusvormil esitatud teabe õigsust ja seda, et taotleja on materiaalses raskustes (materiaalseid raskusi tõendavad dokumendid ei tohi olla vanemad kui kolm kuud).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Taotleja alalisele elukohale või harilikule viibimiskohale lähimas õigusabikeskuses. Lisateave on kättesaadav [õigusabikeskuse veebisaidil](#).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusabikeskus teeb otsuse tasuta õigusabi andmise kohta 30 päeva jooksul taotluse saamisest (piiriülese taotluse korral 60 päeva jooksul); otsus saadetakse tähtitud kirjaga ja toimetatakse adressaadile isiklikult kätte või saadetakse autenditud e-allkirjaga varustatult elektrooniliselt, kasutades taotleja aktiveeritud e-postkasti.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusabikeskuse kutsel peab taotleja kolme kuu jooksul tasuta õigusabi andmist käsitleva lõpliku otsuse tegemisest sõlmima keskusega või määratud advokaadiga tasuta õigusabi lepingu ning volitama keskust või määratud advokaati tegema tasuta õigusabi andmisega seotud toiminguid.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusabikeskus määrab tasuta õigusabi andmise otsuses advokaadi, õigusabikeskuse õigusnõustaja või vahendaja, kes esindab tasuta õigusabi saamise nõuetele vastavat isikut vajaduse korral kohtus või vahendusmenetluses, et kaitsta tema huve.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Õigusabikeskuse otsusega antakse tasuta õigusabi, mis katab täielikult kohtukulud, osaliselt tasuta õigusabi, nii et taotleja katab 20% kohtukuludest, või keeldutakse tasuta õigusabi andmisest.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Ei ole asjakohane.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah, tasuta õigusabi antakse ka korralises ja erakorralises apellatsioonimenetlustes ja täitemenetlustes.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatavalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Jah, tasuta õigusabi võidakse enne menetluse lõppu tagasi võtta. Tasuta õigusabi tühistamise asjaolusid reguleerib tasuta õigusabi seaduse paragrahv 14.

Õigusabikeskus võib otsustada tasuta õigusabi tagasi võtta järgmistel juhtudel:

kui tasuta õigusabi saamise nõuetele vastav isik ei tee õigusabikeskusega ega määratud advokaadiga nõutavat koostööd;

kui tasuta õigusabi saamise nõuetele vastava isiku sissetulek ja rahaline olukord tasuta õigusabi andmise jooksul muutuvad ja ta ei vasta enam paragrahvi 6 lõike 1 punktis a sätestatud tasuta õigusabi saamise tingimustele;

kui tasuta õigusabi saamise nõuetele vastav isik ei sõlmi lepingut määratud advokaadiga või ei anna õigusabikeskusele või määratud advokaadile volitust kolme kuu jooksul tasuta õigusabi andmist käsitleva lõpliku otsuse tegemisest;

kui ilmneb, et taotlejale anti tasuta õigusabi valetabe või ebatäieliku teabe alusel,

või kui tasuta õigusabi saamise nõuetele vastav isik ei täida paragrahvi 13 lõikes 3 sätestatud nõuet (st õigusabikeskuse nõuet esitada kaheksa päeva jooksul tõendid selle kohta, et tasuta õigusabi saamise nõuetele vastaval isikul on ikka veel õigus saada tasuta õigusabi).

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui menetlus on haldusmenetluse seadustiku alusel katkestatud (näiteks nõutavate dokumentide esitamata jätmise tõttu), on võimalik esitada haldusmenetluses kaebus 15 päeva jooksul alates otsuse kättesaamisest.

Kui menetlust ei võimaldatud või täpsemalt tasuta õigusabi taotlust ei rahuldatud muudetud seaduse nr 327/2005 alusel (näiteks seetõttu, et vaidlus on ilmselgelt põhjendamatu või taotleja ei vasta sissetulekukriteeriumile), on võimalik esitada halduskohtusse haldusõigusliku hagi vormis kaebus 15 päeva jooksul alates otsuse kättesaamisest.

Tasuta õigusabi andmisest keeldumise otsuses tuleb esitada eriõigusaktis (st muudetud haldusmenetluse seaduses nr 71/1967 (haldusmenetluse seadustik)) sätestatud üksikasjad ning teavitada taotlejat sellest, et ta võib esitada uue taotluse seoses sama kohtuasjaga alles pärast kuue kuu möödumist otsuse tegemisest, välja arvatud juhul, kui tema sissetulek ja rahaline olukord muutuvad.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaaja kulgemise?

Üldiselt ei mõjuta tasuta õigusabi taotlemine aegumisperioodi kulgemist. Ainus erand on halduskohtusse kaebuse esitamise tähtaeg. Kui taotleja taotleb enne kaebuse esitamist õigusabikeskusest advokaadi määramist eriõigusakti alusel, peatatakse kaebuse esitamise tähtaeg halduskohtus alates taotluse esitamisest kuni taotluse kohta lõpliku otsuse tegemiseni.

Kui on oht, et tähtaega võidakse ületada ja kui kaebus ei ole ilmselgelt esitatud ajasurve all (tähtaja viimasel päeval), võib õigusabikeskus otsustada, et õigus õigusabile seoses konkreetse menetlustoiminguga (näiteks kaebuse esitamine, kohtuistungil osalemine jne) tuleks anda ajutiselt juba enne õigusabitaotluse hindamist; seda võib teatavate menetlustoimingute puhul teha isegi korduvalt, tingimusel et on võimalik täpselt kindlaks teha menetlused ja õigused, mis võivad aeguda, ning tingimusel, et taotlusega koos esitatud või taotluses täpsustatud dokumendid ja tõendid võimaldavad asjaomast menetlustoimingut teostada.

Seaduse kohaselt võib keskus nõuda menetluskulude tasumist eriõigusakti alusel määratud summas ka tagantjärele, kui õigusabi saamise tingimuste hindamisest tuleneb, et taotleja ei vasta nendele tingimustele.

Viimati uuendatud: 20/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Soome

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kohtumenetluse kulud erinevad olenevalt kohtuasja laadist ja ulatusest. Need kulud hõlmavad näiteks õigusabi tasusid ja kulusid, tunnistajatele makstavaid hüvitisi ning suulise ja kirjaliku tõlke kulusid, asutuste võetavaid menetlemis- ja dokumenditasusid ning riigile makstavaid täitetasusid. Suurema osa kohtumenetlusega seotud kuludest moodustavad õigusabi tasud. Üldjuhul kannab kumbki pool oma kulud ise. Kohus võib siiski mõista kaotanud poolelt välja vastaspoole kulud.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi võimaldatakse riigi kulul isikutele, kes vajavad õigusküsimuses asjatundja abi, kuid ei suuda kohtumenetluse kulusid oma majandusliku seisundi tõttu kanda. Tasuta õigusabi hõlmab õigusnõustamist, vajalikke meetmeid ja esindamist kohtutes ja muudes asutustes ning menetluskuludest vabastamist. Taotleja varalist seisundit ei ole vaja hinnata, kui taotlejale võimaldatakse piiratud õigusnõu telefoni teel või muu elektroonilise sidevahendi kaudu.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Tasuta õigusabi võimaldatakse Soome kohtute pädevusse kuuluvates asjades isikutele, kelle elukoht on Soomes või kelle elukoht või harilik viibimiskoht on mõnes teises Euroopa Liidu (EL) või Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmesriigis. Lisaks võimaldatakse tasuta õigusabi juhul, kui asja tuleb arutada Soome kohtus või kui tasuta õigusabi andmiseks on mõjuvad põhjused. Välisriigis menetletavate asjade puhul hõlmab tasuta õigusabi üldist õigusnõustamist. Tasuta õigusabi ei võimaldata äriühingutele. Ettevõtjale võimaldatakse ettevõtlusega seotud kohtuasjavälises küsimuses tasuta õigusabi juhul, kui selleks on mõjuvaid põhjuseid.

Tasuta õigusabi võimaldatakse taotluse alusel täiesti tasuta või omaosalusega, lähtudes taotleja majanduslikust seisundist. Taotleja majanduslikku seisundit hinnatakse talle ühes koos kättesaadavate rahaliste vahendite ja tema vara alusel. Üldjuhul arvutatakse kättesaadavad rahalised vahendid taotleja ja tema abikaasa või elukaaslase kuusissetuleku, vajalike kulude ning ülalpidamiskohustuste põhjal. Tasuta õigusabi võimaldatakse isikutele, kelle kättesaadavad rahalised vahendid ja vara ei ületa valitsuse määramises kehtestatud summat. Valitsuse määramises on üksikasjalikumalt sätestatud arvesse võetavad tulud ja kulud, ülalpidamiskohustuse mõju kättesaadavate rahaliste vahendite arutamisele, vara arvestamine ja tasuta õigusabi saaja omaosaluse kindlaksmääramise kriteeriumid.

Tasuta õigusabi ei võimaldata, kui taotleja on sõlminud asjaomase küsimuse kohtulikk arutamist katva õigusabikulude kindlustuse. Pooleliolevas kohtuasjas võib kohtunik siiski anda tasuta õigusabi juhul, kui menetluskulud ületavad kindlustuslepingus kindlaks määratud kindlustushüvitise maksimumsummat. Kui taotlejal on oma majandusliku seisundi tõttu õigus saada täielikult tasuta õigusabi, võidakse tasuta õigusabi anda ka kindlustuslepingus kindlaks määratud omaosaluse katmiseks.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi on kättesaadav nii kohtu- kui ka kohtuvälistes menetlustes.

Tasuta õigusabi ei võimaldata, kui:

asi on taotleja jaoks väheoluline;

see oleks taotleja saadava kasuga võrreldes ilmselgelt mõttetu;

kohtuasja algatamine kujutaks endast menetluse kuritarvitamist või

kohtuasi põhineb üleantud õigusel ja on alust arvata, et üleandmise eesmärk oli õigusabi saamine.

Üldjuhul ei hõlma tasuta õigusabi esindamist:

üldkohtus menetletavas hagita asjas;

lihtsas kriminaalasjas;

maksu- või riigilõivuasjas või

asjas, milles vaide- või kaebeõigus põhineb kohaliku omavalitsusüksuse või muu avalik-õigusliku asutuse liikmesusel.

Isegi siis võib riiklik õigusnõustaja anda vajaduse korral õigusnõu ja koostada nõutavaid dokumente.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Tasuta õigusabi taotleja peab riigi õigusabibürood (*oikeusaputoimisto*) asja kiireloomulisusest teavitama.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Tasuta õigusabi taotluse vormi saab aadressilt <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/lomakkeet.html>

Tasuta õigusabi taotluse vormi saab ka riigi õigusabibüroost. Büroode kontaktandmed on kättesaadavad aadressil <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Tasuta õigusabi saab taotleda ka elektroonilise teenuse kaudu aadressil

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Taotleja peab tasuta õigusabi taotluses esitama teabe oma majandusliku seisundi ja asja kohta, mille jaoks ta tasuta õigusabi taotleb, samuti õigusabikulude kindlustuse kohta (vt vastus 6. küsimusele tasuta õigusabi taotluse vormi kohta). Riigi õigusabibüroo nõudel peab taotleja esitama ka oma tulude ja kulude ning varade ja kohustuste aruande. Olenemata konfidentsiaalsussätetest on riigi õigusabibürool õigus hankida teavet, mis on vajalik, et teha kindlaks, kas taotlejal on oma majandusliku seisundi alusel õigus saada tasuta õigusabi ja kas taotlejal on asjaomase asja kohtulikk arutelu kattev õigusabikulude kindlustus.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Tasuta õigusabi saab taotleda igas riigi õigusabibüroos. Büroode kontaktandmed on kättesaadavad aadressil <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Tasuta õigusabi saab taotleda ka elektroonilise teenuse kaudu aadressil

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi andmise otsustab riigi õigusabibüroo. Otsus saadetakse taotleja teatatud kontaktaadressile.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi saamise õiguse kindlakstegemiseks peaks taotleja või tema esindaja võtma ühendust riigi õigusabibürooga.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi annavad riiklikud õigusnõustajad. Kohtu menetletavates asjades võidakse tasuta õigusabi andma määrata ka selleks nõusoleku andnud eraõigusnõustaja. Eraõigusnõustajaks võib määrata üksnes advokaadi või litsentseeritud õigusnõustaja. Kui tasuta õigusabi saaja on oma õigusnõustajaks välja pakkunud kvalifitseeritud isiku, tuleb see isik selleks määrata, kui selle tegemata jätmiseks ei ole mõjuvaid põhjuseid. Õigusnõustaja on oma ülesannete täitmisel kohustatud järgima advokaadi kutse-eeetika nõudeid.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi katab õigusnõustaja tasud või lõivud kas täielikult või osaliselt, sõltuvalt abisaaja olemasolevatest rahalistest vahenditest ja säästudest. Tasuta õigusabi hõlmab õigusnõustaja teenuseid maksimaalselt 80 tunni ulatuses, kui kohus ei otsusta konkreetsetel põhjustel õigusabi pikendada. Kohtuvälistes õigusküsimustes ei saa 80 tunni piiri ületada. Õigusabi hõlmab ka suulise ja kirjaliku tõlke kulusid, kohtus ütluste andmise tasu ja vajalike tõendite, näiteks meditsiiniliste tõendite esitamise kulusid.

Kui taotlejal on õigusabikindlustus ja talle on antud tasuta õigusabi, võib riik tasuda õigusabikindlustuse omavastutuse. Teatavatel põhjustel võidakse hüvitada ka kindlustuse ülemmäära ületavad kulud. Makstav summa on märgitud tasuta õigusabi otsuses.

Kohtult ja muudelt asutustelt saab õigusabi saaja tasuta asjaajamiseks vajalikud dokumendid, ametlike dokumentide ja teadaannete koopiad, teated Ametlikes Teadaannetes ja täitmiskatsed.

Taotleja, kellel on olemasolevate rahaliste vahendite alusel õigus saada tasuta õigusabi ja kelle puhul leitakse, et ta ei vaja õigusnõustajat, võib eespool nimetatud tasudest vabastada.

Kui tasuta õigusabi saaja kaotab kohtuasja, ei hüvita riik teise poole kulusid.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Tasuta õigusabi saaja omaosalus kohtumenetluse kuludes määratakse kindlaks tema majandusliku seisundi põhjal. Kui tasuta õigusabi on võimaldanud riiklik õigusnõustaja, peab tasuta õigusabi saaja maksma omaosaluse riigi õigusabibüroole. Kui tasuta õigusabi on võimaldanud eraõigusnõustaja, peab tasuta õigusabi saaja maksma omaosaluse kõnealusele õigusnõustajale.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah. Tasuta õigusabi katab kõik taotleja asjaomase kohtuasja arutamiseks vajalikud õigusabikulud. Tasuta õigusabi saaja omaosalus kohtumenetluse kuludes määratakse kindlaks tema majandusliku seisundi põhjal.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui selgub, et tasuta õigusabi andmise tingimused ei olnud täidetud või kui asjaolud on muutunud või ära langenud, võib riigi õigusabibüroo või kohus tasuta õigusabi otsust muuta või otsustada, et tasuta õigusabi andmine lõpetatakse. Tasuta õigusabi saaja omaosaluse muutmise korral otsustatakse, kas muudatust kohaldatakse tagasiulatuvalt. Kui tasuta õigusabi andmine otsustatakse lõpetada, tehakse otsus, kas saaja peab saanud tasuta õigusabi riigile hüvitama, ja määratakse kindlaks hüvitise suurus.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui tasuta õigusabi ei anta taotluse kohaselt, võib taotleja pöörduda tasuta õigusabi küsimusega kohtusse. Õigusabibüroo otsusele on lisatud juhised selle otsuse esitamiseks kohtule läbivaatamiseks (esitamine). Läbivaatamine toimub kirjalikult ja selle tulemus edastatakse otsuse teinud õigusabibüroole. Õigusabibüroo võib oma otsust ka ise muuta. Kui õigusabibüroo leiab, et muudatus ei ole vajalik, suunab ta otsuse taotluse kohtule läbivaatamiseks. Samuti võib kohus muuta õigusabibüroo läbivaatamise tulemust taotleja kahjuks.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Tasuta õigusabi taotlusega taotletakse õigusabi konkreetses küsimuses. Õigusabitaotlus ei too asja kohtusse ega lükka aegumistähtaja möödumist edasi.

Lisateave

Kohus võib kriminaalmenetluses määrata kahtlustatavale riikliku kaitsja ning kannatanule kohtueelseks ja kohtumenetluseks õigusnõustaja ja tugiisiku. Kaitsjaks või kannatanu õigusnõustajaks võib määrata üksnes riikliku õigusnõustaja, advokaadi või kui selleks on mõjuv põhjus, litsentseeritud õigusnõustaja. Tugiisikul peab olema oma ülesande täitmiseks piisav kvalifikatsioon. Kui kohus mõistab kahtlustatava süüdi kiriteos, millega seotud eeluurimiseks ja kohtumenetluseks talle kaitsja määrati, on ta kohustatud riigi rahalistest vahenditest makstud hüvitised riigile tagastama. Kui kahtlustatav vastab tasuta õigusabi saamise majanduslikele tingimustele, ei tohi tagasimakstav summa ületada tasuta õigusabiga võimaldatud summat.

Lisateave tasuta õigusabi kohta on kättesaadav aadressil <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Viimati uuendatud: 25/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Rootsi

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kohtumenetlus ise on Rootsis tasuta, võtmata arvesse riigilõivu, mis on praegu 2800 Rootsi krooni (umbes 265 eurot). Nõuete puhul, mille suurus ei ületa 24 150 Rootsi krooni (2 270 eurot), tuleb avalduse esitamisel tasuda lõivu 900 Rootsi krooni (85 eurot).

Kui teile antakse tasuta õigusabi, maksab avalduse esitamise lõivu riik.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tsiviilasjades võib saada kahte liiki õigusabi:

nõustamine;

tasuta õigusabi.

Mõlemat liiki abi reguleeritakse *õigusabi seadusega* ([rättshjälpslagen](#)) (1996:1619).

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Nõustamine

Kõik isikud – füüsilised isikud, ühendused, äriühingud jne – võivad saada nõustamist kõigis õigusküsimustes.

Nõu võib anda advokaadibüroo advokaat või nooremadvokaat. Seda võib anda kahe tunni jooksul ja selle võib jagada mitmeks konsultatsiooniks.

Nõustamine on tasuline. Tasu suurus on 1802,50 Rootsi krooni (umbes 170 eurot) tund. Kui nõustamist saanud isikul puuduvad piisavad vahendid, võib seda tasu vähendada poole võrra. Lastele on nõustamine tavaliselt tasuta. Tasu vähendamise korral hüvitab riik advokaadile saamata jäänud osa.

Tasuta õigusabi

Tasuta õigusabi võivad saada vaid füüsilised isikud; äriühingutel, ühendustel jne ei ole õigust seda liiki abi saada. Teatavatel tingimustel võib ka pärijatel olla õigus tasuta õigusabile. Kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikel on Rootsi kodanikega samasugune õigus tasuta õigusabile.

Tasuta õigusabi võidakse anda enamiku õigusküsimuste puhul (vt allpool 4. küsimus).

Tasuta õigusabi saamiseks peavad olema täidetud teatavad tingimused:

olete saanud nõustamist vähemalt ühe tunni ulatuses;

teie sissetulek ei ületa piirmäära, mis on praegu 260 000 Rootsi krooni (umbes 24 500 eurot). Taotleja sissetulekut hinnates arvestatakse tema majanduslikku olukorda kogumis.

Näiteks võetakse arvesse lapse ülalpidamiskulusid, vara ja võlgu;

vajate nii õigusosalast abi kui ka nõustamist ning seda abi ei ole võimalik saada muul viisil;

sõltuvalt asja olemusest ja tähtsusest, vaidlusaluse eseme väärtusest ning muudest asjaoludest peab riik pidama kulude hüvitamist mõistlikuks;

kui teil on või oleks pidanud olema kohtukulude kindlustus, tuleb esmajärjekorras seda kasutada.

Vt digitaalne juhend aadressil <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/har-du-ratt-till-rattshjalp/>.

Olemas on ka juhend, mille abil saate ise arvutada, kas teil on oma rahaliste vahendite alusel õigus tasuta õigusabile. Vt: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/rakna-ut-ditt-ekonomiska-underlag/>.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Nõustamine

Nagu eespool 3. küsimuse vastuses märgiti, võib nõustamist saada kõigis õigusküsimustes.

Teavet ja nõu võidakse anda näiteks järgmistes küsimustes:

abielu- ja muid kooseluvorme reguleerivad õigusnormid;

abielulahutust reguleerivad õigusnormid;

elatise maksmine;

testamendid ja pärand;

ostud ja lepingud.

Tasuta õigusabi

Nagu eespool 3. küsimuse vastuses märgiti, võib tasuta õigusabi saada kõigis õigusküsimustes, välja arvatud mõned erandid. Tasuta õigusabi ei anta näiteks juhul, kui saab määrata riikliku kaitsja või advokaadi. Kui olete kuriteo ohver, võidakse teile mõnel juhul määrata esindaja (*målsägandebitråde*) (vt ohvrite esindaja seadus 1988:609 ([lagen 1988:609 om målsägandebitråde](#))). Ohvrite esindaja teenused on ohvrile tasuta. Tema ülesannete hulka kuulub abistamine tsiviilhagi, nt kahju hüvitamise nõude esitamisel seoses kuriteoga. Esindaja määramise korral ei ole õigust saada tasuta õigusabi.

Mõnikord peavad tasuta õigusabi saamiseks olema erilised põhjused. Näiteks kui menetlus toimub välisriigis või kui nõude suurus ei ületa ilmselgelt 24 150 Rootsi krooni (ligikaudu 2270 eurot).

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Puudub erimenetlus olukordade jaoks, mis eeldavad õigusabi taotluse viivitamatut menetlemist. Üldiste menetluspõhimõtete kohaselt tuleb asja või küsimust siiski võimalikult kiiresti menetleda.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Rootsi Riiklik Kohtuamet (*Domstolsverket*) on koostanud lihtsa [taotluse vormi](#) koos selle täitmise juhendiga. Taotluse vormi võib saada tasuta õigusabiga tegelevast õigusabiametist (*Rättshjälpsmyndigheten*) ja kohtutest.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Nagu eespool 6. küsimuse vastuses märgiti, pakub Rootsi Riiklik Kohtuamet muu hulgas lihtsat [taotluse vormi](#), mis sisaldab ka vormi täitmise juhiseid.

Lisateabe saamiseks pöörduge [Rootsi Riikliku Kohtuameti](#) poole.

Tasuta õigusabi taotlus peab muu hulgas sisaldama teavet taotluses viidatud kohtuasja kohta, selle kohta, kas menetlus võib toimuda välisriigis, kas asjaga seoses on saadud nõustamist, kas asjaga seotud kulud katab või on katnud õigusabikulude kindlustus, ning teavet Teie majandusliku olukorra ja muude asjaolude kohta.

Muid dokumente lisada ei tule. Soovitav oleks siiski lisada dokumendid, mis võivad esitatud teavet tõendada.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Tasuta õigusabi taotlus tuleb saata kohtule või ametiasutusele, kes on pädev õigusabi taotlust hindama.

Kui kõnealuse tsiviilasjaga seotud asja või küsimust arutab kohus, peab kohus hindama ka tasuta õigusabi taotlust. Muul juhul otsustab tasuta õigusabi andmise [õigusabiamet](#).

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi taotlust hindab õigusabiamet või kohus edastab oma otsuse teile kirjalikult.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi andmise korral määratakse samal ajal õigusabinõustaja. Seega tuleks lisateabe saamiseks pöörduda tema poole.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusabinõustajaks võib määrata advokaadi või nooremadvokaadi või mõne teise sobiva isiku. Kui olete ise teinud ettepaneku sobiva isiku määramiseks, võib selle isiku määrata, kui see ei suurenda märkimisväärselt asja kulusid või kui keeldumiseks puudub muu konkreetne põhjus.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi andmise korral tasub riik järgmised kulud:

õigusabinõustaja tasu 100 tunni ulatuses, kui kohus ei otsusta teisiti;

üldkohtus või Rootsi töökohtus (*Arbetsdomstolen*) töendite esitamise mõistlikud kulud;

teie õiguste tagamiseks vajalikud mõistlikud uurimiskulud kuni 10 000 Rootsi krooni (ligikaudu 942 euro) ulatuses;

vahenduskulud vastavalt [Rootsi kohtumenetluse seadustiku \(rättegångsbalken\) 42. peatüki 17. jaole](#);

avalduse esitamise ja menetlemise lõivud ning täitekuulu.

Kõik kulud, mida õigusabi ei kata, peate aga ise kandma. Kohtuasja võitmise korral on siiski võimalik need kulud vastaspoolelt välja mõista.

Tasuta õigusabi andmise korral peate ise tasuma tasuta õigusabi eest lõivu. Kõnealune lõiv on teatav protsent õigusabinõustaja kuludest. Lõivusüsteem on sissetuleku suuruselt olenevalt kuueastmeline; astmed on väljendatud kindlaksmääratud tuluklassidena Rootsi kroonides. Eri tuluklasside korral tuleb

maksta lõivu vahemikus 2% kuni 40%. Tuluklassi ja seega makstava lõivu suuruse määramisel lähtutakse isiku rahalistest vahenditest. Need arvutatakse teie aastatulu, ülalpidamiskohustuste ja finantsvara alusel. Õigusabinõustajale makstakse õigusabi teenuse osutamise eest kulude kandmisel.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui teile antakse tasuta õigusabi, siis see tähendab, et teil on õigus saada kõiki Rootsi tasuta õigusabi süsteemis ette nähtud teenuseid (vt eespool 12. küsimus). Järelikult ei ole võimalik saada tasuta õigusabi vaid osaliselt.

Teisalt on lisaks tasuta õigusabi süsteemile võimalik saada finantsabi kohtumenetlusega seotud teatavate kulude, eriti kohtusse jõudmisega seotud sõidukulude ja kohtusse kutsutud tunnistaja kulude katmiseks. Kui olete kohtuasja või menetluse pool ja olete saanud kohtukutse, võib riik seega tasuda teie **reisi- ja elamiskulud**, kui seda peetakse asjakohaseks (vt [kohtumenetluse seadustiku](#) 11. peatüki 6. jagu). Kui see on teie majandusliku olukorda arvestades põhjendatud, võib riik maksta ka **tunnistajale hüvitist** vajalike reisi- ja elamiskulude katmiseks ja kaotatud aja eest (vt [kohtumenetluse seadustiku](#) 36. peatüki 24. jagu). Juriidilistel isikutel ei ole õigust kohtusse ilmumiseks seotud reisi- ja elamiskulude hüvitamisele.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah, kuid õigusabinõustaja tasu hüvitatakse ainult 100 tunni ulatuses. Kui esimese astme menetluses on 100 tundi ära kasutatud, siis kõrgema astme menetluses tasu ei hüvitata.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Tasuta õigusabi andmise lõppeb asjaomase kohtuasja lõppemisel. Üldjuhul lõpetatakse tasuta õigusabi andmine ka siis, kui õigusabinõustaja on töötanud 100 tundi. Kohus võib siiski teha otsuse tasuta õigusabi andmise jätkamise kohta.

Teatavatel juhtudel võidakse tasuta õigusabi andmine lõpetada ka enne seda. See juhtub näiteks siis, kui te ei maksa õigusabi eest lõivu või kui esitate valeteadet ja õige teabe esitamise korral ei oleks tasuta õigusabi antud. Tasuta õigusabi andmine võidakse varem lõpetada ka juhul, kui õigusabinõustaja on töötanud 100 tundi ja kohus ei ole teinud otsust tasuta õigusabi andmise jätkamise kohta.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Jah. Teil on õigus kaevata edasi otsust tasuta õigusabi mitte anda. Kui otsuse tegi kohus, tuleb see edasi kaevata nagu iga muu otsus. Kui kohus teatab oma otsusest kirjalikult, teatab ta ka seda, kuidas võib otsuse edasi kaevata. Kui otsuse tegi õigusabiamet, tuleks see edasi kaevata [õigusabikomisjonile](#) ([Rättshjälpsnämnden](#)).

Lisateave

Rootsi tasuta õigusabi süsteemi kohta lisateabe saamiseks ja taotlusvormide küsimiseks pöörduge Riikliku Kohtuameti poole järgmisel aadressil:

Domstolsverket

SE-551 81 JÖNKÖPING

<https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/>

Telefon: +46 36 15 53 00

Viimati uuendatud: 16/03/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalse koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalse koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusliku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Inglismaa ja Wales

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kulud olenevad asja täpsest laadist. Õigusabinõustajad kannavad kulusid oma klientide sõnaselge volituse alusel. Need kulud võivad hõlmata õigusabinõustajate enda tasusid ning ka selliste kulude nagu kohtulõivude ja eksperdiarvamuste kulude väljamakseid. Kohtuvaidluse võitmise korral võivad kliendid need kulud kaotatud poolelt osaliselt või täielikult tagasi saada, kuid kui nad kaotavad või kaotanud pool ei suuda neid kulusid tasuda, vastutavad nad lõpuks ise oma õigusabinõustaja kulude tasumise eest. Kohtumenetluse lõpus otsustab kohus kõiki kohtuasja asjaolusid arvesse võttes, kes peab kohtukulud kandma. Kuigi üldjuhul mõistetakse kohtuvaidluse võitnud poole kohtukulud välja kaotanud poolelt, on sellest põhimõttest palju erandeid.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tsiviilasjades antakse järgmist liiki abi:

õigusabi, mis hõlmab esmast nõustamist ja abistamist mis tahes õigusprobleemi korral;

abi kohtus, mis hõlmab abistamist kohtumenetluses, juhul kui täielik esindamine ei ole nõutav;

perelepitus, mille käigus aitab sõltumatu ja kutsealase väljaõppega lepitaja teil jõuda kokkuleppele järgmistes küsimustes:

lahkuminekujärgsed korraldused seoses lastega (hooldusõigus, elukoht või suhtlusõigus);

lastele mõeldud elatismaksud;

rahalist vahendit (nt mis saab teie majast, säästudest, pensionist, võlgadest);

isiku esindamine kohtus.

Õiguslik esindamine hõlmab kohtumenetluse poole või kohtuasja algatada kavatseva isiku esindamist. Seda liiki abi pakutakse kõige tõenäolisemalt kiireloomuliste perekonnaasjade ja muude asjade puhul, mida saab rahastada riiklikest vahenditest. See on kättesaadav kahel kujul: uurimisabi ja täielik esindamine.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Riigi õigusabi ameti (Legal Aid Agency (LAA)) rahalist vahendit on mõeldud ainult üksikisikutele, kellel on tasuta õigusabi kohaldamisalasse kuuluv õiguslik probleem. Kodakondsuse või elukoha kriteeriumi kehtestatud ei ole.

Taotlejad peavad üldiselt täitma veel järgmised kriteeriumid:

nende sissetulek peab olema väike või nad peavad saama teatavaid hüvitisi ja neil ei tohi olla palju sääste või vara (majandusliku seisundi kriteerium) ning nad peavad tõendama, et neile tasuta õigusabi andmine on juhtumi asjaolusid arvestades mõistlik (põhjendatuse kriteerium).

Majandusliku seisundi kriteerium

Riigi õigusabi amet võtab tasuta õigusabi kõlblikkuse hindamisel arvesse üksikisiku rahalist olukorda. Nii õigusabi kui ka õigusliku esindamise puhul hõlmab majandusliku seisundi hindamine isiku igakuise brutosissetuleku, igakuise netosissetuleku ja kasutatava kapitali hindamist.

Kui isik saab teatavaid sissetulekust sõltuvaid sotsiaalkindlustushüvitisi (*passporting benefits*), vastab ta sissetuleku kriteeriumile automaatselt, kuid tema kapitali suurust tuleb ikkagi hinnata.

Need hüvitised on järgmised:

sissetulekutoetus (Income Support (IS)),

sissetulekupõhine töötushüvitis (Jobseeker's Allowance (JSA)),

üldtoetus (Universal Credit (UC)),

pensionit baasosa (Guarantee Credit element of Pension Credit (GC)),

sissetulekuga seotud töövõimetustoetus (Employment and Support Allowance (ESA)).

Kui üksikisikud saavad riiklikult varjupaigaküsimuste tugiametilt (National Asylum Support Service (NASS)) 1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseaduse (Immigration and Asylum Act 1999) artikli 4 või artikli 95 kohast rahalist toetust, arvatakse nad automaatselt nii sissetuleku- kui ka kapitalikriteeriumile vastavaks, kuid üksnes kontrollitud töörande ja varjupaigaasjades ning kõrgema kohtu (Upper Tribunal) apellatsioonimenetlustes.

Majandusliku seisundi kriteeriumi ei kohaldata mõnda liiki juhtumite puhul, sealhulgas:

taotlused esimese astme kohtu vaimse tervise asjade kolleegiumile (First-tier Tribunal (Mental Health)),

laste paigutamine asendushooldusele,

rahvusvahelise lapseröövi juhtumid.

Põhjendatuse kriteerium

Tasuta õigusabi taotluste suhtes kohaldatakse ka põhjendatuse kriteeriumi, et hinnata, kas juhtumi asjaolusid arvestades on asjaomasele isikule tasuta õigusabi andmine mõistlik.

Tasuta õigusabi andmise üle otsustab riigi õigusabi ameti kõrgem ametnik (Director of Legal Aid Casework (DLAC)) arvestab järgmist:

kas kohtumenetluse tõenäoline tulemus on proportsionaalne kohtuasja algatamise kuludega,

kas asja lahendamine on laiemates avalikes huvides,

kas eraviisil maksev keskmises majanduslikus seisundis klient oleks valmis asja menetlemisele oma raha kulutama ning

kas üksikisikule tasuta õigusabi andmata jätmisega rikutaks tema õigusi.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Õigusvaldkonnad, mille puhul tasuta õigusabi antakse, on sätestatud 2012. aasta tasuta õigusabi, süüdimõistmise ja õigusrikkujate karistamise seaduse (Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012) 1. lisa 1. osas.

Nende hulka kuuluvad:

avalik perekonnaõigus seoses lastekaitsega;

eraõiguslik perekonnaõigus, kui on tõendeid perevägivalda või laste väärkohtlemise kohta, lapseröövi asjad, sundabieliu eest kaitsmise asjad ja asjad, milles üks kohtumenetluse pool on laps;

võlg, mille korral on ohus isiku eluase. See hõlmab sundtäitmise pööramist hüpoteegiga koormatud eluasemele, eluaseme sundmüüki ja võlausaldaja algatatud maksejõuetusmenetlust, kui isiku vara hõlmab tema eluaset;

majutus, kui isiku eluase on ohus või kui isik on kodutu. See hõlmab eluasemele sundtäitmise pööramist, väljatõstmist, üüritud eluruumide lagunemist, kui see kujutab endast tõsist ohtu inimeste tervisele või ohutusele, kodutute abistamist ja antisotsiaalse käitumise asju;

ambulatoorne ravi;

kaebused ametiasutuste peale;

vaimne tervis ja vaimne võimekus;

kohtulik kontroll;

hariduslikud erivajadused;

varjupaigataotlused ja asjaomased edasikaebused;

sisserändajate kinnipidamine;

diskrimineerimine;

tervisekahjustuse tekitamine ettevaatamusest, kui laps saab raseduse, sünni või sünnijärgse perioodi ajal neuroloogilise kahjustuse, mille tagajärjel tekib raske puue;

sisseränne, kui tegemist on perevägivalda küsimuste, sisserändekaebuste erikomisjoni (Special Immigration Appeals Commission) menetluste,

inimkaubanduse küsimuste või orjuse, sunduse või sunniviisilise tööga;

sotsiaalhüvitised, kuid ainult kassatsioonkaebuse esitamiseks kõrgemale kohtule, apellatsioonikohtule (Court of Appeal) või kõrgeimale kohtule (Supreme Court).

Muudes valdkondades võib tasuta õigusabi saada, kui on täidetud erandjuhtude rahastamise kriteerium, mis on sätestatud 2012. aasta tasuta õigusabi, süüdimõistmise ja õigusrikkujate karistamise seaduse artiklis 10.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Kiireloomuliseks esindamiseks kohtus, näiteks selleks, et kaitsta üksikisikuid ja/või nende lapsi perevägivalda eest, saab taotleda erakorralist abi.

Eraõiguslikes perekonnaasjades, mis hõlmavad perevägivalda, peate üldjuhul esitama tõendid teie endise partneri ohtlikkusest teile või teie lastele.

Tõendeid võib küsida järgmistelt asutustelt ja isikutelt:

kohtud;

politsei;

mitme asutuse osalusega riskihindamiskonverents (MARAC);

sotsiaalteenistused;

tervishoiutöötaja, näiteks arst, õde, ämmaemand, psühholoog või koduviisi tegev rahvatervisetöötaja;

varjupaiga juht;

perevägivalda ohvriabitalitus;

teie pank (nt krediitkaardikontod, laenudokumendid ja pangaväljavõtted);

teie tööandja või haridus- või koolitusteenuse osutaja;

mis tahes saadud hüvitiste maksja.

Tasuta õigusabi lepinguga õigusnõustajad võivad taotleda erakorralist õiguslikku esindamist, mis hõlmaks mis tahes kiireloomulisi meetmeid. Pooleliolevate toimingute jaoks on tasuta õigusabi endiselt vaja taotleda tavapärasel viisil.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Kõik õigusnõustajad, olenemata sellest, kas nad on sõlminud tasuta õigusabi lepingu või mitte, on kohustatud teavitama oma kliente tasuta õigusabi võimalikust kättesaadavusest ja andma neile võimaluse pöörduda tasuta õigusabi andja poole.

Tsiviilasjades antava tasuta õigusabi teenuseid võivad osutada tsiviilõiguslase nõustamise teenistuse (Civil Legal Advice (CLA)) telefoninõustajad,

õigusnõustajad ja advokaadid või mittetulundusühingud, kes on sõlminud riigi õigusabi ametiga asjaomases õigusvaldkonnas tasuta õigusabi teenuste

osutamise lepingu. Tasuta õigusabi osutavaid nõustajaid saab otsida õigusnõustajate ühenduse (Law Society) veebisaidi funktsiooni „Find a Solicitor“ abil.

Kliente võib suunata tsiviilõiguslase nõustamise teenistuse telefoninõustamise teenust kasutama ka selleks, et teha esmalt kindlaks tasuta õigusabi kohaldamisala ja isiku abikõlblikkus.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Teil tuleb nii enda kui ka oma partneri (kui see on asjakohane) kohta esitada järgmine teave:

hüvitised, sealhulgas hüvitiseteadised;

sissetulek, säästud ja kulutused, sealhulgas palgatõendid ja pangakonto väljavõtted;

riiklik sotsiaalkindlustusnumber.

Vajate ka ära kirju oma asjaga seotud tõenditest, nagu:

kohtudokumendid;

abielu- ja sünnitõendid (perekonnaasjade puhul);

asjakohased kirjad.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Isiku nimel esitavad riigi õigusabi ametile taotluse tasuta õigusabi lepinguga õigusnõustajad. Õigusnõustaja leidmise kohta vt eespool.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie õigusnõustaja teavitab teid, kas teie tasuta õigusabi taotlus on vastu võetud ja kas teil tuleb tasuda omaosalus.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Selle kohta annab teile nõu teie õigusnõustaja.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie ise (vt eespool), kuid peate valima õigusnõustaja, kellel on leping riigi õigusabi ametiga.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Kui teile antakse tasuta õigusabi, katab see kõik teie õigusnõustaja kulud, sealhulgas sellised väljamaksud nagu kohtulõivud, kuigi teilt võidakse sõltuvalt teie majanduslikust seisundist nõuda kindlaksmääratud igakuise omaosaluse maksimist.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Vt eespool.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui te kaotate kohtuvaidluse, mida riigi õigusabi amet ei rahastanud, võite siiski taotleda rahalist abi kõrgema astme kohtule apellatsioonkaebuse esitamiseks. Selleks peate vastama majandusliku seisundi ja põhjendatuse kriteeriumile.

Kui riigi õigusabi amet rahastab teie kohtuasja menetlemist, võite taotleda oma rahastamistõendi muutmist, et see hõlmaks ka apellatsioonkaebust. Selles etapis veendub riigi õigusabi amet, et teie asi vastab endiselt majandusliku seisundi ja põhjendatuse kriteeriumile.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui teie sissetulek ja/või kapital suureneb sel ajal, kui teie õiguslikku esindamist rahastatakse, peate riigi õigusabi ametit sellest viivitamata teavitama ja teie majanduslikku seisundit võidakse uuesti hinnata. Kui teie sissetulek väheneb, võite taotleda oma majandusliku seisundi uut hindamist ja teie omaosalust võidakse vähendada. Kui saate sel ajal, kui riigi õigusabi amet teie asja menetlemist rahastab, näiteks pärandusena, oma maja müügist või lotovõiduga raha, võidakse teilt nõuda, et te oma õigusabikulud sellest rahast osaliselt või täielikult tasuksite.

Kui teile antakse tasuta õigusabi, võib see hõlmata ainult teatavat toimingut, näiteks advokaadi arvamuse hankimist teie asja kohta, ja kindlaks võidakse määrata maksimumtoetus. Kui teil on vaja suurendada abist kaetava töö hulka või selle töö maksimaalset maksumust, mida teie õigusnõustaja saab teha, peate esitama oma õigusnõustaja kaudu asjaomase taotluse.

Riigi õigusabi amet võib rahalise abistamise lõpetada, kui seda ei ole enam mõistlik teie asjaga seoses teha, näiteks kui te keeldute mõistlikult kokkuleppepakkumisest või kui selgub, et teie eduväljavaated on oodatust kehvemad. Selle eesmärk on tagada, et olukorras, kus eraviisil maksev klient tõenäoliselt edasi ei tegutseks, ei raisataks avaliku sektori raha. Kui riigi õigusabi amet kaalub teie rahalise abistamise lõpetamist, annab ta teile kõigepealt võimaluse põhjendada, miks ta ei peaks seda tegema, ja kui ta ikkagi otsustab rahalise abistamise lõpetada, on teil õigus esitada kaebus sõltumatule juristide komiteele. Kui rahaline abistamine lõpetatakse, kaetakse teie õigusnõustajate poolt juba kantud kulud.

Seadusjärgne tasu

Teilt võidakse oma kulude osalist või täielikku tagasimaksimist nõuda ka juhul, kui teie majanduslik seisund menetluse tulemusel paraneb. Kohtumenetluse lõpus on riigi õigusabi amet kohustatud oma kulud võimalikult suures ulatuses sisse nõudma. Ta võtab kõigepealt arvesse teie tasutud omaosalust ja teie vastaspoolelt sissenõutud kulusid. Pärast seda nõuab ta puudujääva osa sisse menetluse käigus sissenõutud või arestitud vara või raha arvelt. Eraviisil maksev klient peaks kõik tasumata kulud sellisel viisil tagasi maksma ja on ainuõige, et rahalist abi saav klient peab tegema sama, kui ta seda suudab. Kui aga kõnealune vara on teie eluase (või eluaseme ostmiseks kõrvale pandud raha), võite maksimist edasi lükata kuni selle järgmise müügini, tingimusel et olete nõus vahepeal viivist tasuma.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Tasuta õigusabi lepinguga õigusnõustaja/nõustaja võib teie nimel tegutsemisest keelduda. Õigusnõustajate lepingus on kindlaks määratud olukorrad, mil nad võivad keelduda (nt kui tegemist on huvide konfliktiga või kui neil puudub pädevus). Nad peaksid teid teavitama, miks nad asjaga tegelema ei hakka, kuid nende otsust edasi kaevata ei saa.

Kui teie taotlus lükatakse tagasi põhjendamatuse tõttu, teavitab riigi õigusabi amet teid oma otsusest ja selgitab seda. Seejärel on teil 14 päeva aega vaide esitamiseks. Kõigepealt vaadatakse vaide läbi asutuse sees. Kui riigi õigusabi amet leiab pärast vaide läbivaatamist, et tasuta õigusabi saamise tingimused on täidetud, ja tühistab otsuse, siis (muutmis)taotlus rahuldatakse ja teile väljastatakse tasuta õigusabi tõend / muudetud tõend.

Kui riigi õigusabi amet leiab, et tasuta õigusabi saamise tingimused ei ole täidetud, ja jätab otsuse muutmata, teavitatakse teid ja teie õigusnõustajat selle põhjusest ning samal ajal ka teid sellest, kas teil on õigus esitada kaebus sõltumatule rahalise abistamise taotluste läbivaatamise komiteele (IFA) (Independent Funding Adjudicator (IFA)).

Kui sõltumatule rahalise abistamise taotluste läbivaatamise komiteele esitatakse kaebus, teeb ta oma otsuse või annab oma soovitusel kaebuse toetuseks esitatud teabe ja kehtivate tasuta õigusabi eeskirjade alusel. Sõltumatu rahalise abistamise taotluste läbivaatamise komitee võib teiega vajaduse korral ühendust võtta.

Lisateave

Lisateavet tasuta õigusabi kohta saab veebisaidilt [Gov.uk](#).

Viimati uuendatud: 12/07/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õigusabi - Šotimaa

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kulud olenevad asja laadist. Need võivad hõlmata tasuta õigusabi saava isiku (abistatava isiku) nimel tegutseva õigusnõustaja tasusid koos selliste kuludega nagu kohtulõivud ja eksperdiarvamuste kulud.

Kohtumenetluse lõpus otsustab kohus, kumb pool peab kohtukulud tasuma. Üldjuhul mõistetakse kohtuvaidluse võitnud poole kohtukulud välja kaotanud poolelt, ent sellest põhimõttest on palju erandeid. Kui abistatav isik kohtuvaidluse kaotab või kui kohtukulud mõistetakse välja teiselt poolelt, kuid viimane neid ei tasu, kannab abistatav isik oma kohtukulud ise.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Riiklikult rahastatud õigusabi (tasuta õigusabi) võimaldab inimestel oma õigusi kas teostada või kaitsta või maksta oma kaitse eest, kui nad ei saaks seda endale muidu lubada. Šotimaal haldab tasuta õigusabi Šotimaa õigusabi nõukogu (Scottish Legal Aid Board (SLAB)), mis on Šotimaa valitsuse rahastatav struktuuriväline avalik-õiguslik asutus.

Õigusalast abi on kolme liiki.

Nõustamine ja abi tsiviilajades: suuline või kirjalik nõustamine seoses Šoti õiguse kohaldamisega konkreetsete asjaolude korral, mis on esile kerkinud seoses nõustamist taotleva isikuga. Seda pakub õigusnõustaja ja kui see on asjakohane, siis nõustaja.

Nõustamine esindamise teel (ABWOR): nõustamise ja abi liik, mis võimaldab õigusnõustajal või kui see on asjakohane, siis nõustajal olla esindajaks määratud Šotimaa kohtute tsiviilkohtumenetlustes.

Tasuta õigusabi tsiviilajades: eraldi süsteem, mis võimaldab õigusnõustajal või kui see on asjakohane, siis nõustajal olla esindajaks muude määratud Šotimaa kohtute tsiviilkohtumenetlustes.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Tsiviilajades antavat tasuta õigusabi taotlevate isikute suhtes kohaldatavad abikõlblikkuse kriteeriumid on ühtsed ja läbipaistvad ning taotluste suhtes kohaldatakse õigusaktides sätestatud kriteeriume. Esimest kaht kriteeriumi kohaldatakse taotluse õigusliku sisu suhtes. Tuleb tõendada, et asjal, mille jaoks tasuta õigusabi taotletakse, on õiguslik alus (nn põhjendatud alus) ja et kohtuvaidluse lahendamiseks on mõistlik kasutada riigi rahalisi vahendeid. Kolmandat kriteeriumi kohaldatakse taotleja rahalise olukorra suhtes.

Õigusnõustaja võib anda nõu ja abi, kui ta on veendunud, et taotleja on rahaliselt abikõlblik ja küsimus, milles ta nõustamist taotleb, kuulub Šoti õiguse kohaldamisalasse. Õigusnõustaja võib anda nõu ja abi kuni teatava kulumummani. Kõik toimingud, mis ületavad kulude algsummat, peavad saama Šotimaa õigusabi nõukogu heakskiidu, nagu ka toimingud, mis nõuavad esindamist.

Selleks et taotleda õigusabi Šotimaa 1986. aasta tasuta õigusabi seaduse (Legal Aid (Scotland) Act 1986) alusel, ei pea olema Šotimaa elanik. Nõustamist ja abi pakutakse Šoti õigust (sealhulgas Šotimaal kohaldatavat Ühendkuningriigi õigust) puudutavates küsimustes. Tasuta õigusabi on kättesaadav Šoti kohtutes toimuvateks menetlusteks.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Vt vastus 2. küsimusele.

Tsiviilajades antavat nõu ja abi on võimalik saada Šoti õiguse kohaldamisega seotud küsimustes.

Nõustamist esindamise teel saab kasutada mitme õigusaktidega määratud kohtu tsiviilkohtumenetlustes. Nende hulka kuuluvad sisserändevaidluste apellatsioonikohtud (Immigration Appeal Tribunals) ja töökohtud (Employment Tribunals).

Tsiviilajades antavat tasuta õigusabi on võimalik saada mitme muu õigusaktidega määratud kohtu tsiviilkohtumenetlustes. Nende hulka kuuluvad esimese astme kohtud (Sheriff Courts) ja kõrge tsiviilkohus (Court of Session), mis on Šotimaa peamised tsiviilajade menetlevad kohtud. Tasuta õigusabi on võimalik saada ka näiteks sotsiaalkindlustuskohtunike (Social Security Commissioners) ja töövaidluste apellatsioonikohtute (Employment Appeal Tribunals) menetlustes.

Tsiviilajades antavat tasuta õigusabi ei saa anda menetlusteks, mis on täielikult või osaliselt seotud laimamisega, valimiskaebustega, lihtsustatud abielulahutuse avalduste esitamise kõrge tsiviilkohtus või esimese astme kohtus ning võlgniku avaldustega tema vara arestimiseks. Seda ei saa anda väiksemate nõuete kohtu menetlusteks (kus nõude suurus on alla 3000 Inglise naela, välja arvatud juhul, kui nõue on esitatud seoses isikukahjuga). Teie õigusnõustaja saab siiski anda teile neis asjades nõu nõustamise ja abi raames.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Õigusnõustaja võib kiireloomulistel juhtudel astuda menetluse käigus teatavaid samme, et kaitsta taotleja seisukohta enne, kui Šotimaa õigusabi nõukogu tsiviilajades antava tasuta õigusabi taotluse kohta otsuse teeb.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Šotimaa õigusabi nõukogu aktsepteerib üksnes neid taotlusi, mille on esitanud taotleja nimel tegutsev õigusnõustaja.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Teie õigusnõustaja teavitab teid sellest, milliseid dokumente on vaja rahalise abikõlblikkuse ja asja põhjendatuse hindamiseks.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Šotimaa õigusabi nõukogu aktsepteerib üksnes neid taotlusi, mille on esitanud taotleja nimel tegutsev õigusnõustaja, mitte taotleja otse.

Kui te ei leia ise omale õigusnõustajat, kes teid esindaks, saate kasutada Šotimaa õigusnõustajate ühenduse (Law Society of Scotland) [veebisaidil](#) pakutatavat õigusnõustaja otsingut. See annab võimaluse otsida tasuta õigusabi andmiseks registreeritud õigusnõustajat. Võite helistada ka õigusnõustajate ühenduse numbril 0131 226 7411.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie õigusnõustaja teavitab teid sellest, kas teil on õigus saada tasuta õigusabi skeemiga hõlmatud nõustamist ja abi.

Tasuta õigusabi saamiseks esitab teie õigusnõustaja teie nimel taotluse ja Šotimaa õigusabi nõukogu võtab teie mõlemaga ühendust, kui teie taotlust tsiviilajades antava tasuta õigusabi saamiseks on hinnatud. Šotimaa õigusabi nõukogu veebisaidil on ka mitu [abikõlblikkuse hindamise vahendit](#), et aidata teil teada saada, millele teil võib olla õigus.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie õigusnõustaja teavitab teid sellest, kuidas toimida.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Enne nõustamise ja abi või tasuta õigusabi taotlemist peate konsulteerima õigusnõustajaga.

Kui te ei leia omale õigusnõustajat, kes teid esindaks, saate kasutada Šotimaa õigusnõustajate ühenduse veebisaidil pakutatavat [õigusnõustaja otsingut](#). See annab võimaluse otsida tasuta õigusabi andmiseks registreeritud õigusnõustajat. Võite helistada ka õigusnõustajate ühenduse numbril 0131 226 7411. Teise võimalusena annab [Šotimaa õigusabi nõukogu](#) teavet lähimate õigusnõustajate kohta, kes pakuvad tasuta õigusabi, või muude nõustajate kohta, keda nõukogu rahastab. Tsiviilajade puhul on võimalik õigusnõustajat otsida asja liigi järgi. Ent isegi kui mõni äriühing on registreeritud tasuta õigusabi andjana, ei ole ta kohustatud ühelegi kliendile teenuseid osutama ega tasuta õigusabi juhtumit endale võtma.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Vt vastus 1. küsimusele.

Tasuta õigusabi katab ainult teie enda õigusnõustaja kulud ja muud teie asjaga seotud kulud, nagu kohtulõivud ja eksperdiarvamuste kulud. Tasuta õigusabi ei kata teise poole kulusid.

Kui teil on õigus saada tasuta õigusabi, võidakse teilt nõuda omaosalust kohtuasja kulude katmises. Omaosaluse suurus sõltub teie rahalisest olukorrast.

13 Kas kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui teil on õigus saada tasuta õigusabi piiratud ulatuses, peate kohtumenetluse ülejäänud kulud ise tasuma. Kui peate tasuma omaosaluse, sõltub selle suurus teie netosissetulekust, säästudest ja varast. Šotimaa õigusabi nõukogu hindab teie sissetuleku suurus alates taotluse esitamise kuupäevast ning samuti teie kapitali suurus (säästud ja teie omandis olevad väärtesemed) seni, kuni teie kohtuasja menetlemine kestab.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Algne tasuta õigusabi tõend ei hõlma kohtuvaidluse tulemuse edasikaebamist. Edasi kaebamiseks tuleb esitada uus tasuta õigusabi taotlus ja Šotimaa õigusabi nõukogu peab olema veendunud, et õigusaktides sätestatud kriteeriumid on apellatsioonkaebuse puhul täidetud.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Šotimaa õigusabi nõukogu võib tasuta õigusabi andmise mitmesugustel põhjustel peatada ja aeg-ajalt teebki seda, näiteks siis, kui õigusnõustaja ei vasta lisateabe esitamise taotlusele. Koosõlas seaduses sätestatud abikõlblikkuse kriteeriumidega peab Šotimaa õigusabi nõukogu lähtuma isiku rahaliste vahendite pidevast hindamisest ja kaaluma, kas tasuta õigusabi andmine on endiselt mõistlik. Mõistlikkuse hindamise üks osa on, et tasuta õigusabi saavalt isikult eeldatakse kohtumääruste täitmist.

Tasuta õigusabi andmise võib lõpetada ka juhul, kui abistatav isik on esitanud valeandmeid või jätnud avalikustamata olulise teabe, ning sellises olukorras võib Šotimaa õigusabi nõukogu väljamakstud raha ka tagasi nõuda.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui kellelegi on keeldutud tasuta õigusabi andmast, on Šotimaa õigusabi nõukogu esitanud keeldumise põhjuse(d). Isik võib taotleda juhtumi läbivaatamist, eriti kui asjaolud on muutunud. Konkreetset juhtumit saab Šotimaa õigusabi nõukoguga arutada e-posti ([✉ general@slab.org.uk](mailto:general@slab.org.uk)) või telefoni teel. Infotelefonile (0131 226 7061) vastatakse esmaspäevast reedeni kl 8.30–17.00.

Viimati uuendatud: 15/07/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.